

Revista ECONOMICĂ

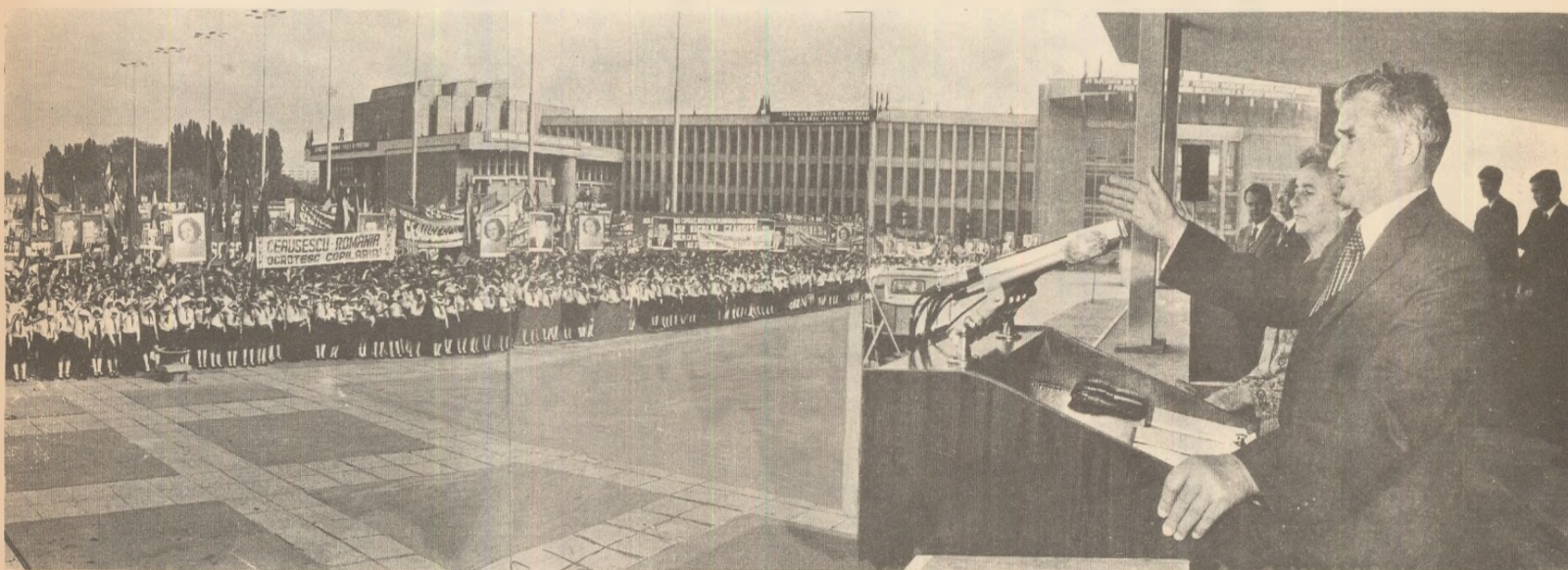
CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ȘI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETĂRI ECONOMICE

ÎNȚĂRIREA AUTOGESTIUNII ÎN ÎNȚREPRINDERI

Mălăești Jd. Huzed. Dev.
SALĂ DE LECTURĂ

TOVARĂȘUL NICOLAE CEAUȘESCU A PARTICIPAT LA DESCHIDEREA NOULUI AN DE ÎNVĂȚĂMÎNT

„Putem spune că învățămîntul românesc de toate gradele a ajuns la un nivel de dezvoltare și la o bază materială care îi permite să rezolve cu succes orice probleme în domeniul pregătirii cadrelor pentru toate sectoarele de activitate... Am ajuns, deci, la o acumulare care ne permite acum să punem în fața învățămîntului obiectivul trecerii la o nouă calitate – de la cantitate la o calitate superioară în formarea tinerei generații, atît din punct de vedere profesional, științific și tehnic, cît și politic”.

Diversificare și calitate — exigențe ale producției moderne

RIDICAREA CONTINUĂ a performanțelor tehnico-funcționale ale produselor și proceselor tehnologice, diversificarea producției obținute reprezintă pentru industria ușoară tot atâtea cerințe majore în procesul satisfacerii la un nivel superior a solicitărilor beneficiarilor interni și ale exportului, a lărgirii competitivității produselor românești. Asigurarea unui nivel calitativ ridicat al produselor realizate, lărgirea gamei sortimentale contribuie într-o măsură hotărâtoare la îndeplinirea, în structura prevăzută, a producției fizice și nete, la obținerea de beneficii peste medie și a unei rentabilități corespunzătoare. În cele ce urmează ne propunem o analiză la nivelul acestei ramuri privind modul în care au fost realizați principalii indicatori de calitate și diversificare, și depistarea soluțiilor care s-au conturat pentru valorificarea superioară a resurselor disponibile în acest domeniu.

Adaptabilitate sporită la solicitările beneficiarilor

PREOCUPAREA constantă a întreprinderilor și centralelor industriale din cadrul ramurii industriei ușoare a constituit-o adaptarea structurii producției în funcție de cerințele tot mai diversificate ale beneficiarilor interni și externi, de tendințele în evoluția modei pe plan mondial, de gradul de asigurare cu materii prime și de calitatea acestora. Au fost organizate expoziții de prezentare atât în țară cât și în străinătate în scopul testării noilor sortimente asimilate, produsele românești au fost prezente cu bune rezultate la diferite târguri internaționale, au fost intensificate legăturile directe cu beneficiarii pentru cunoașterea modului în care ele satisfac nevoile de consum ale populației. În același timp, s-a trecut la organizarea unor largi dezbateri privind problemele de calitate, cu participarea tuturor centralelor industriale și întreprinderilor subordonate, au fost elaborate studii și analize tehnico-economice privind performanțele produselor din industria ușoară pe plan mondial și modalitățile concrete de atingere și depășire a lor.

Toate aceste acțiuni, pregătite și întreprinse din vreme, au permis ca la nivelul întregii ramuri să se înregistreze salturi calitative importante pe linia diversificării și sporirii competitivității produselor realizate, care au contribuit la îndeplinirea integrală și chiar depășirea principalilor indicatori privind performanțele tehnico-funcționale ale sortimentelor intrate în producția de serie (tabelul nr. 1). Astfel, de la începutul anului și până în prezent au fost create peste 57 de mii de sortimente noi, contexturi și poziții coloristice noi, ponderea produselor noi și reproiectate reprezentând 43,5%, față de 37,1% cât fusese planificat. În cadrul multor centrale industriale ponderea produselor noi și reproiectate a depășit chiar media pe ramură: Centrala industriei pielăriei, cauciucului și încălțămintei 48,1%, Centrala industriei humbacului 38%, Centrala industriei tricotajelor 50,9% etc. În același timp, în scopul reducerii greutateii produselor, au fost reproiectate peste 10 mii de sortimente (șesături și tricouri din fire fine, încălțămintă din piei moi subțiri și tălpi mai ușoare etc.), ceea ce va conduce la reducerea consumurilor până la sfârșitul anului cu peste 10 mii tone la materii prime textile, aproximativ 8 000 tone la piei

Tabelul nr. 1

Situația realizării unor indicatori caracteristici privind diversificarea și calitatea producției

Indicatori	UM	Realizări	
		Realizări	față de plan
Ponderea produselor noi și modernizate în valoarea producției marfă	%	43,5	
Sortimente, modele, articole desene și poziții coloristice noi	%		150
Asimilarea și introducerea în fabricație de noi materiale	%		100
Asimilarea și introducerea în fabricație de noi bunuri de consum	nr.	193	
Tehnologii noi avansate	nr.		
Sistem de mecanizare	%	324	100

brute bovine, peste 560 tone la coloranți etc., în condițiile ridicării continue a performanțelor calitative.

La stabilirea acestei strategii, un rol hotărâtor l-a avut amplificarea gândirii tehnice proprii în vederea perfecționării tehnologiilor de fabricație, diversificării și înnoirii producției, condiții hotărâtoare ale sporirii rezultatelor finale de eficiență, ale centralelor și întreprinderilor industriale, realizării unor produse de calitate și în sortimentele solicitate de beneficiari și reducerii importurilor. În acest scop cercetarea uzinală proprie este puternic integrată activității de producție. Ea se materializează în faptul că aproximativ 75—80% din tehnologiile și produsele noi reprezintă efortul propriu de creație al colectivelor de muncitori, tehnicieni și ingineri din centralele, unitățile de cercetare și întreprinderile acestei ramuri. Astfel, prin participarea largă a tuturor colectivelor de oameni ai muncii, planul de cercetare științifică, dezvoltare tehnologică și introducere a progresului tehnic pe acest an, care cuprindea 975 de teme de cercetare, a fost completat cu încă 32 de obiective, stabilindu-se măsuri ferme pentru scurtarea duratei cercetărilor și devansarea termenelor de realizare. În acest sens, un accent deosebit a fost acordat acelor teme capabile să contribuie la ridicarea nivelului tehnic și calitativ al produselor (realizarea de fire imprimate, vopsirea în semitor a firelor de in, noi tratamente de finisare a țesăturilor din 100% celofibră, piei sintetice poromerice cu proprietăți igienice superioare, noi articole de menaj termorezistente etc.), paralel cu valorificarea superioară a unor materii prime indigene: cinepă pentru îmbrăcăminte, înlocuitori de paltoane, noi materiale textile pentru fețe de încălțămintă, sorturi inferioare de in pentru articole de uz gospodăresc etc.

Amplificarea cercetării proprii pentru realizarea de noi produse care să asigure îmbunătățirea coeficienților de utilizare a materiilor prime, creșterea ponderii materialelor refolosibile, restringerea consumurilor de auxiliari etc., a fost susținută activ și de o serie de măsuri organizatorice pentru devansarea termenelor de punere în funcțiune a încă 17 capacități de investiții, care să contribuie la sporirea ponderii materiilor prime refolosibile utilizate în procesul de producție. Se va ajunge astfel ca la sfârșitul acestui cincinal ponderea materialelor refolosibile față de totalul consumului de materii prime noi pentru produsele destinate consumului intern să reprezinte aproximativ 49%.

Totodată se cuvine să menționăm că producția nouă realizată se bazează, în mare măsură, pe tehnologii elaborate de specialiști din cadrul întreprinderilor și institutelor de cercetare din această ramură, ceea ce a permis asigurarea unei pregătiri corespunzătoare a fabricației, reducerea masivă a importurilor, cu efecte directe asupra creșterii productivității muncii și diminuării cheltuielilor materiale. Prin asimilarea unor noi tehnologii (hidrofobizare, peliculizare, reducerea contracției, vopsire în flux continuu pentru țesături, filarea materialelor refolosibile, perfecționarea tehnologiilor de chimizare a reperelor și modernizarea liniilor de prese în confecții, modernizarea cuptoarelor de topire a sticlei etc.) s-a asigurat totodată un spor al producției nete de aproximativ 2%, creșterea cu peste 2% a productivității muncii, paralel cu reducerea cheltuielilor materiale cu 1,3%.

Aspectul calitativ nou al cercetării, în condițiile adâncirii flexibilității și adaptabilității producției, îl reprezintă operativitatea ridicată înregistrată în asimilarea de noi produse și sporirea calității acestora, reducerea substanțială a duratei ciclului cercetare-proiectare-fabricație. Introducerea în producție, de exemplu, a noilor tipuri de fire textile se realizează în anul 1982 cu aproximativ 1—2 luni mai repede decât în anii anteriori, fapt ce a permis pe lângă satisfacerea mai operativă și de calitate a cerințelor beneficiarilor, sporirea cu 3 procente a productivității muncii la nivelul Centralei respective și reducerea substanțială a consumurilor specifice pe unitatea de produs. Referitor la acest ultim aspect, în momentul de față se elaborează în întreprinderi colecțiile pentru contractarea fondului de marfă pe anul 1983 care vor asigura nivelurile de greutate a produselor planificate pentru anul 1985 (tabelul nr. 2). Realizarea acestor greutăți va conduce la reducerea consumurilor de materii prime textile cu peste 43 000 tone față de nivelul prevăzut anterior în plan; important de subliniat că aceasta nu va conduce la diminuarea calității produselor ci dimpotrivă se va realiza în condițiile creșterii parametrilor tehnico-funcționali ai acestora.

Tabelul nr. 2

Evoluția consumurilor de materii prime la principalele categorii de țesături

Indicatori	UM	1981 realizat	1983 propus	Redu- cere 1983/ 1981 %
Țesături tip bumbac	gr/mp	153,6	125,2	18,5
Țesături tip lână	gr/mp.	277,0	228,0	17,7
Țesături tip mătase	gr/mp.	120,0	98,0	18,4
Țesături tip in	gr/mp.	255,8	210,0	18,0

Soluții de valorificare a rezervelor existente

NIVELUL realizărilor pe ansamblul ramurii, deși este în general pozitiv, nu atinge nici pe departe pe cel potențial, ținând seama de rezervele mari existente în fiecare întreprindere și centrală industrială. Dacă ne referim, de exemplu, la realizarea sortimentelor planificate, se poate constata că, în perioada scursă de la începutul anului, din cele 28 de produse realizate în mai multe calități, la 5 (tricotaje din fire bumbac și tip bumbac, ciorapi și dresuri, faianță menaj, geamuri șlefuite și semișlefuite, vase de tablă emailate), prevederile privind volumul producției unor produse modernizate nu au fost îndeplinite integral. Chiar dacă pentru unele sortimente (ciorapi și dresuri, faianță menaj etc.) aceste restanțe au apărut deoarece nu a fost asigurată de către furnizori materia primă necesară, în totalitate și de calitate corespunzătoare, ceea ce a îngreunat foarte mult desfășurarea ritmică a procesului de producție, totuși trebuie arătat că principalele neajunsuri se datoresc unor lipsuri în activitatea proprie a unor întreprinderi de industrie ușoară. Este vorba în esență de nerespectarea în unele cazuri a disciplinei tehnologice și organizarea mai puțin corespunzătoare în multe întreprinderi a activității de producție. Au existat situații de pregătire superficială a fabricației, de nerespectare a tehnologiilor stabilite prin documentațiile tehnice corelate cu o recepție mai puțin riguroasă a materiilor prime, materialelor și pieselor de schimb (Centrala industriei bumbacului, Centrala industriei tricotelor); în unele întreprinderi nu s-a acordat o maximă atenție gospodăririi judicioase a materiilor prime și asigurării unei asistențe tehnice operative pe tot fluxul de fabricație și în toate schimburile (Centrala industriei pielăriei, cauciucului și încălțămintei) etc.

Mai mult decât atât, în ultima perioadă de timp au fost evidențiate noi rezerve de sporire a calității produselor și de diversificare a producției realizate în condițiile valorificării superioare a resurselor interne. Aceasta a făcut ca, atât la nivelul ministerului, cât și al centralelor și întreprinderilor subordonate, să se adopte noi căi și direcții de acțiune concretizate în

ample programe de măsuri care să asigure valorificarea rezervelor identificate, condițiile necesare îndeplinirii integrale a prevederilor de plan pe acest an și pregătirii corespunzătoare a producției pe 1983. Din multitudinea acestor orientări, se desprind, prin importanța și finalitatea lor, următoarele:

1 Sporirea rolului cercetării științifice proprii în realizarea unor sortimente și modele noi în concordanță cu solicitările partenerilor interni și externi. În acest sens este important ca, în mai mare măsură încă din faza de creație-proiectare, să se asigure un nivel calitativ superior produselor executate, pe cele patru clase de calitate în vederea încadrării acestora în criteriile aprobate. Astfel, eforturile vor trebui concentrate în domeniul tricotelor spre realizarea unor noi tricouri, contexturi jaquard, ajurate, torsade etc., prin introducerea în producția de serie a unor fire tip bumbac cu finețe Nm 50/1 și 60/1 și a firelor tip lână cu finețe Nm 36/1, 40/1 și 50/1. În ceea ce privește producția de încălțămintă, pe baza studiilor și analizelor întreprinse, fabricile de calapoade din Arad și Lugoj au și trecut la executarea tuturor comenzilor de calapoade cu respectarea elementelor de tipizare prevăzute în normele tehnice, ceea ce va conduce pe lângă sporirea calității și la o diversificare foarte rapidă a fabricației.

2 Promovarea largă a unor tehnologii noi și modernizarea celor existente. Din cele peste aproape 1000 de obiective de cercetare, câteva teme deosebit de importante sînt, încă de acum, în fază de finalizare și este necesară o preocupare sporită pentru transpunerea lor cît mai rapidă în producție: aplicarea tehnologiei de fabricație a sticlăriei menaj în cuptoare cu funcționare continuă cu agitare mecanică a sticlei în bazinul de lucru, ceea ce va conduce la îmbunătățirea indicelui de extracție, paralel cu eliminarea defectelor și aspectului necorespunzător al produselor; introducerea unor linii automate în scopul îmbunătățirii calității țesăturilor și firelor în filaturile de bumbac și lână pieptănată, pieptănătorile de lână etc.; extinderea mecanizării operațiilor de pregătire-coasere a fețelor și câptușelilor încălțămintei și care se va generaliza pînă la sfîrșitul acestui an etc.

3 Creșterea exigenței controlului pe faze și în final, precum și asigurarea în mai mare măsură a asistenței tehnice în toate schimburile. În același timp, se cere extinsă la fiecare loc de muncă practica afișării vizibile a fișei tehnologice pentru operațiile succesive, inclusiv regulile de control al calității.

4 Perfecționarea pregătirii profesionale a tuturor categoriilor de lucrători. În acest sens pe baza măsurilor stabilite întregul personal muncitor urmează să treacă, pînă la sfîrșitul acestui an, printr-o formă de pregătire sau reciclare. Aceasta va permite concomitent cu creșterea productivității muncii în cadrul fiecărei întreprinderi și sporirea calitativă a produselor fabricate cu rezultate economice superioare.

Gheorghe HELVIG

Cuplaje și frine electromagnetice

ÎN CADRUL Institutului de cercetare științifică și inginerie tehnologică pentru mașini-unelte și agregate (ICSITMUA) — „Titan” București s-au creat în ultimii ani capacități de proiectare și o puternică bază tehnico-materială specializată pentru cercetarea sistematică a cuplajelor și frinelor electromagnetice. După cum se știe, acestea sînt organe de mașini ce servesc pentru transmiterea (întreruperea) mișcării între diferitele părți ale lanțurilor cinematice principale de avans și auxiliare ale unei mașini-unelte. Avantajele utilizării acestor elemente (printre care simplitate constructivă și tehnologică, dimensiuni de gabarit mici pentru puteri relativ mari, posibilități de comandă automată și de la distanță, funcția de siguranță etc.) constituie atuurile importante pentru îmbunătățirea cuplajelor (frinelor) existente sau pentru conceperea altor tipuri noi cu caracteristici tehnico-funcționale superioare celor existente.

Ca urmare, la acest institut au fost realizate 4 tipodimensiuni de cuplaje electromagnetice cu lamele dublu străbătute de fluxul magnetic (respectiv CEL 5 ds, CEL 10 ds, CEL 20 ds, CEL 20 ds 2i și o frînă electromagnetică cu lamele dublu străbătute de fluxul magnetic FEL 120 ds) în concepție originală. În urma cercetărilor efectuate pe aceste cuplaje și a unor studii experimentale comparative s-a putut constata că parametrii funcționali se ridică la nivelul produselor de același fel reprezentative pe plan european. Avantajele cuplajelor, respectiv frinei cu lamele dublu stră-

bătute de fluxul magnetic, produse la ICSITMUA — „Titan” București, se identifică practic cu tendințele generale în dezvoltarea construcției cuplajelor și frinelor electromagnetice: simplitate tehnologică, fiabilitate mărită, moment specific cît mai mare (ceea ce asigură un randament superior al cuplajului), posibilități optime de disipare a căldurii, momente la mers în gol minime.

Aceste avantaje constituie argumente pentru execuția în serie și introducerea lor în structura mașinilor-unelte sau chiar în alte domenii: mașini și utilaje de ridicat și transportat, mașini agregat, utilaje de alimentare și transportor în linii tehnologice etc. Conceperea și realizarea în țară a acestor elemente de completare contribuie la eliminarea treptată a importurilor de cuplaje și frine asigurînd, totodată, obținerea unor performanțe tehnice corespunzătoare mașinilor-unelte care încorporează aceste noutăți tehnice românești.

N. S.

Dezvoltarea bazei de materii prime și energetice

INTENSIFICAREA PROSPECTĂRII GEOLOGICE PENTRU DESCOPERIREA DE NOI REZERVE DE CĂRBUNI

CRIZA ENERGETICĂ pe plan mondial a reconsiderat importanța acordată cărbunelui ca agent energetic dat fiind că, după cum se știe, rezervele cunoscute sînt în măsură a satisface necesitățile omenirii pentru 150—200 de ani, în timp ce cele de petrol abia pentru 25—28 de ani.

Tendințele consemnate ca și disponibilitățile, țării noastre în acest domeniu au fost luate în considerare la elaborarea liniilor directe ale politicii energetice a partidului și sta-

tului nostru. Documentele de partid, „Programul directiv de cercetare și dezvoltare în domeniul energiei pe perioada 1981—1990 și orientările principale pînă în anul 2000” adoptat la Congresul al XII-lea al P.C.R., precum și hotărîrea Plenarei C.C. al P.C.R. din luna martie a acestui an, conțin sarcini importante în domeniul asigurării necesităților economiei cu materii prime, în cadrul cărora responsabilități majore revin cercetării geologice pentru dezvoltarea potențialului energetic național.

Organizarea adecvată impulsionării prospecțiunilor

ÎN CADRUL Ministerului Geologiei, faza de prospecțiune este realizată de întreprinderea de prospecțiuni geologice și geofizice (I.P.G.G.) București, unitate creată prin comasarea celor două unități de profil, pentru hidrocarburi și pentru substanțe minerale solide. Ideea de bază a acestei comasări a fost de a utiliza rațional și complet potențialul uman și dotarea tehnică, în special cea geofizică și de prelucrare a datelor, la prospecțiunea și identificarea de noi zăcăminte de substanțe minerale utile.

Sporirea producției de cărbune și sisturi bituminoase reclamă, în primul rînd, impulsionarea sub toate aspectele a lucrărilor de prospecțiuni. Aceasta presupune o mobilizare sporită de forțe în special pentru :

1 Adîncirea și diversificarea metodologiilor de prospectare pentru cărbuni și aplicarea acestora în condițiile specifice ale terenului. În acest scop trebuie avut în vedere sporirea complexității metodelor de cercetare geologică, prin folosirea simultană atît a observațiilor directe cît mai ales a datelor pe care le oferă prospecțiunea geofizică, aceasta din urmă găsindu-și un larg cîmp de aplicare în evidențierea structurilor de adîncime purtătoare de cărbuni. Pentru rezolvarea acestei probleme, ministerul de resort a prevăzut în planul de dotare pe anul 1983 și anii următori echipamente seismice complete. Utilizarea întreprinderii cu astfel de echipamente — pentru care unitatea are specialiști de înaltă calificare, cunoscători în manipularea instalațiilor și interpretarea științifică a rezultatelor, va permite atît scurtarea timpului de cercetare cît și mărirea gradului de certitudine privind dezvoltarea acumulărilor de cărbuni.

2 Executarea în paralel, în structurile de interes deosebit, a unor lucrări miniere și foraje cu caracter de prospecțiune și explorare. Începînd cu anul 1982, în cadrul întreprinderii a fost constituită o secție de lucrări miniere și foraj al cărui scop este tocmai acela de a verifica prin lucrări premisele geologice, de a pătrunde în adîncime, oferind geologului posibilitatea de a testa rapid toate elementele privind cantitatea și calitatea substanței minerale utile întîlnite, dar

mai ales poziția spațială a acesteia, elemente de esență pentru stabilirea condițiilor de valorificare.

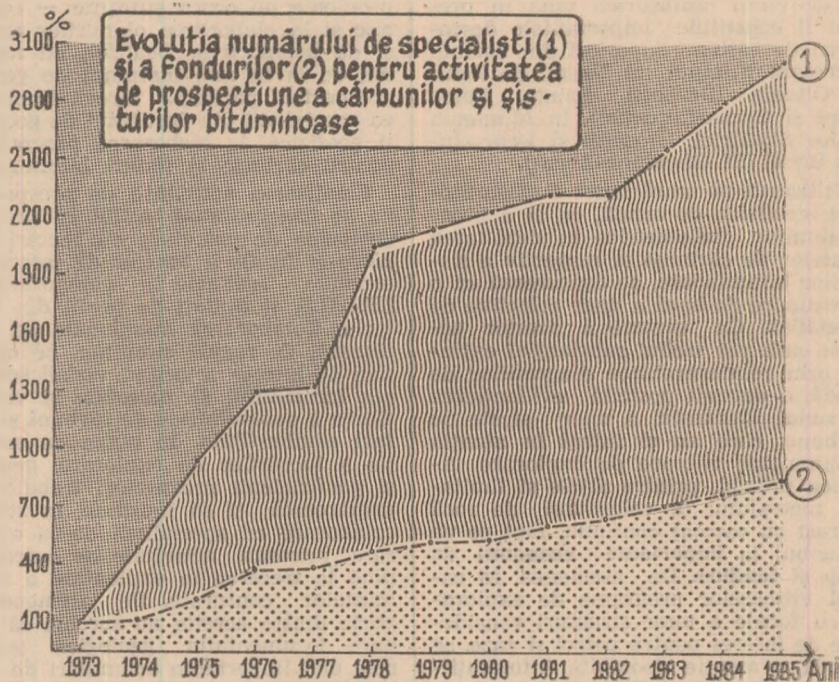
Atît pentru activitatea anului 1982 cît și pentru cea din perioada următoare au fost accentuate preocupările pentru realizarea unei dotări corespunzătoare cu instalații și echipamente, pentru asigurarea cu personal calificat (sondori, mineri, artificieri etc.). Totodată, se are în vedere crearea unor condiții corespunzătoare de muncă și stabilitate prin asigurarea gratuită pentru cei ce lucrează în subteran a unei mese calde pe zi și realizarea unor campanii care să ofere personalului muncitor condiții optime de odihnă și petrecere plăcută și instructivă a timpului liber.

3 Utilizarea, printr-o mai bună organizare, a timpului de lucru a personalului de specialitate cît și a utilajelor și aparaturii din dotare. Așa cum rezultă din graficul alăturat, într-o perioadă relativ scurtă, dar în conformitate cu cerințele economiei naționale, în cadrul întreprinderii a crescut considerabil numărul specialiștilor antrenați în activitatea de prospectare a cărbunilor și sisturilor bituminoase, a celor ce acționează în activitățile de

sinteză și la întocmirea documentațiilor geologice cu calculul rezervelor de cărbuni, ajungîndu-se ca în anul 1985 numărul acestora să fie de aproximativ 30 de ori mai mare față de anul 1973. Totodată, valoarea fondurilor de finanțare alocate din bugetul statului și destinate cercetării cărbunilor și sisturilor bituminoase a crescut în aceeași perioadă de aproape 7 ori.

În aceste condiții, începînd încă din 1974, activitatea de prospecțiuni geologice pentru cărbuni și sisturi bituminoase, a fost concentrată în perimetre miniere insuficient cercetate, precum și în zone noi cu perspective în acumularea unor strate de cărbuni exploatabile în carieră și în subteran. Practic, ea a fost orientată spre toate regiunile țării cu formațiuni sedimentare care au condiții favorabile formării faciesului cărbunos.

Ca urmare a acestei activități, în perioada 1974—1980, au fost obținute o serie de rezultate geologice importante care au condus la punerea în evidență a unor noi rezerve de cărbune, unele dintre ele fiind deja pregătite pentru a intra în exploatare. Astfel, la baza descoperirii zăcămintului de lignit de la Arcuș-valea Crișului, jud. Covasna, care însumează rezerve în va-

loare de peste 50 milioane tone, în cea mai mare parte exploatabile în carieră, stau lucrările de prospecțiuni însoțite de propuneri de cercetare cu foraje ale geologilor I.P.G.G., ca de altfel și pentru regiunea subcarpatică a Munteniei, unde s-au conturat două perimetre cu strate de lignit de importanță economică, unul între valea Roșie și valea Roșca și altul în zona Vulcana-Pandele.

Intensificarea cercetărilor geologice din zona subcarpatică a Olteniei (Depresiunea Getică) a condus, printr-un efort de colaborare dintre geologii prospectori și cei din activitatea de explorare, la conturarea, în mai multe perimetre (Berbești, valea Cernei, valea Amarădiei — valea Gilortului), a unor strate de lignit cu posibilități de exploatare în carieră. Tot ca urmare a cercetării geologice, având la bază lucrările de prospecțiune de mare detaliu întreprinse în anii 1979—1980 și proiectele geologice cu propuneri de foraje, a fost evidențiată zona Uricani — valea Buta, din bazinul superior al văii Jiului de vest, în care s-au separat mai multe perimetre cu strate de huilă, parțial exploatabile în carieră.

În continuare trebuie spus că în actualul cincinal se prevede o dezvoltare fără precedent a activității geologice, de aproape 1,6 ori față de nivelul 1976—1980. Pe această bază și ca urmare a altor măsuri complexe, producția de cărbune va înregistra o creștere de la 44 mil. t în 1982 la 87 mil. t în 1985.

Promovarea metodelor moderne, eficiente de investigare

DESCOPERIREA de noi rezerve de cărbune în structuri ascunse, impune utilizarea mai amplă a unor metode de investigare indirecte geofizice (seismice, gravimetrice, radiometrice) care, completate cu datele rezultate din fotointerpretare, prospecțiunea geologică și studiile de laborator să conducă în final la rezultate superioare. Dar, pentru aceasta este nevoie de dinamizarea și adâncirea colaborării atât pe teren cât și în laborator, dintre specialiști de diverse profile ca geologi, geofizicieni, chimiști, și fizicieni. Rodul unei astfel de activități desfășurate până în prezent îl constituie importanțele descoperiri de cărbuni superiori din bazinul Petroșani (Cimpul lui Neag), de lignit în Oltenia (Berbești, Panga, Valea Mare și Cerna-Copăceni), în Muntenia (valea Sticlăriei, Glodeni) și Depresiunea Bîrsei (Sf. Gheorghe-Arcus).

Utilizarea pe scară largă a măsurătorilor geofizice de sondă, ca și a prospecțiunilor radiometrice în depistarea stratelor de cărbune și respectiv a sîsturilor bituminoase, se conturează ca o preocupare de bază a unor colective de specialiști. Ca urmare a acestor acțiuni care vor trebui substanțial extinse, prin reinterpretarea diagramei de sondă, a devenit posibilă evidențierea în sudul Munteniei a unor strate de cărbune, care au și intrat în atenția programelor viitoare de explorare. Acestea prevăd, printre altele și limitarea metrajului (a volumului de rocă extras) cu carotaj continuu, fapt ce va contribui la importante economii de timp și fonduri. De asemenea, în cadrul viitoarelor programe de explorare cu foraje a unor structuri considerate de interes pentru petrol și gaze, se acordă o atenție deosebită informațiilor geologice și geofizice, care presu-

pun și prezența unor acumulări de cărbuni pentru ca, în intervalele de interes, să se execute carotaj continuu.

De menționat faptul că numai prin activitatea de prospecțiune este posibilă descoperirea de noi structuri purtătoare de cărbuni. În cazul când stratele respective se află la suprafață sau la mică adâncime, încă din etapa de prospecțiune este necesară investigarea acestora cu lucrări miniere ușoare (derocări, șanțuri, puțuri etc.) și foraje de mică adâncime. Această nouă orientare în metodologia de prospectare, mărește eficiența acestora, prin scurtarea cu 20—25% a timpului de cercetare, permițând atât evaluarea unor rezerve de prognoză sau de categoria C₂ (rezerve estimate pe baza observațiilor geologice de suprafață), cât și mărirea gradului de certitudine necesar asigurării succesului în activitatea de explorare.

Intrucât până în prezent I.P.G.G. nu dispunea, pentru sectorul solide, de dotarea necesară executării lucrărilor miniere ușoare și a forajelor de mică adâncime, ministerul tutelar, a trecut la înființarea în cadrul acesteia, a unei secții de foraje și minerit. În planul de producție a acestei secții, activitatea pentru cărbuni depășește 60% din volumul total pentru anul 1982, și se apreciază că va spori la cca. 70% în 1983. Ca urmare, personalul fără studii superioare al acestei secții se află cuprins în cursuri de calificare, în bună parte la locul de muncă — șantierul de prospecțiune și explorare.

În cadrul larg al activității de cercetare geologică pentru cărbuni și sisturi bituminoase, întreprinderea întreține relații strînse de colaborare cu Institutul de geologie și geofizică (I.G.G.), întreprinderea de foraj și lucrări geologice speciale (I.F.L.G.S.), întreprinderile de prospecțiuni și explorări geologice din teritoriul ale Ministerului Geologiei, precum și cu alte unități de profil ale Ministerului Minelor. Rezultatele activității științifice fundamentale realizată de I.G.G., concretizate în studii geologice regionale sau de prognoză și hărți geologice, sînt preluate și utilizate în activitatea de prospecțiune, pentru elucidarea unor probleme de ordin științific — economic și la elaborarea planurilor anuale și de perspectivă. De altfel, un număr din ce în ce mai însemnat de geologi prospectori participă direct, împreună cu specialiștii din Institutul de geologie și geofizică, la elaborarea prognozelor pentru cărbune și sisturi bituminoase.

Finalizarea activității de prospecțiune se concretizează astfel în proiecte geologice de cercetare cu lucrări miniere și foraje a zonelor de interes economic, realizate în colaborare cu I.F.L.G.S. și unități de profil din teritoriul. Colaborarea menționată se desfășoară, de regulă simultan, pe obiective de interes prioritar, vizînd scurtarea termenului de cercetare și valorificarea acumulărilor de cărbuni și sisturi combustibile. În etapa de execuție a lucrărilor de explorare, geologii și geofizicienii prospectori trebuie să urmărească și să îndrume, în strînsă colaborare cu specialiștii de la explorare, întreaga activitate de cercetare, pînă la trecerea în exploatare a zăcămintelor conturate. De asemenea, o parte dintre aceștia au sarcina să asigure documentația geologică pentru cele mai importante acumulări de cărbuni din bazinele de exploatare, iar

mai recent să asigure asistența tehnică pentru explorarea unor zăcămintele (Lozna, Rovinari etc.).

Priorități în evidențierea de noi rezerve

ȚINÎND SEAMA de cerințele crescînde ale economiei naționale și de implicațiile crizei energetice pe plan mondial, Plenara C.C. al P.C.R. din martie anul acesta a apreciat că sînt necesare în continuare măsuri hotărîte pentru creșterea producției de cărbune. Pentru realizarea acestei sarcini, se are în vedere:

- intensificarea lucrărilor de exploatare în unele bazine miniere din Gorj, Vâlcea, din sudul Munteniei, Mehedinți și din Transilvania, precum și a lucrărilor de cercetare geologică și tehnologică pentru evidențierea de noi rezerve și intrarea în circuitul economic, a 13 noi obiective pentru huilă și 22 obiective pentru lignit și cărbune brun. Problema este de maximă importanță, dat fiind că reușita acestei acțiuni, cit și a altora, va aduce o contribuție hotărîtoare la asigurarea, la sfîrșitul acestui deceniu, a independenței energetice a României.

Programul energetic stabilit de Plenară vizează, totodată, o mai justă fundamentare a politicii energetice a țării, care pornește de la necesitatea de a asigura creșterea continuă și buna gospodărire a resurselor energetice. Pentru realizarea acestor sarcini, prospecțiunea geologică pentru cărbuni și sisturi bituminoase trebuie să asigure în cel mai scurt timp:

- orientarea prioritară a prospecțiunilor spre acele regiuni ale țării unde cerințele pentru aceste surse sînt deosebit de stringente. În acest sens, în zona subcarpatică a Olteniei și Munteniei, în platformele Moesică și Moldovenească, sud-estul Transilvaniei, precum și în bazinele Borod, Zarand și Mehadia, prospecțiunea pentru cărbuni urmează a fi intensificată. Pentru aceasta forțele se cer concentrate pe obiective de mare interes, în vederea descoperirii și valorificării rapide a unor noi zăcămintele. Totodată, se cere impulsivă activitatea de prospecțiune, în special în arile bazinelor carbonifere care cuprind obiectivele noi prevăzute a intra în exploatare;

- acordarea unei atenții speciale zonelor de perspectivă pentru cărbuni situate în Platforma Moldovenească (județele Neamț, Bacău și Botoșani), în Carpații Orientali (județele Harghita, Covasna și Bacău), în Carpații Meridionali (județele Caraș-Severin și Sibiu) în zona subcarpatică (județele Vrancea, Buzău, Argeș) în bazinul Transilvaniei și Munții Apuseni (județele Sibiu, Sălaj, Cluj și Alba) și în Depresiunea Panonică (județele Arad, Sălaj și Bihor);

- o permanentă preocupare privind investigarea structurilor de interes pentru sisturi combustibile în formațiunile oligocene din Carpații Orientali și Banat, unde se desfășoară ample lucrări de explorare și exploatare.

Daniel BĂDOIU

director adjunct, Întreprinderea de prospecțiuni geologice și geofizice — București

Aprovizionarea tehnico-materială — un mecanism susceptibil de perfecționare

EXIGENȚE SPORITE ÎN FUNDAMENTAREA
NECESARULUI DE MATERIALE

ÎN EFORTUL de perfecționare a funcționării mecanismului aprovizionării tehnico-materiale, o atenție deosebită se cere acordată **fundamentării necesarului de materiale**. Aceasta constituie și cauza cea mai frecventă a apariției — pe parcursul desfășurării fabricației — a unor plusuri sau minusuri de materiale față de cerințe, care determină fie neîndeplinirea sarcinilor de producție de către unele unități economice, fie acumularea în cadrul lor a unor stocuri supra-normative de materii prime. În dorința de a contribui la soluționarea și preîntâmpinarea apariției unor astfel de probleme, prezentăm în continuare unele concluzii reieșite din analiza acestor aspecte — în cadrul activității desfășurate la Trustul de montaj utilaj chimic București.

Legislația economică în vigoare creează cadrul necesar dirijării materialelor de construcții spre obiectivele prioritare ale economiei naționale, potrivit necesităților titularului de investiții, situație care în trecut nu se prea întâlnea întrucât constructorul era chemat să dirijeze aceste materiale, deși el nu avea întotdeauna o vedere de ansamblu. Dar, aplicarea acestei legislații se face, uneori, necorespunzător deoarece nu se realizează întotdeauna o colaborare fructuoasă între beneficiar și constructor. Despre ce este vorba?

În prezent, prin actele normative în vigoare, resursele materiale necesare constructorilor se asigură de către beneficiari sub formă de cote. La rândul său, unitatea centrală care reprezintă constructorul — Ministerul Construcțiilor Industriale — încadrându-se global în volumul cotelor furnizate de beneficiarii de investiții emite repartiții pe diverse trusturi din subordine fundamentate parțial pe proiectele de execuție elaborate, iar pentru proiectele neelaborate încă pe bază de date statistice din trecut, puse la dispoziție de către beneficiar. Unitatea de construcții — în cazul nostru Trustul de montaj utilaj chimic București — are resursele necesare asigurate de către titularul de investiții prin cote și de către Ministerul Construcțiilor Industriale prin repartiții.

1 Fundamentarea, dimensionarea și alocarea cotelor de către beneficiarii de investiții către Ministerul Construcțiilor Industriale ar trebui să aibă la bază proiectele de execuție ale diferitelor părți componente ale obiectivului de investiții. Întrucât activitatea de proiectare pentru obiectivul de investiții se desfășoară etapizat, împăr-

ținându-se obiectivul pe arii din rațiuni tehnologice, iar alocarea cotelor se face la date fixe, anuale, când nu toate proiectele sunt elaborate, deoarece pentru proiectant pot exista unele elemente încă necunoscute în întregime, determinarea necesarului de materiale de către beneficiar se face parțial pe bază de proiecte existente și pe bază de date statistice, adică consumuri utilizate anterior la obiective similare.

Ca urmare, **beneficiarul, fiind alocă constructorului cotele de materiale, are în vedere întregul obiectiv de investiții, care nu întotdeauna este în totalitate proiectat. În momentul defalcării proiectelor din cadrul obiectivului de investiții, constructorul constată uneori existența unor diferențe în plus sau în minus la cotele alocate față de necesarul din proiecte, moment în care nu se mai poate solicita corectarea cotelor, având în vedere că balanța materială pe întreaga economie națională este închisă pentru suplimentări de cote.** În forma anterioară de reglementare a acestor activități, constructorul își prezenta, în baza planului de stat, necesarul de resurse pentru fiecare obiectiv și proiect, pe baza documentelor de proiectare prezentate de beneficiar, operație ce se efectua într-un moment anterior închiderii balanței materiale pe economia națională. Ca urmare, se putea determina mai corect, după părerea noastră, necesarul de resurse, existând în mai mare măsură posibilitatea fixării cotelor fără diferențe în plus sau în minus. Aceste necesare erau supuse unui control riguros, efectuat de specialiștii organelor de sinteză, C.S.P. și M.A.T.M.C.G.F.F.

2 Pe de altă parte, cotele alocate nu rezolvă întotdeauna integral problema aprovizionării tehnico-materiale, deoarece repartițiile emise pe baza cotelor nu asigură uneori integral sortotipodimensiunile rezultate din proiectele de execuție și de aici rezultă, în al doilea rând, fluctuațiile de minus sau plus față de necesar. **Repartițiile emise de către Ministerul Construcțiilor Industriale nu pot asigura integral gama sortotipodimensională rezultată din proiectele componente ale obiectivului de investiții întrucât nu există întotdeauna în detaliu o concordanță între cota alocată de beneficiarul de investiții, repartiția M.C. Ind., capacitatea furnizorului de materiale și necesarul real rezultat din proiect, pentru constructor.** Și aceasta deoarece necesarul suferă modificări în decursul unui an calendaristic, pe măsură ce se elaborează documentațiile noi, în timp

ce cotele și repartițiile sunt anuale. Iată și un exemplu: la furnizorul Întreprinderea de țevi Zalău cota alocată de beneficiarul de investiții — Ministerul Industriei Chimice — de 100 tone țevi construcții, pentru trimestrul II 1982, a fost repartizată de M.C. Ind. în 50 tone țevă cu diametrul de 50 mm și 50 tone țevă cu diametrul de 80 mm, care sunt în concordanță cu capacitatea de producție a furnizorului. Dar, din proiectele executate ulterior alocării cotelor și repartițiilor a rezultat un necesar pentru constructor — Trustul de montaj utilaj chimic București — de 75 tone țevă cu diametrul de 50 mm și numai de 25 tone țevă cu diametrul de 80 mm. Această situație conduce, pe de o parte, la nesiguranța constructorului — Trustul de montaj utilaj chimic București cu privire la aprovizionarea suplimentară cu 25 tone de țevă de 50 mm — care nu poate fi produsă de furnizorul din Zalău, întrucât depășește capacitatea sa de producție care este numai de 50 de tone cu diametrul de 50 mm — iar, pe de altă parte, nesiguranța desfacerii pe bază de contract economic de către furnizor a 25 tone țevă cu diametrul de 80 mm, întrucât din capacitatea sa de 50 tone constructorul, adică Trustul de montaj utilaj chimic București, n-are nevoie decât de 25 tone.

Eliminarea neconcordanțelor semnificate între cote și repartiții s-ar putea realiza — după părerea noastră — prin determinarea cotelor și a repartițiilor pe baza sortimentărilor precise de materiale rezultate din proiecte. Apare deci necesar ca atât beneficiarii, cât și M.C. Ind. să fundamenteze cotele și respectiv repartițiile pe bază de proiecte și nu pe valori globale, pe obiective de investiții, așa cum se procedea în prezent. Titularul de investiții, pentru determinarea riguroasă a cotelor remise M.C. Ind. trebuie să dispună de informații mai ample. **Elementele de proiectare trebuie remise în timp util de către întreprinderea beneficiară pentru elaborarea în întregime a proiectului înainte de fixarea cotelor.** În acest context, pentru a-și onora responsabilitățile înalte pe care i le conferă actuala legislație din domeniu, beneficiarul de investiții se cere a fi implicat mai mult în găsirea soluțiilor pentru elaborarea integrală, din timp, a documentațiilor și, pe această cale, în înlăturarea deficiențelor de aprovizionare cu materiale, specificând exact, în cadrul cotelor, sortimentele necesare.

Stelu ȘERBAN

„Să analizăm experiența de pînă acum și să aducem îmbunătățiri în sistemul de funcționare a irigațiilor și în organizarea teritoriului”.

NICOLAE CEAUȘESCU

(Cuvîntare la Consfătuirea de lucru cu cadrele de conducere din agricultura județului Constanța, 28 iulie 1982.)

Pentru realizarea noii revoluții agrare

PERFEȚIONAREA ORGANIZĂRII TERENURILOR IRIGATE (I)

ÎN CONTEXTUL obiectivului esențial definit de către Congresul al XII-lea al P.C.R. — dezvoltarea agriculturii, realizarea unei noi revoluții agrare privind producția, productivitatea muncii, nivelul tehnic, eficiența economică, activitatea socială în satul românesc — organizarea teritoriului capătă noi valențe ca o necesitate obiectivă a dezvoltării coordonate și folosirii raționale a resurselor funciare.

Semnificația deosebită a organizării teritoriului pentru agricultură rezultă din particularitatea că de pămînt sînt strîns legate principalele mijloace de producție — lucrările de îmbunătățiri funciare, centrele de producție, plantațiile viti-pomicole, exploatarea parcului de mașini și tractoare etc., organizarea teritoriului fiind chemată să asigure raționala amplasare în teritoriu a acestora și crearea celor mai corespunzătoare forme de funcționare în procesul reproducției lărgite.

Numai rezolvarea concomitentă a organizării spațiale a pămîntului și a celorlalte mijloace de producție cu care este integrat acesta în procesul de producție agricolă, se poate realiza baza progresului agriculturii socialiste în România.

Problemele capătă o deosebită semnificație în lumina indicațiilor secretarului general al P.C.R. la Consfătuirile din 28 iulie și 20 august a.c., privind organizarea teritoriului în condițiile terenurilor irigate, dimensionarea soarel și a fermelor în condițiile întăririi funcției unităților agricole ca bază a organizării producției. Aceste precizări aduc o lumină nouă prevederilor din Decretul nr. 4/1982 referitor la organizarea teritoriului pe C.U.A.S.C. și creează noi valențe indicațiilor date la Consfătuirea de la C.C. al P.C.R. din 28 decembrie 1976 ca, „odată cu terminarea lucrărilor de irigații și îmbunătățiri funciare să se asigure și organizarea corespunzătoare a teritoriului”.

Agricultura irigată în sisteme mari, moderne, schimbă radical criteriile de repartizare, profilare, specializare și exploatare a producției agricole asigurînd condiții optime pentru practicarea sistemelor intensive de producție și generalizarea tehnologiilor moderne.

Problemele capătă amploare avînd în vedere că România, cu cele 2301 mii ha teren irigat pînă în 1980, se situează pe locul trei în Europă (care totalizează 14539 mii ha irigate), după Spania cu 3067 mii ha irigat și Italia cu 2870 mii ha irigat. În ansamblul județelor României, județul Constanța deține primul loc în agricultura irigată.

Județul cu o suprafață agricolă totală de 578836 ha, Constanța deține o suprafață irigată de 337989 ha, care va ajunge în 1985 la circa 390 mii ha.

Suprafața arabilă totalizează 495133 ha, din care se irigă 324618 ha; terenul irigat din județul Constanța se află cuprins în cadrul a 12 sisteme de irigații fiind inclus în 22 C.U.A.S.C., 27 I.A.S., 111 C.A.P., și 11 asociații economice.

Situația actuală

ÎN JUDEȚUL Constanța, organizarea teritoriului este realizată pe C.U.A.S.C. și unități, în asolamente unitare corespunzător condițiilor specifice fiecărei unități. Pentru sistemele de irigații realizate după anul 1976, lucrările de organizarea teritoriului sînt elaborate în corelare cu lucrările de îmbunătățiri funciare (pe cele trei faze de proiectare — N.C., P.E. și D.D.E., la nivel de unitate și sistem, cu excepția sistemului Seimeni aflat în curs de execuție (cca. 40 mii ha).

Tabelul nr. 1

Structura suprafeței arabile pe forme de proprietate (la 15 iunie 1982)					
Total	Nr. unități	Teren irigat	Detinători	Suprafața (ha)	
				agricol	din care : arabil
28	27	I.A.S.	187 316	163 082	113 434
130 +	111 +	C.A.P. +			
23	11	Asociații economice	343 647	305 893	198 566

După anul 1979, ca urmare a înființării consiliilor unice agroindustriale de stat și cooperatiste, s-a organizat teritoriul pe ansamblul acestora la nivel de schiță, cu stabilirea unor asolamente specializate (culturi de cîmp, legumicole, furajere, seminceri, mixte), cu sole mari (800—1000 ha) care nu s-au putut respecta în practica agricolă ca urmare a implicațiilor privind exploatarea terenurilor irigate, sistemului de mașini și organizării muncii.

La nerespectarea acestui sistem a contribuit și diferențierea pentru I.A.S. și C.A.P. a dotării cu mașini, asigurării îngrășămintelor, a semînelor, a erbicidelor și, respectiv, planificarea unor nivele de producție diferite.

O nouă viziune

PENTRU a folosi rațional pămîntul și sistemele hidrotehnice la nivelul la care au fost construite (respectiv, utilizarea completă a hidromodulului la care au fost dimensionate) este necesară o organizare a teritoriului corelată cu redimensionarea fermei, asolamentului și solei.

Considerînd ferma ca unitate organizatorică de bază și stabilă din punct de vedere teritorial și al amenajării hidroameliorative pentru irigații, se impune reorganizarea teritoriului unităților agricole socialiste din cadrul fiecărui C.U.A.S.C., pe ferme.

Din experiența județului Constanța a rezultat că mărimea fermelor (stabilită prin Decretele 162/1973 pentru I.A.S. și 145/1974 pentru C.A.P.) satisface cerințele de concentrare, specializare și organizare a muncii, în special către limitele minime ale acestora. Conform actelor normative menționate, dimensiunile fermelor sînt cele prezentate în tabelul nr. 2.

Este necesar să se considere ferma ca unitate de producție de bază în cadrul întreprinderilor agricole socialiste, avînd o suprafață de teren atribuit cel puțin pe durata rotației asolamentului și a cărei mărime se stabilește în funcție de profilul de producție, gradul de specializare și mecanizare a lucrărilor.

Ferma trebuie să se organizeze (ca unitate de producție) în cadrul I.A.S. sau C.A.P., delimitarea sa rezultînd din corelarea normelor de mărime cu condițiile specifice fiecărei unități: condițiile de relief; suprafețele cu lucrări de hidroameliorații și conservare a solului; zonele defavorizate corelate cu zonarea producției agricole; traseul rețelelor de căi de comunicație și a schemei hidrotehnice (canale magistrale, principale și distribuitoare de sector, conducte de transport și an-

Tabelul nr. 2

Profilul fermei	Suprafața (ha)	
	I.A.S.	C.A.P.
— culturi de câmp irigate	800—1 200	600—1 000
— cultura legumelor	100— 150	100— 150
— pomicole intensive (comasate)	120— 170	120— 170
— viticole intensive :		
— struguri de masă	120— 150	120—150
— struguri de vin	175— 200	80—120
— cultura furajelor	500—1000	400—700

tene, stații de punere sub presiune — SPP, și suprafața plotului deservit — care trebuie cuprins pe cât posibil în cadrul unei singure ferme; amplasarea masivelor funciare față de sate și centrele de producție; structura producției vegetale stabilită prin plan; cerințele de concentrare, specializare și rotația culturilor.

Teritoriul fermelor delimitate trebuie organizat în asolamente specializate (culturi de câmp, legumicole, furajere, mixte etc.), iar acestea din urmă pe ferme.

Astfel conceput **asolamentul** reprezintă organizarea teritoriului de aceeași favorabilitate în sole cu sistemul de rotație a plantelor în spațiu și timp, la care se asociază sistemul de exploatare hidroameliorativă, ameliorarea și îngrijirea solului.

În cadrul asolamentelor, **sola reprezintă o unitate teritorială** (compactă) cu cultură, amenajare, exploatare adaptată condițiilor de relief, amenajare și rotație a culturilor. Pentru a nu dispersa culturile și a asigura cerințele de rotație (chiar

pentru culturi restrictive — floarea-soarelui, sfecla, in, etc.) durată asolamentelor va fi de 4—5 ani; în fiecare solă sau minimum pe o jumătate de solă, fiind, de regulă, o singură cultură.

În cazul asolamentelor pentru culturi de câmp în condiții de irigare, mărimea soarelui va fi de 150—300 ha, rezultând din corelarea condițiilor teritoriale și de amenajare cu sarcinile de plan și cerințele de rotație a culturilor.

În ce privește **mărimea soarelui asolamentelor furajere și legumicole**, aceasta rezultă din corelarea mărimii suprafețelor repartizate prin plan cu cerințele de rotație a culturilor stabilite, asigurarea exploatarei sistemului hidroameliorativ și a sistemului de mașini în condiții de eficiență economică.

Ordinea de amplasare și delimitare a asolamentelor este: asolamentele legumicole și furajere, asolamentele pentru culturi irigate, asolamentele pentru culturi neirigate.

Subliniem că la asolamentele pentru culturi irigate se analizează hidromodulul pentru a evita culturile concurente în aplicarea udărilor și a dimensiona sola la capacitatea de irigare a ultimului element de distribuție al rețelei hidrotehnice (canal distribuitor de sector sau antenă). La irigarea prin aspersiune, în condițiile antenelor mijlocii și scurte, se cuprind antene întregi în solă. În cazul antenelor lungi (3 000 m), se amplasează solele perpendicular pe grupul de antene pentru a asigura mutarea mecanizată a aripilor de udare.

dr. ing. Ion BOLD

Institutul de geodezie, fotogrametrie, cartografie
și organizarea teritoriului — București

ing. Faust PUFULESCU

Oficiul de cadastru și organizarea teritoriului —
Constanța

AGRORAMA

METODA COMBINATĂ DE FABRICARE A ULEIURILOR VEGETALE

● În ultimii ani, Iugoslavia a extins considerabil culturile de plante oleaginoase; producția de floarea-soarelui a crescut de la 273 mii tone în 1976 la 590 mii tone în 1980. În mod corespunzător s-a dezvoltat și capacitatea de prelucrare. Dintre cele 13 principale fabrici de uleiuri vegetale, cu o producție zilnică de 70—700 tone, existente în prezent, cea mai nouă și mai modernă ca tehnologie este cea de la Zrenjanin (600 t/24 ha), echipată în cea mai mare parte cu utilaj produs în țară. Zona din Voivodina în care se află — învecinată cu România — are condiții pedoclimatice care au permis utilizarea unor hibrizi noi, cu un conținut de 50% ulei, ce poate fi extras aproape în totalitate (până la mai puțin de 1%) prin combinarea a două metode — presarea mecanică și metoda cu solvenți și filtrare.

În secția de decorticare, conținutul fibros al semințelor este redus de la circa 27% la circa 10% (cojile rezultate fiind utilizate drept combustibil la centrala termică). Apoi, prese cu șurub extrag peste 2/3 din conținutul de ulei, care este filtrat înainte de depozitare; deasupra fiecărei prese se află un fierbător cu abur, în care semințele sunt tratate înainte de presare. Turtele care rămân sunt sfărâmate, apoi trec la instalația de extracție chimică. Aceasta — prevăzută cu un extractor rotativ — utilizează ca solvent hexanul, spălarea turtelor făcându-se în contracurent (întrucât hexanul ce se evaporă devine ex-

ploziv în amestec cu aerul, sint luate măsuri speciale de protecție); un sistem special de recuperare prin condensare permite reutilizarea solventului, cu pierderi minime. Uleiul brut, răcit, este pompat în rezervoare. Turtele, bogate în proteine, sint valorificate în furajarea animalelor.

Fabrica prelucrează de asemenea boabe de soia (300 t/zi), semințe de muștar și de susan.

CERCETĂRI DE INGINERIE GENETICĂ

● După cum apreciază specialiștii americani, creșterea producțiilor medii la unitatea de suprafață, în ultimile 5 decenii, în agricultura S.U.A. — de 2,3 ori la grâu, 2,5 ori la soia, 3,5 ori la porumb, 4 ori la cartofi — se datorește în egală măsură atât perfecționărilor de ordin tehnic, cât și introducerii de soiuri și hibrizi cu caracteristici superioare. Laboratoarele de genetică agricolă își propun în prezent să creeze varietăți de plante nu numai cu randament sporit, ci capabile să crească în terenuri sărățurate și chiar în deșert, să aibă o rezistență înaltă la boli și să nu necesite îngrășăminte. Astfel de obiective nu vor putea fi atinse în termen scurt, dacă fimem seama de complexitatea tehnologiilor genetice, de perioada necesară testărilor succesive în laborator și în câmp și de cea pe care o presupune o astfel de extindere a soluțiilor realizate, care să amortizeze cheltuielile de cercetare. Marea organizație științifică DeKalb, de exemplu, a abandonat recent programul său de creare a noilor hibrizi de grâu, deoarece rezultatele presupuse ar fi dat un spor de recoltă de numai 15%, pe când costul ridicat al seminței ar fi putut fi

acoperit rentabil cu o creștere a randamentului de cel puțin 20%. Totuși după cum s-a dovedit în practică, pe parcursul studiilor se pot obține progrese — chiar parțiale, uneori colaterale — deosebit de utile.

Astfel, se pun mari speranțe în dezvoltarea primei trepte a ingineriei genetice — crearea de culturi calus (din țesut de plante, crescut în mediu nutritiv), care permit o multiplicare deosebit de rapidă a noilor hibrizi. De exemplu, un gram de cultură calus de morcovi poate produce circa 500 de plante. Firmele Unilever și Weyerhaeuser intenționează să utilizeze această tehnică pentru a grăbi introducerea unor soiuri îmbunătățite de arbori, cu capacitate sporită de regenerare a rădăcinilor și frunzelor. Prin cultura calus a celulelor sexuate care posedă doar un set de gene caracteristice pentru o plantă și prin tratarea cu hormoni se speră să se obțină regenerarea într-o plantă întregă — metodă care a și fost aplicată în reproducerea unor varietăți ameliorate de sparanghel. Rezultate încă nestabile ca mutație genetică, dar cu foarte importante efecte economice imediate, au fost obținute prin introducerea de gene de la varietăți străine ale unor plante (un soi de grâu din Turcia, de soia din R.P. Chineză etc.), pentru a le mări rezistența la boli. Un institut de cercetări din California aplică metoda fuziunii protoplastelor (folosind o centrifugă pentru a presa între ele protoplastele până ce membrana lor se sparge și se produce coalescența genelor), urmărind să obțină o varietate de grâu rezistentă la secetă și cu mare randament, ca și tomate care să poată crește în ape sălcii.

Noi resurse în circuitul economic

Creșterea melcilor: resursă alimentară și venituri suplimentare

ÎN CONDIȚIILE orientării preferințelor cumpărătorilor către produsele de origine animală cu un conținut proteic ridicat, problema diversificării producției capătă o importanță deosebită. Referindu-se la Programul de dezvoltare economică-socială a României pe perioada 1981—1990, tovarășul Nicolae Ceaușescu contura în esență principala cale de diversificare a producției zootehnice: „în fața noastră stă sarcina, nu numai de a ne însuși toate realizările din domeniul științei și tehnicii zootehnice, ci și de a introduce în circuitul creșterii animalelor un număr însemnat de specii noi existente, dar neincluse în zooeconomia noastră”. Prin urmare, zooeconomia noastră cunoaște în prezent o lărgire a sferei de activitate, adăugând subramurilor tradiționale (creșterea bovinelor, porcinelor, păsărilor, ovinelor, apiculturii, sericiculturii și pisciculturii) noi domenii care pun în valoare potențialul natural biologic al României, cum ar fi cunicultura (creșterea iepurilor de casă), creșterea nutrienților și a altor animale mici.

În diferite țări și, relativ recent, în țara noastră o nouă subramură a zootehnicii — denumită **moluscocultura** — își face din ce în ce mai simțită prezența. Valorificând fauna existentă în apele râurilor, fluviilor, mării și a uscatului, această activitate trece din domeniul cercetării biologice în cel al producției de specii noi de animale comestibile, de genul scoicilor, stridiilor, sepiilor, precum și melcilor de grădină și puilor de baltă. În strinsă legătură cu tradițiile gastronomice ale unor țări, ca: Franța, R.F. Germania, Japonia, Italia, R.D. Germană, creșterea melcilor de grădină s-a afirmat în ultimul timp prin caracterul său intensiv-industrial și eficiența economică ridicată.

În România nu se poate vorbi de existența unei tradiții în creșterea melcilor, istoricul ei fiind mai puțin legat de obiceiurile culinare ale poporului român, deși documentele atestă că melcii de grădină au fost cunoscuți din cele mai vechi timpuri pe aceste meleaguri^{*)}. În perspectiva anilor următori, creșterea melcilor poate avea efecte deosebit de favorabile din punct de vedere economic, social și cultural pentru țara noastră.

Din punct de vedere economic, creșterea melcilor de grădină va contribui cu siguranță la sporirea și diversificarea producției zootehnice, prin obținerea unui produs destinat consumului uman — carnea de melc; la diversificarea resurselor furajere tradiționale, prin furnizarea fămurilor furajere din carne și cochiliile de melc; la obținerea unui nou și valoros îngrășământ natural — biomasa de melc; la creșterea materiilor prime necesare în industria alimentară (carnea de melc pentru preparate, conserve și semiconserve), industria farmaceutică (extracte, bulionuri pentru medicamente), industria artizanală; la sporirea livrărilor la export a melcilor vii sau conservelor, piața externă manifestând, actualmente, un deficit de ofertă în raport cu cererea.

Din punct de vedere social, creșterea melcilor va avea efecte favorabile privind asigurarea unei game variate de alimente proteice de origine animală, cu valoare biologică ridicată și dietetică, obținerea unor venituri suplimentare pentru crescătorii de la sate și orașe, producerea unor medicamente cu acțiune eficientă curativă în diferite afecțiuni pulmonare, digestive, urogenitale, ale creșterii etc. Această nouă subramură a zootehnicii va permite și **dezvoltarea industriei locale artizanale**, pe seama cochiliilor de melci, valorificând tradițiile culturale și simțul estetic al locuitorilor.

Carnea de melc — aliment proteic și dietetic valoros

CA ORICE ACTIVITATE productivă agricolă, creșterea melcilor este destinată în final satisfacerii nevoilor de consum ale populației. Dacă numărul consumatorilor potențiali este teoretic mai mare, actualmente nu putem vorbi de existența unei preferințe gastronomice pentru carnea de melc și nici de o publicitate adecvată în această direcție.

Valoarea biologică ridicată, calitățile sale gustative și dietetice sînt determinate direct de compoziția chimică a cîrnii de melc. Dacă ponderea proteinei este de 16,29%, apropiată de cea a cîrnii de găină (16,30%) și superioară cîrnii de porc (14,70%), ponderea grăsimilor este de numai 0,86%, cu mult sub valorile cîrnii de porc (37,30%), de găină (9,30%), de vită (23%) și ușor peste conținutul de grăsimi din carnea de șalău (0,22%).

Carnea de melc are un conținut bogat în săruri minerale (1,25%), cum ar fi: calciu, magneziu, zinc, cupru. Conținutul în

lecitină de 1,22% depășește nivelul de 0,15% din unt și 0,6% din lapte, fiind apropiat de cel al icrelor (1,30%). De asemenea carnea de melc conține numeroase vitamine liposolubile din grupele A, D, E, K, și dispune de un grad de digestibilitate foarte ridicat (98%). Spre deosebire de cărnurile tradiționale, melcul furnizează o carne mai puțin calorigenă, cu valoare de 946 kcal/kg, față de carnea de porc (3 285 kcal/kg), de găină (2 775 kcal/kg) și de oaie (1 570 kcal/kg). În urma cercetărilor efectuate, specialiștii în nutriție afirmă că un melc adult, în greutate de 30 g echivalează — din punct de vedere al conținutului în proteină — cu un ou, 200 ml lapte sau 70 g creier.

Avînd în vedere calitățile sale proteice, dietetice și curative, la care se adaugă însușirile de palatabilitate (gustul asemănător cîrnii de pasăre, culoarea cîrnii albe, mirosul plăcut), carnea de melc va putea deveni un aliment important în hrana copiilor, bătrînilor, bolnavilor, adulților care desfășoară activități intelectuale și fizice intense.

Condiții favorabile de dezvoltare

CREȘTEREA melcilor de grădină poate deveni una din îndelețnicirile rentabile din zootehnie ca urmare a faptului că ea nu necesită investiții, ci presupune numai un cadru organizatoric adecvat care să permită punerea în valoare a speciilor de melci comestibili și a resurselor furajere necesare creșterii și îngrășării acestora.

Poziția geografică a României a creat condiții deosebit de favorabile de climă și relief, facilitînd **dezvoltarea naturală a celor mai importante specii și varietăți de melci**, și anume: *Helix pomatia*, *lucorum*, *lutescens* și *vulgaris*. Acestea au o arie largă de răspîndire, pornind din zona de șes și de dealuri — unde se găesc în număr mai mare în livezi, liziere de pădure, vii, poieni, crînguri, tufișuri, parcuri și grădini —, pînă la o altitudine de cca. 1 800 m.

Aceste specii de melci cunosc o productivitate deosebit de ridicată, ca urmare a particularităților lor de reproducție, putere mare de aclimatizare și adaptare la condițiile de climă și vegetație locale față de alte specii.

În sprijinul afirmației de mai sus, iată un argument convingător: un melc adult din specia *Helix pomatia* sau *lucorum*, în greutate de 30 grame, depune anual 90—120 ouă din care iau naștere 80-95 pui. Aceștia, în urma creșterii și îngrășării furnizează la maturitate aproximativ 2 400—2 900 grame carne; adică de 80-90 ori greutatea vie parentală. Aceasta înseamnă 2,2-3 kg carne de consum și, respectiv, 390-470 grame echivalent proteină anual.

Realizarea cîrnii de melc are o **eficiență economică ridicată**, întrucît consumul specific este de numai 3-4 U.N./kg spor (față de 6-8 U.N./kg la bovinele îngrășate), iar veniturile obținute pe kilogram greutate vie sînt de 10 ori mai mari decît la carnea de pasăre.

Rentabilitatea acestei specii este determinată și de faptul că ea este foarte puțin pretențioasă față de hrană. Spre deosebire de speciile tradiționale, cu care nu va intra niciodată în competiție privind consumul de concentrate și chiar de furaje verzi, **melcii pot valorifica cu ușurință plante și resturi vegetale improprii consumului altor specii** (frunzele de arbuști, de arbori — salcîm, plop, dud, măr, prun, cais —, muguri, tulpini și chiar scoarță, plante urcătoare pe ziduri, urzicile, plante aromatice — izmă, cimbrisor sau șovîr — și chiar plante considerate toxice — neghină, ciuperca otrăvitoare, pelin, mac — precum și numeroase alte plante din flora spontană). Melcii consumă cu plăcere resturile din grădinile de zarzavat și din sere (frunzele de sfeclă, spanac, ridichi, varză, salată, lăptuci, ștevie, conopidă, și chiar morcovi și cartofi). Mai mult decît atât, s-a constatat că melcii de grădină pot valorifica superior resturi și reziduuri din agricultură și

* În lucrările lui Pliniu se vorbește despre parcurile special amenajate pentru creșterea melcilor, numite melcării, ale romanilor, de care dacii cu siguranță au luat cunoștință în procesul de înlăturare a poporului român în spațiul carpato-danubiano-pontic. Mai mult decît atât, în Evul Mediu dinspre Țările române porneau pe Dunăre către alte țări pînă la Viena vase încărcate cu pește și melci, ceea ce denotă că au existat preocupări pe linia valorificării melcilor de grădină. Există dovezi că pînă în preajma primului război mondial, Transilvania, Banatul și regiunea Pranovei furnizau însemnate cantități de melci vii pentru locuitorii Capitalei și export.

industrie (resturile din recondiționarea semințelor de fasole, năut, precum și boabele de linte, mazărice, mei, ghizdei sub formă de uruieli; praful de moară din industria morăritului; șroturile și turtele din extracția uleiurilor și chiar germeii de malț uscați și drojdiile din industria de fermentație).

Un alt argument în favoarea creșterii melcilor în țara noastră este faptul că numeroase suprafețe de teren, improprie culturilor agricole (livezile, lizierele de pădure, pădurile comunale, parcurile și rezervațiile naturale, parcurile amenajate din orașe și municipii, alte terenuri virane) pot deveni furnizoare principale de carne de melc. Fiecare unitate agricolă și neagricolă (școli, grădinițe), și chiar fiecare cetățean din mediul rural sau urban pot obține, pe seama activității de creștere și valorificare a melcilor, venituri suplimentare.

Sisteme de creștere și îngrășare

EXPERIENȚA unor țări și literatura de specialitate evidențiază posibilitatea practicării a trei sisteme de creștere și îngrășare a melcilor de grădină, și anume: **sistemul extensiv** (în locurile naturale; creșterea dirijată fie în parcuri și rezervații naturale, fie în parcuri amenajate în orașe); **sistemul semiintensiv** presupune o combinație între creșterea în locurile naturale și creșterea intensivă în sere și baterii; **sistemul intensiv-industrial** de creștere în baterii.

Pentru început, creșterea melcilor în țara noastră s-ar putea practica cu foarte bune rezultate în sistem extensiv și semiintensiv. Pe măsura câștigării experienței în producție și creșterii numărului de consumatori se va putea trece la creșterea pe scară industrială. Opțiunea pentru un sistem sau altul de creștere trebuie bine fundamentată economic, punând în balanță avantajele și dezavantajele fiecărui sistem și variante de creștere.

Creșterea melcilor în **locuri naturale** este cea mai simplă formă de organizare a producției de carne de melc. Ea prezintă următoarele **avantaje**: valorifică superior terenuri nefolosite în agricultură, cum ar fi cele calcaroase, pietroase, accidentate din liziera pădurilor, pădurile comunale, crîngurile; nu necesită nici un fel de investiții; poate fi folosită ca pepinieră pentru recoltarea exemplarelor destinate îngrășării în alte sisteme; prin practicarea colectării individuale, cetățenii din mediul rural sau urban pot obține venituri însemnate.

Dezavantajele principale ale acestui sistem de creștere se referă la durata prea mare de timp (3 ani) pînă cînd toți melcii ajung la greutatea de adult (30 grame) și procentul foarte ridicat de pierderi cauzate de răpitori și condițiile meteorologice nefavorabile. Această variantă necesită operații simple referitoare la alegerea suprafeței necesare, identificarea speciilor valoroase de melci și îndepărtarea celor mai puțin productive, popularea suplimentară cînd densitatea este sub valorile optime (de 1,5-8 exemplare/m²).

Creșterea melcilor în **parcuri și rezervații naturale** este mult mai avantajoasă, reducînd perioada de producție la 2 ani, ca urmare a afliurii materialului biologic din locurile naturale și practicării unei densități sporite (50 000-70 000 melci/ha), furnizează producții mai mari (circa 1 milion capete melci la 2 ani — adică, circa 30 tone carne și un venit de 12 mii lei la ha). Această variantă presupune, însă, unele investiții reduse pentru împrejmuirea suprafeței cu gard din rețea fină, care să împiedice migrarea către alte zone a melcilor; de asemenea, procentul de pierderi planificate este mult mai ridicat ca urmare a condițiilor atmosferice nefavorabile, animalelor și păsărilor de pradă și sistemului de recoltare.

Asigurarea unor condiții bune de adăpostire și hibernare, impune luarea unor măsuri de împrăștiere pe suprafețe de teren a unor pietre mari sau a unui strat gros de frunze. Primăvara, pentru asigurarea densității optime (1 000 capete/200 m²) se impune repopularea cu exemplare aduse din pepiniere. Hrănirea suplimentară cu frunze de salată, varză și viță tocate poate furniza un spor de producție și, implicit, de venituri de 30-35%.

Creșterea melcilor în **parcuri special amenajate sau melcării** este indicată pentru îngrășarea propriu-zisă, mai ales pentru conferirea unui aspect comercial produsului final. Suprafața de teren poate fi de 100-1 000 m², cu un sol semiusor, calcaros, necompact sau arat, fără a reține apa. Densitatea optimă recomandată este 8-12 melci/m².

Acest sistem de creștere necesită mai multe investiții destinate, pe de o parte, realizării gardului de împrejmuire, iar pe de altă parte pentru plantarea unor arbuști în scopul realizării zonei de adăpostire și hibernare, precum și pentru înierbarea cu lucernă a zonei de furajare.

Creșterea melcilor de grădină în sistem semiintensiv reduce perioada de creștere cu 1 an și presupune creșterea naturală a puștelui pînă la vîrsta de o lună, după care acesta este recoltat din pepiniere și introdus în spații artificiale de creștere și

îngrășare (sere sau baterii). Dispunînd de o suprafață utilă de hrănire de 300 m² și un spațiu vital de 550 m², în cazul practicării creșterii semiintensive a melcilor se poate obține o producție de circa 11,5 t de melci vii.

Creșterea artificială a melcilor în **sistem intensiv** este aplicată pe scară largă în țările cu tradiție în gastronomie. În Franța, de pildă, anual se consumă 8-10 mii tone carne de melc, în valoare de 6 milioane franci. Numeroasele avantaje ale acestui sistem se referă la scurtarea perioadei de creștere la numai 1 an și obținerea unei producții de 1,5 kg/m² baterie; fluxul continuu al creșterii melcilor înlătură perioada de hibernare și diminuarea la minimum a pierderilor.

Varianta intensivă de creștere presupune, însă, investiții mari pentru construirea halelor climatizate, achiziționarea de baterii, furajare, acțiuni sanitare-veterinare etc. În plus, necesită un flux tehnologic bine pus la punct (pregătirea halei și bateriilor pentru populare, lotizarea melcilor pe grupe, module și baterii în funcție de vîrstă și greutate, îngrijirea și hrănirea melcilor, controlul individual și calitativ al reproducției și producției, curățenia și dezinfectia, finisarea și livrarea).

În scop didactic și experimental, precum și pentru mica producție necesară acoperirii nevoilor individuale ale cetățenilor din mediul rural, se poate practica **creșterea melcilor în terarii** (lădițe cu pereți perforați în care se cresc cca. 20-35 melci adulți, pe un strat de pămînt bătătorit).

Se recoltează și se livrează pe piață sau industriei numai melcii adulți, în greutate de 30-35 g, cu cochilia de 28-38 mm, care să asigure un randament la sacrificare de 80-85%.

Țările cu tradiție dispun astăzi de adevărate **combinat integrate** pe fluxul producție — industrializare — desfacere. Ele produc carne de melc sub formă congelată, semiconservă în gelatină, în suc propriu, în saramură și multe alte produse, totalizînd peste 150 rețete de preparate din carne de melc, considerate printre delicatose alături de pește, stridii, scoici, pui de baltă și icre.

Cadrul organizatoric adecvat

ÎN PREZENT nu se poate vorbi de creșterea melcilor în țara noastră, ci numai de existența unei activități de colectare din locurile naturale, coordonată de cooperația de consum. Două mari centre, PENCOOP Timișoara și IOMCOOP Sibiu se ocupă de recepția, prelucrarea, depozitarea și ambalarea melcilor pentru export. Transformarea creșterii melcilor într-o subramură a zootehniei presupune crearea unui cadru organizatoric adecvat pe fluxul producție—industrializare—consum, cu organe și organisme competente, care să îndrume, coordoneze și controleze întreaga activitate.

La nivelul sferei producției de melci vii, s-ar putea organiza activitatea de recoltare din locuri naturale și mai ales activitatea de creștere și îngrășare, prin practicarea unor **prețuri stimulative de contractare și achiziție**, acordarea unor avantaje din partea statului C.A.P.-urilor, unităților cooperației de consum, producătorilor individuali de la orașe și sate, I.A.S.-urilor și chiar altor unități (școli, grădini publice, parcuri, rezervații naturale). Responsabilități concrete revenind și organelor administrative locale comunale, orașenești și județene, precum și ministerului de resort.

La nivelul industriei, activitatea de prelucrare, recepție și industrializare a cărnii de melc poate intra în sfera de activități a Centralei industrializării cărnii (C.I.C.), care prin întreprinderile subordonate transformă carnea de melc în produs finit, comercializabil pe piața internă sau externă. De menționat că, industrializarea cărnii de melc acoperă de 1,5-2 ori cheltuielile ocazionale de procesul de producție în practicarea producerii combinate a preparatelor și conservelor pe bază de carne de melc, broască, iepure, pasăre și pește.

Tot industria prelucrătoare va trebui să valorifice superior subprodusele și deșeurile de melc pe care să le transforme în făinuri proteice, cu eficiență ridicată în creșterea puilor de găină pentru carne (broilerilor), găștelor, fazanilor prepelițelor și potîrnichiilor.

Un rol deosebit în sfera comerțului îl va juca testarea preferințelor consumatorilor, mai ales pentru faza de început, și îndeosebi organizarea unei campanii publicitare adecvate care să asigure vînzarea fermă a produselor din carne de melc pe piața internă.

O importanță aparte pentru țara noastră o va reprezenta, în continuare, comerțul exterior cu melci vii și mai ales cu carne de melc. Piața externă este în prezent deosebit de favorabilă, cererea fiind de 10 ori mai mare decît oferta, ceea ce menține prețul pe tonă la cote ridicate, cu efecte economice dintre cele mai favorabile.

asist. univ. Aghata POPESCU

Institutul agronomic „Nicolae Bălcescu” București

AUTOGESTIUNEA ÎN ÎNTREPRINDERI:

RĂSPUNDERI, ACȚIUNI, REZULTATE

ÎNTĂRIREA GESTIUNII SECȚIILOR ȘI ATELIERELOR

APLICAREA noului mecanism economico-financiar implică întărirea autogestiunii și autoconducerii muncitorești, concentrarea eforturilor pentru ca activitatea economico-financiară să se desfășoare la un nivel calitativ superior.

Autoconducerea muncitorească nu poate fi aplicată riguros dacă la formațiile de bază, secții și ateliere — nu se iau măsuri corespunzătoare pentru comensurarea eforturilor și a rezultatelor lor, a aportului acestora în rezultatele financiare ale unității economice respective și în procesul de creare a venitului național. **Întărirea gestiunii economice a secțiilor și atelierelor este calca care poate asigura acest obiectiv important**, astfel încât termenii raportului de eficiență (efort-rezultate) să fie temeinic cunoscuți de formațiile de bază.

Întărirea gestiunii secțiilor și atelierelor este în primul rând o sarcină care revine nemijlocit consiliilor de conducere ale oamenilor muncii din întreprinderi și centrale, care trebuie să studieze în mod temeinic fluxurile tehnologice, încadrarea unităților de bază cu personal corespunzător, dotarea secțiilor de producție și atelierelor cu aparatură de măsură și control. Sînt unele întreprinderi și centrale care au început să acorde o atenție mai mare acestor probleme în cadrul preocupărilor pentru aplicarea cu fermitate în viață a cerințelor noului mecanism economico-financiar. Astfel, întreprinderea de pompe „Aversa” din București, întreprinderea de geamuri Buzău, I.U.P. Tirgoviște, „Unio”-Satu Mare, întreprinderea mecanică-Cimpina, Centrala industrială de prelucrarea cauciucului și maselor plastice București, Centrala industrială de medicamente, coloranți, lacuri și vopsele, Centrala industrială de utilaj petrolier și minier Ploiești, Centrala industrială de mașini și aparataje electrice-Craiova și altele au defalcat consumurile directe pe secții și ateliere, au trecut la un sistem de urmărire a abaterilor de la normele de consum și sînt în stadiul de implementare la formațiile de bază a

unor elemente de cheltuieli indirecte din bugetele de venituri și cheltuieli ale unităților respective.

Cu toate acestea, activitatea legată de întărirea gestiunii secțiilor și atelierelor este încă insuficientă, timidă, preocupările nu se ridică la nivelul exigențelor etapei de dezvoltare în care se află economia națională.

Defalcarea cheltuielilor de muncă socială

ÎN SECȚIILE și atelierelor care realizează produse finite ca atare, cuprinzînd tot fluxul tehnologic al acestora, introducerea gestiunii nu prezintă dificultăți și sînt create toate condițiile pentru ca atît cheltuielile directe cît și cele indirecte ale produselor respective să fie defalcate pe secții, existînd totodată posibilitatea ca și alți indicatori ai planului (producția fizică, producția marfă, producția netă, productivitatea muncii, fondul de retribuire, nivelul costurilor totale și materiale la 1000 lei producție marfă, beneficiile etc.) să fie defalcate și urmărite de colectivele de oameni ai muncii din secțiile și atelierelor respective. O experiență interesantă în acest sens a obținut întreprinderea „Electro-Banat” din Timișoara, care a trecut la principiul gestiunii secțiilor de fabricație, adîncind ca atare principiile autogestiunii economico-financiare. La această unitate sistemul de evidență a fost trecut în mare măsură pe calculator electronic și operativitatea cunoașterii modului cum se derulează procesele tehnico-economice permite decizii corespunzătoare de preîntîmpinare a fenomenelor negative.

Dar gestiunea secțiilor și atelierelor poate fi introdusă și în întreprinderile în care fluxurile tehnologice sînt organizate pe orizontală, în care piesele și subansamblele fabricate de diferite secții concură la realizarea produselor finale. La „1 Mai” din Ploiești s-au făcut pași însemnați pe această linie: secțiile și atelierelor dispun de o defalcare a tuturor consumurilor directe ale locurilor de muncă respective, dar și a unei bune părți a **cheltuielilor indirecte**, respectiv a **cheltuielilor cu întreținerea și funcționarea utilajelor și a cheltuielilor comune ale secțiilor de fabricație**.

Experiența demonstrează că acolo unde există preocupări susținute, dificultățile pot fi depășite și întărită gestiunea secțiilor și atelierelor și im-

plicit autogestiunea economico-financiară a întreprinderilor.

Normarea consumurilor de muncă

PENTRU a trece la realizarea unui astfel de obiectiv important merit să întărească autogestiunea și autoconducerea muncitorească, sîntem de părere că ar trebui analizate critic în fiecare întreprindere cel puțin următoarele laturi ale organizării muncii: normarea completă a consumurilor directe și indirecte de muncă socială; dotarea secțiilor și atelierelor cu aparatură de măsură și control; posibilitatea stabilirii unor prețuri interne de decontare între secții și ateliere a pieselor și semifabricatelor; organizarea sistemului de evidență operativă și contabilă în secții și ateliere.

În legătură cu normarea consumurilor de muncă socială, directe și indirecte, avem în vedere nu numai normele de consum republicane și departamentale care urmează să fie îmbunătățite sistematic în funcție de gradul de înzestrare tehnică a locurilor de muncă, ci și **consumurile uzinale** care în frecvente cazuri sînt normate pe criterii statistico-experimentale și care ar trebui să primească o motivare tehnico-științifică.

Îndeosebi în întreprinderile din ramura industriei construcțiilor de mașini, din ramura industriei siderurgice, a materialelor de construcții etc., unde cheltuielile indirecte au o pondere ridicată, se impune un examen sever asupra modului cum sînt stabilite normele de consum de muncă vie și trecută din această zonă de cheltuieli. Normarea tehnico-științifică implică **revederea periodică și a limitelor admisibile de perisabilitate** (în sectoarele ce lucrează cu astfel de norme) în funcție de rezultatele obținute de sectoarele fruntașe. Aceiași exigență se impune și pentru cotele de rebuturi tehnologice admisibile.

Pentru a crea condițiile necesare controlului consumurilor directe și indirecte, a energiei și combustibilului, secțiile și atelierelor trebuie **inzestrate cu aparatură de măsură și control**. De-

sigur, aceasta se poate realiza în mod treptat, pe măsura îndeplinirii condițiilor materiale, dar este o problemă ce nu trebuie neglijată.

Limitele de consumuri admisibile pot fi difuzate unităților de bază și prin utilizarea unor **chei convenționale de repartiție**; esențialul este ca aceste chei, din punct de vedere metodologic, să rămână aceleași atât în plan cât și în realizări. Cheile convenționale de repartiție a cheltuielilor indirecte pot folosi criterii diferențiate în funcție de natura cheltuielilor respective, de la orele-mașină tehnologice, la suprafața de producție, numărul de lucrători sau fondul de retribuire.

Pentru ca secția sau atelierul să cunoască rezultatele activității proprii în ansamblul rezultatelor întreprinderii se impune o comensurare cât mai aproape de realitate a întregii activități de producție desfășurată în formația de lucru respectivă. În acest sens ar urma să fie stabilite **prețuri interne de decontare** pentru piesele și subsansamblele care circulă în diferite secții.

Deși nu pot fi date rețete valabile pentru toate întreprinderile, problema fiind destul de complexă, sîntem de părere că una din tehnicile de stabilire a prețurilor interne de decontare este aceea care se bazează pe **greutatea specifică în ore tehnologice** a secției sau atelierului care contribuie la produsul final. Potrivit acestei tehnici, venitul net din prețul de producție cu care se evaluează producția marfă poate fi defalcat în raport cu cuantumul orelor tehnologice cu care fiecare secție sau atelier concurează la obținerea produsului final. În documentațiile tehnice care stau la baza fabricării produselor există de regulă datele necesare pentru o asemenea operațiune

și acolo unde nu există se pot face calculele necesare. În acest mod, se asigură condiții ca în secții și ateliere să poată fi defalcată producția marfă, producția netă, costurile și ceilalți indicatori ai planului și poate fi comensurat aportul secțiilor și atelierelor în procesul de creare a venitului național. Și prețurile interne de decontare trebuie revăzute, bineînțeles atunci cînd se aduc corecturi prețurilor de producție și de livrare a produselor finale.

Sistemul de evidență din secții și ateliere, încadrarea cu personalul strict necesar în vederea exercitării gestiunii constituie de asemenea probleme ce se cer soluționate corespunzător.

Eficiența noilor metode de evidență și calcul

ÎN COLOANELE „Revistei economice” s-a insistat mult, în ultimii ani, asupra necesității trecerii la noi sisteme de evidență și calcul. Refunțarea la metodele depășite („pe faze”, „pe comenzi”, „globale”) și trecerea la metoda „costurilor standard”, „cost-orașină”, „normativă” etc. se impune ca o necesitate stringentă în etapa actuală.

Noile metode de evidență sînt compatibile cu folosirea tehnicii electronice de calcul, imprimă o mare operativitate în procesul cunoașterii derulării activității tehnico-economice, permit decizii de calitate și intervenții de preîntîmpinare a fenomenelor negative. Ele prezintă totodată marea avantaj că permit operativ evidențierea abaterilor de la normele de consum și implică o riguroasă disciplină tehnologică.

Problemele întăririi gestiunii economice a secțiilor și atelierelor se cer soluționate de cadrele din întreprinderi și centrale, spre a contribui astfel cu fapte concrete la aplicarea în viață cu mai multă fermitate a cerințelor noului mecanism economico-financiar.

Evident, problemele ce se cer soluționate cu acest prilej nu sînt simple; ele necesită un studiu critic atent al actualei organizări din secții și ateliere, a subsistemului informațional în aceste verigi organizatorice. Pregătirea gestiunii secțiilor trebuie făcută metodic, în logica strînsă a succesiunilor fazelor tehnologice și a interdependențelor.

Elaborarea unor **programe etapizate**, în care măsurile imediate să fie conjugate cu cele de perspectivă, se impune în fiecare unitate economică, spre a conferi activității de introducere și extindere a gestiunii în secții și ateliere cadrul corespunzător de desfășurare. Aceasta cu atât mai mult cu cît prin natura lor unele măsuri pot fi materializate în perioade relativ mai îndelungate de timp (cum este cazul procurării aparatelor de măsură și control, redistribuirea cadrelor tehnico-economice și instruirea acestora, pregătirea noilor metode de calcul și evidență etc.).

Implicarea responsabilității formațiilor de bază — secția și atelierul — în rezultatele obținute de întreprindere, în cunoașterea și urmărirea îndeplinirii indicatorilor planului național unic contribuie la ridicarea activității tehnico-economice pe o nouă treaptă calitativă, la întărirea disciplinei și organizării producției și a muncii.

dr. Gh. ȘICA
director în C.S.P.

NOTE

Combustibil inferior — substituent al hidrocarburilor

LA EXPLOATAREA MINIERĂ SOTÎNGA, care aparține de Combinatul minier Ploiești, cea mai mare parte a cărbunelui extras de la sectoarele 1 și 2 se transportă cu autobasculantele în depozitul Centralei termoelectrice Doicești. Pentru această activitate este dată în exploatare și o cale ferată îngustă, cu pantă înclinată în direcția circulației trenurilor încărcate, situație ce permite efectuarea transporturilor cu un consum redus de combustibil. Este de precizat că, în concordanță cu acest sistem de transport, beneficiarul dispune de instalații mecanizate de descărcare a vagoanelor. Calea ferată respectivă a fost dotată cu parcul necesar de material rulant (locomotive cu abur care consumau lignit din producția locală și cu vagoane tip Doicești — gondolă).

În decursul anilor, datorită uzurii, parcul vechi de material rulant a fost înlocuit cu locomotive Diesel de 450 C.P. și cu vagoane noi, cu două cutii, de capacitate aproape egală cu a celor vechi, avînd platformă basculabilă. Descărcarea acestor vagoane se face prin bascularea cutiilor, ceea ce provoacă grabirea uzurii instalațiilor respective. Locomotivele și vagoanele vechi, scoase din funcțiune, se află garate pe linii auxiliare necirculabile, constituind depozite de fier vechi pe roți și șine de cale ferată. Parcul nou, tractat cu locomotive Diesel care consumă motorină, datorită numărului redus de vagoane (50 bucăți

existente față de 110 bucăți necesare), nu poate prelua integral sarcina de transport, fiind folosit cu prioritate la cărbunele de granulație mare care se expediază, pentru fondul pieței, prin stația C.F.R. Doicești.

Practicarea transportului auto (circa 65% din total), în locul celui feroviar și folosirea locomotivelor Diesel pentru restul activității, conduce la un consum ridicat de motorină. Aceasta ar putea fi substituită însă, în totalitate, cu lignit. În acest scop ar trebui ca C.M. Ploiești — împreună cu Grupul de întreprinderi pentru producția de vagoane Arad aparținînd M.I.C.M. și Centrala de utilaje și piese de schimb a M.E.F.M.C. — să ia unele măsuri care în principal privesc a) inventarierea întregului parc de locomotive (cu abur) și respectiv de vagoane (tip Doicești-gondolă) scoase din circulație, datorită gradului avansat de uzură, și stabilirea necesarului de reparat, pentru a fi aduse în stare de folosință; b) repararea de către întreprinderile de profil, în baza comenzii beneficiarului, a vagoanelor tip Doicești-gondolă și locomotivelor cu abur uzate pentru a fi puse în funcțiune; c) solicitarea și completarea prin planul fundamentat pentru anul 1983 a parcului de vagoane, astfel ca întreaga sarcină de transportat cărbune din incinta exploatării miniere Sotînga să fie preluată de sectorul feroviar.

Totodată, Centralei termoelectrice Doicești îi revine sarcina de a se alătura acestei acțiuni prin: d) înlocuirea actualului procedeu practicant la bascularea vagoanelor (ridicarea cutiilor cu cîrligul graifărului) prin folosirea procedurii cu aer comprimat (vagoanele fiind dotate cu astfel de instalații); e) asigurarea capacității necesare la benzile de preluare a cărbunelui din buncărele în care se descarcă vagoanele.

Punerea în practică a acestor măsuri ar conduce la eliminarea în totalitate a consumului de hidrocarburi ceea ce înseamnă o economie estimată la peste 250 t/an motorină în echivalent a 1,8 mil. lei.

C. NĂSTASE-URSU

Tehnologiile originale: amplificarea posibilităților de export

DIAMANTELE INDUSTRIALE „DACIA”

UTILIZAREA DIAMANTELOR ÎN INDUSTRIE a cunoscut în ultimele decenii o dezvoltare explozivă. Avansul tehnologic rapid s-a efectuat pe două direcții: apariția de produse specializate și dezvoltarea de aplicații industriale noi. Ramuri industriale de vîrf astăzi, cum sînt, aeronautica, componentele electronice, optica, cit și cele tradiționale, ca de exemplu exploatarea petroliere, forajul minier, prelucrarea pietrei și sticlei, industria automobilului au putut progresa spectaculos datorită preciziei, rezistenței și calității asigurate de sculele cu diamante. Se consideră, spre exemplu, că pentru fabricarea unui automobil în S.U.A. se consumă circa 1,5 carate (1 carat=0,2 g) de diamant, cifră care deși mică ca valoare, arată că rolul diamantelor în orice industrie modernă este de importanță vitală. Într-adevăr, ținînd seama că lumea industrială modernă de azi nu poate fi concepută fără existența proceselor de fabricație automatizate sau chiar robotizate, în care utilajele lucrează programat, în serie, piese de mare precizie, este de importanță majoră asigurarea pentru aceste utilaje cibernetizate, a sculelor cu înaltă rezistență la uzură și deci cu viață lungă.

Diamantul conferă sculelor în care este înglobat calități deosebite, datorită proprietăților sale fizice unice: cel mai dur material cunoscut, diamantul posedă, pe lîngă o mare rezistență la compresiune și o bună comportare elastică și foarte bună conductivitate termică, situîndu-se față de abrazivii tradiționali (carbura de siliciu și oxidul de aluminiu) într-o netă superioritate.

Începuturile au fost făcute cu diamantul natural utilizat industrial, care apărea ca un subprodus din industria de bijuterii. Progresul s-a făcut la început lent, exclusiv în foraj minier și prelucrarea sticlei, dar șocul celor două războaie mondiale, impulsînd utilizarea în industrie a materialelor dure, în special a carburilor metalice sinterizate, a modificat radical raportul cerere/ofertă. Diamantele naturale, fiind limitate ca rezerve și posibilități de extracție, s-a pus curînd problema unei alternative sintetice. Sfîrșitul deceniului 6 a marcat apariția, pentru prima dată pe piața mondială, a diamantelor sintetice. Diamantul, cunoscut încă din 1797 ca o formă cristalină a elementului CARBON, nu a putut fi obținut în laborator decît circa 150 de ani mai tîrziu (1955 — General Electric — S.U.A.).

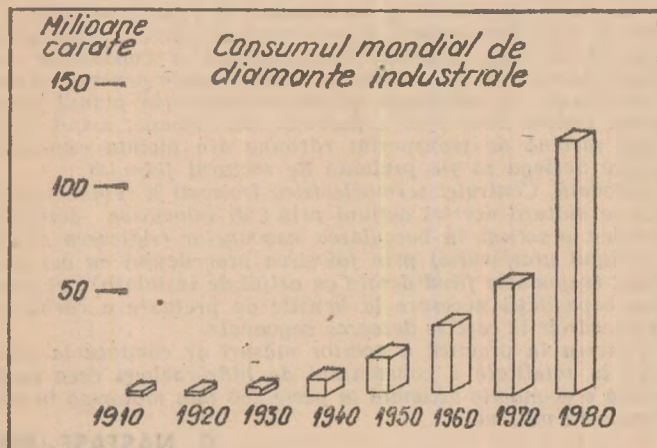
De atunci tehnologia de fabricație a diamantelor sintetice a avansat rapid, în timp ce prețurile de desfacere au scăzut în aceeași măsură.

Diamantele sintetice sînt fabricate astăzi pe scară industrială în cîteva țări din lume: S.U.A., Suedia, Irlanda de Nord, Republica Sud-Africană, Japonia, U.R.S.S., R.P. Chineză, R.S. Cehoslovacia, R.P. Polonă, R.S. România.

Dinamica cererii mondiale

DIN CELE PESTE 100 milioane carate consumate anual, în industrie, se apreciază că circa 80 la sută reprezintă diamante sintetice, repartizarea lor pe principalele zone geografice fiind:

Graficul nr. 1

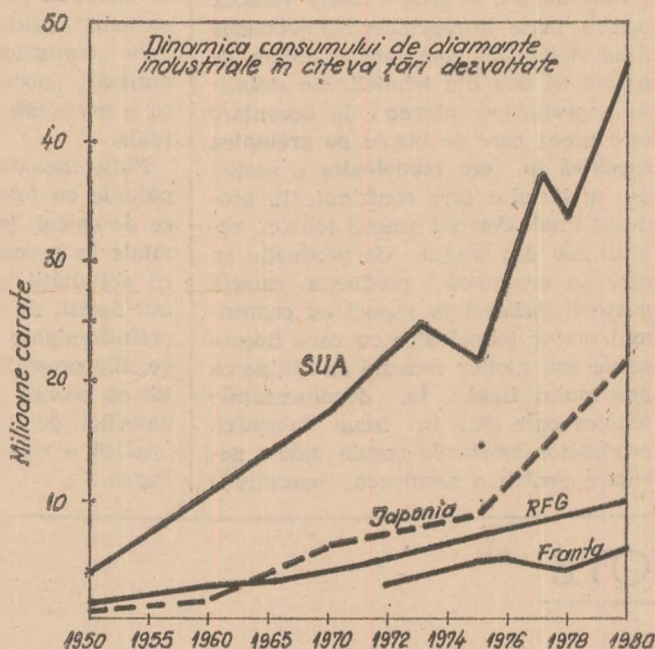

30 milioane carate în Europa, 30 milioane carate în S.U.A., 20 milioane carate în Japonia; circa 30—40 milioane carate în țările socialiste.

Graficul nr. 1 prezintă dinamica consumului mondial de diamante industriale în perioada 1910-1980, ilustrîndu-se rata înaltă înregistrată în special după anii 1950, ceea ce pune în evidență interesul deosebit acordat acestei industrii atît din partea producătorilor de diamante și scule cit și de utilizatori. Se estimează că valoarea diamantelor și sculelor cu diamant vîndute în lume în 1980 depășește cifra de 1 miliard dolari.

Principalele țări dezvoltate ale lumii reprezintă și principalii consumatori de diamante industriale. (În graficul nr. 2 se prezintă dinamica consumului în S.U.A., Japonia, R.F. Germania și Franța). Se poate aprecia că cererea de diamante industriale în fiecare țară este determinată de nivelul de dezvoltare

Graficul nr. 2

oare generală cit și de prezența unor domenii de utilizare noi, specifice. Astfel, în S.U.A., circa 60 la sută din diamantele consumate sînt utilizate pentru operații de rectificarea materialelor dure (carburi metalice sinterizate, sticlă, ceramică, materiale plastice armate), circa 20 la sută pentru tăierea și prelucrarea materialelor de construcție, circa 11 la sută pentru cuțite de strung și filiere din policristale de diamant, 3 la sută pentru foraje geologice. Astăzi în S.U.A. sînt peste 300 firme producătoare de scule cu diamant, față de circa 25 în 1940.

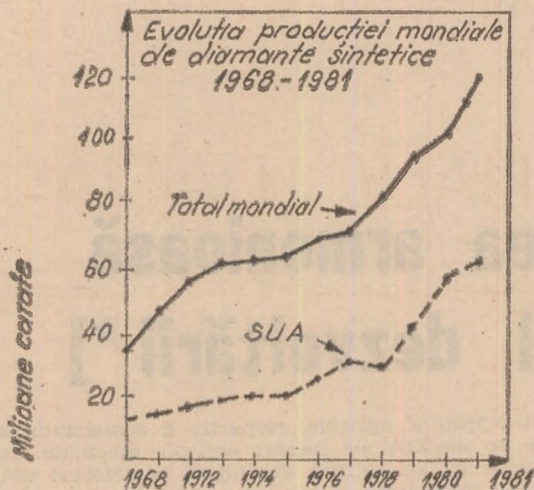
În Franța sectoare de activitate care utilizează cu prioritate sculele cu diamant sînt: prelucrarea materialelor de construcție, a sticlei și ceramicii, trefilarea sîrmei și forajul geologic.

În Italia consumul de diamant industrial este legat în primul rînd de prelucrarea marmurei. Astfel, în 1980, Italia a exportat 2 500 000 tone marmură, în valoare de peste 500 miliarde lire. Această valoare a putut fi atinsă datorită faptului că prin utilizarea sculelor specializate cu diamant s-a exportat marmura într-o formă deja prelucrată (plăci de diferite dimensiuni, blocuri finisate etc.), ceea ce era imposibil de realizat cu scule tradiționale.

În Japonia, circa 40 la sută din producția de scule diamantate o reprezintă lamele și discurile de debitat materiale de construcție și circa 30 la sută scule pentru rectificarea. Producția internă a asigurat în 1979 circa 99 la sută din necesarul de consum al Japoniei, producînd în anul la care ne referim scule diamantate în valoare de 36,6 miliarde yeni (183 milioane dolari).

Producția mondială de diamante sintetice a crescut într-un

Graficul nr. 3

ritm mediu anual de circa 7 la sută, fiind în 1981 cu 251 la sută mai mare decât în 1968 (graficul nr 3). Comparativ, producția de diamante naturale a crescut în aceeași perioadă cu numai 20 la sută, cu un ritm de numai 1,5 la sută pe an.

În competiția dintre diamantele industriale naturale și cele sintetice, rolul hotărâtor îl va juca prețul de desfacere, domeniu în care cel puțin pînă în prezent, diamantele sintetice înregistrează un evident plus de competitivitate.

Eficiența investiției de inteligență :

- creșterea intensivă a exportului
- raționalizarea importului
- creșterea randamentelor în industrie

ÎN ȚARA NOASTRĂ, studiile de sinteză a diamantului au început în 1974, cînd în cadrul Centralei de Mecanică Fină și Scule — București, a fost creată dotarea tehnică necesară desfășurării cercetărilor.

Ulterior, ca urmare a elaborării unei tehnologii de fabricație originale, a fost înființată Fabrica de Diamante Sintetice — „Dacia”, a cărei producție, în prezent, acoperă consumul intern de diamante sintetice și asigură și disponibilitățile pentru export.

Avînd la bază o tehnică de vîrf, tehnica presiunilor și temperaturilor înalte, procedeul este foarte flexibil și permite alegerea unor condiții tehnologice specifice pentru a controla forma, dimensiunea și rezistența-mecanică la șoc a cristalelor fabricate, în concordanță cu cerințele impuse de domeniul de utilizare a sculelor în care vor fi încorporate. Pot fi obținute cristale extrem de pure și perfecte pentru dispozitive electronice, sau relativ imperfecte și cu rezistență mecanică la șoc scăzută, pentru a putea fi folosite ca abraziv.

Dintre proprietățile specifice diamantului, rezistența mecanică la șoc caracterizează cel mai bine comportarea cristalului de diamant ca abraziv. În funcție de domeniul de utilizare, cristalele de diamant vor trebui să fie TENACE, pentru a putea rezista eforturilor mari dezvoltate în prelucrarea marmurei, betonelor și rocilor naturale, sau FRIABILE pentru a se rupe controlat și a-și crea noi muchii tăietoare sub acțiunea efortului de așchiere la prelucrarea materialelor neferoase dure, cum sînt carburile metalice sinterizate. Față de aceste două situații extreme, prelucrarea materialelor ceramice, a feritelor, a sticlei etc. se face ușor și eficient utilizînd cristale de diamant cu rezistență la șoc medie.

Programul de fabricație D.S.D. (Diamante Sintetice Dacia) cuprinde patru familii de diamante sintetice, 13 sortimente, totalînd 166 tipodimensiuni, după cum urmează :

— Familia „FRIABIL” este formată din sortimentele DSD-F, DSD-F 56 N, DSD-F30N, DSD-F50C, DSD-FM150N, cu dimensiuni cuprinse între 40-250 de microni. Aceste sortimente se utilizează în scule cu liant rezinoid pentru rectificarea carburilor metalice sinterizate, a combinațiilor carbură-oțel, a altor materiale dure și fragile.

— Familia „MEDIU” include sortimentele DSD-FM200, DSD-M și DSD-MT, utilizîndu-se în scule cu liant metalic pentru prelucrarea materialelor nemetalice : sticlă, ceramică, ferite, grafit, materiale plastice armate etc.

— Familia „TENACE” este reprezentată de sortimentele DSD-MT100, DSD-MT și DSD-T, cu dimensiuni mai mari de 200 microni, pînă la aproximativ 800 microni. Se utilizează pentru prelucrarea materialelor de construcții, în discuri, lame fierăstrău, foreze, carotiere, scule de îndreptat și profilat.

— Familia „MICROPULBERI” cuprinde micropulberi gradate de diamant sintetic de la 0-0,25 microni pînă la 40-60 microni, în total 26 clase dimensionale. Fabricate în două sortimente : tip „TENACE” (MP-GT) și tip „FRIABIL” (MP-GF), micropulberile de diamant sintetic sînt utilizate ca atare sau înglobate în paste, suspensii, sprayuri, acoperînd întreaga gamă a operațiilor de finisare și superfinisare a celor mai diverse materiale.

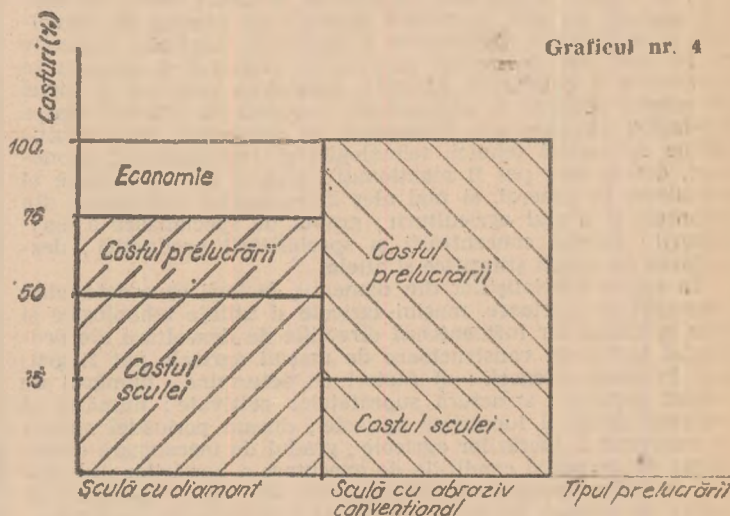
Pentru a se putea acoperi întreaga diversitate de utilizări reclamate de industriile prelucrătoare din țara noastră, întreprinderea de Mecanică Fină — București a dezvoltat o capacitate de producție destinată fabricării unei game largi de scule cu diamante.

Deși costul sculelor cu diamante depășește costul sculelor cu abrazivi convenționali (carbura de siliciu, oxidul de aluminiu etc.), datorită costului mai scăzut al operației de prelucrare, utilizarea sculelor cu diamante oferă avantaje economice considerabile (vezi graficul nr. 4).

Aceste avantaje de ordin economic sînt o consecință a avantajelor de ordin tehnic oferite de sculele cu diamante și anume : randamente superioare de prelucrare, rezistență ridicată la uzură, precizie mare în prelucrare și consum scăzut de energie.

Argumentele economice și tehnice prezentate pledează puternic pentru introducerea pe o scară și mai largă a prelucrării cu scule cu diamante în industria românească. Ca urmare a dezvoltării de noi capacități de producție și a introducerii în industrie a tehnologiilor moderne de prelucrare, bazate pe utilizarea sculelor cu diamante, în cincinalul 1976-1980, cincinalul revoluției tehnico-științifice, consumul intern de diamante sintetice a înregistrat o dinamică impresionantă. În 1980 consumul de diamante sintetice a crescut cu 500 la sută față de 1976, pentru ca în 1981 să ajungă la un consum de 7 ori mai mare ca în 1976. Evident, factorul determinant al utilizării sculelor cu diamante în industrie îl constituie eficiența economică ridicată a operațiilor de prelucrare cu aceste scule.

Graficul nr. 4

Dacă pînă în 1976 efortul valutar pentru sculele diamantate necesare economiei naționale era de peste 6 milioane dolari/an, odată cu fabricarea diamantelor în țară, importurile de scule diamantate s-au redus an de an și începînd cu anul 1979 acestea au fost în totalitate asigurate din producția internă.

Astăzi România a trecut la exportul de scule cu diamante într-o serie de țări cu tradiție în acest domeniu cum ar fi : Suedia, Anglia, Italia, Grecia, Franța, Austria, Elveția, R.S.F. Iugoslavia, R.P. Ungaria ș.a., scule care s-au bucurat de o deosebită apreciere.

Producția de scule și diamante a României s-a făcut remarcată și la o serie de manifestări internaționale : târguri, expoziții, simpozioane, demonstrîndu-se nivelul ridicat al calității produselor noastre.

Industria românească avînd la dispoziție întreaga gamă de superabrazivi (diamant și azotură cubică de bor) produși la nivelul marilor firme producătoare din lume și deținînd o fabricație de scule la cel mai înalt nivel al tehnicii mondiale, poate asigura orice tip de sculă, acoperînd practic toate domeniile de aplicație ale acestora. R.S. România a intrat în circuitul mondial al producătorilor de diamante și scule și prin afilierea la F.E.P.A. (Federația Europeană a Producătorilor de

fiz. Ion BENEĂ
ing. Mihai DUMITRU
ing. Marcel DIACONU

(Continuare în pag 21)

Opțiuni pentru corelarea armonioasă a ramurilor în procesul dezvoltării*]

CONTINUÎND INVESTIGAȚIILE din cele două articole anterioare, ne vom referi în cele de față la câteva probleme ale corelațiilor dintre industria constructoare de mașini și agricultură, dintre industria chimică și agricultură. Începem cu primul din aspectele menționate.

Structura necesarului de mașini agricole și factorii care o influențează

ÎN SCOPUL fundamentării opțiunilor și schimbărilor structurale din industria producătoare de mijloace de producție pentru agricultură, în vederea satisfacerii necesităților acestui sector important al economiei naționale, este necesară cunoașterea, în primul rând, a necesarului de tractoare, mașini-agricole, de utilaje tehnologice în general. Evoluția cererii de mașini agricole se află în strânsă legătură cu nevoile de dezvoltare a agriculturii, de creștere a producției agricole, respectiv cu factorii care determină necesitatea obiectivă a creșterii în continuare a producției agricole, reducerea continuă a forței de muncă ocupate în agricultură. Procesul de intensificare a producției agricole este influențat, de asemenea, de o multitudine de factori tehnici, tehnologici și organizatorici, economici, dintre care pot fi menționați: nivelul de dezvoltare al industriei, în general, și mai ales al ramurilor industriale din amonte și avalul agriculturii; gradul de specializare a agriculturii; nivelul concentrării și specializării producției; dezvoltarea cercetării științifice și altele.

În opinia specialiștilor din domeniu, factorii care determină necesarul de tractoare, mașini-agricole și utilaje tehnologice și care la rândul lor influențează direcțiile de dezvoltare ale producției industriale constructoare de mașini agricole pot fi grupați în două categorii: a) factori ce determină numărul de mașini agricole: structura suprafețelor cultivate; numărul și volumul anual al lucrărilor agricole; durata perioadei optime de executare a lucrărilor agricole; gradul de mecanizare determinat de timpul și condițiile de executare a lucrărilor; b) factori ce influențează structura parcului de mașini agricole: tipurile de culturi agricole; forma și dimensiunile parcelelor; gradul de înclinare a terenurilor agricole; rezistența solului; capacitatea de lucru (viteza de deplasare, timpul de lucru, lățimea de lucru și fiabilitatea mașinilor și utilajelor).

Deopotrivă, restructurarea industriei producătoare de mijloace de producție pentru agricultură în vederea satisfacerii necesităților de mecanizare a lucrărilor agricole trebuie înfăptuită pornind de la reperele pe care le oferă studiile privind evoluția în perspectivă a necesarului de mașini agricole pe tipuri de culturi, de tendințele ce se întrevăd pe plan mondial pentru extinderea mecanizării în toate domeniile agriculturii. Desigur, nu trebuie neglijate nici cerințele îmbunătățirii în continuare a gradului de utilizare a parcului de mașini cit și — ca un obiectiv de cea mai mare însemnătate — reducerea consumurilor energetice și creșterea productivității muncii mecanizatorilor. Menționăm, în acest cadru larg de probleme, atât existența unor opțiuni general valabile pentru ansamblul mecanizării agriculturii, cit și tendințe specifice pe culturi vegetale și specii de animale.

Primatul economicității și al unor înalte randamente de lucru

UNA DINTRE TENDINȚELE generale arătate o constituie educerea consumului de energie pe unitate de putere a trac-

*] Articolul de față continuă pe cele publicate în numerele 32 și 34 ale revistei.

toarelor și mașinilor agricole, respectiv a consumului specific de energie pe unitatea de lucrări agricole efectuate. În acest scop, în țările cu agricultură dezvoltată se folosesc din ce în ce mai mult tractoarele și mașinile autopropulsate de puteri mari, 150—550 CP, care dau posibilitatea reducerii consumului specific de combustibil cu pînă la 20%. În țările cu agricultură mediu dezvoltată continuă dotarea cu tractoare și mașini autopropulsate de 100—150 CP. În vederea economisirii metalului și îmbunătățirii randamentului motoarelor se prevede ca în deceniile viitoare, la tractoarele pe roți, masa pe un CP să nu depășească 30 kg.

Ca tendință generală în perfecționarea calităților funcționale ale tractoarelor se remarcă și modificările constructive și tehnologice prin introducerea acționărilor hidraulice, electricarea, automatizarea transmisiilor și creșterea vitezelor de înaintare prin adoptarea transmisiilor hidraulice, ceea ce contribuie la depășirea unor obstacole înfîlnite. De o deosebită importanță pentru îmbunătățirea randamentului de utilizare a motoarelor considerăm că este perfecționarea construcției sistemelor de rulare. În scopul îmbunătățirii aderenței, mării sarcinii și capacității de trecere este necesară perfecționarea formei pneurilor, pneuri de joasă presiune, după cum în vederea îmbunătățirii manevrării tractoarelor apare necesară aplicarea direcției pe toate roțile.

Iată dar elemente care trebuie receptate cu mai multă hotărîre de către proiectarea și producția tractoarelor. Mai departe, după opiniile specialiștilor, tehnica viitorului va crea posibilitățile pentru utilizarea, în tot mai mare măsură, a unor mașini-agregate de mare capacitate, capabile să lucreze cu mari viteze de deplasare, în cadrul unor tehnologii simplificate de lucru, folosind atât utilajele specializate cit și pe cele universale. Specialiștii mai estimează o creștere a capacității de lucru a tractoarelor și mașinilor autopropulsate prin mărirea vitezelor de lucru de la 7—12 km/h la 20—25 km/h. Sînt tot mai mult promovate mașini agricole care execută concomitent pregătirea terenului, semănatul, administrarea îngrășămintelor și pesticidelor, asigurînd folosirea completă a puterii tractoarelor, ceea ce contribuie la reducerea consumului specific de combustibil cu pînă la 25%. Tendința de universalitate a mașinilor agricole (tendința ce se caracterizează prin existența utilajelor de bază dotate cu mai multe tipuri de agregate pentru executarea diferitelor lucrări sau culturi) are efecte pozitive și în ce privește utilizarea mașinilor agricole pe o perioadă de timp mai îndelungată în cursul unui an.

În afara acestor tendințe generale, prognozele naționale și mondiale în domeniul construcțiilor de mașini agricole conturează o serie de orientări și tendințe specifice diferitelor lucrări agricole și tipuri de culturi. Una dintre aceste tendințe, care a început deja să se manifeste, o constituie extinderea folosirii mașinilor semipuritate cu organe de lucru combinate. Pentru culturile prășitoare se va extinde tendința de pregătire parțială a solului, în benzi pe care se vor executa și celelalte lucrări cu ajutorul unor mașini combinate. Se remarcă, de asemenea, faptul că organele active clasice vor fi combinate cu cele de tip rotativ puse în mișcare datorită frecării cu solul sau cu altele acționate prin vibrații, oscilații etc., pentru a fi mai bine adaptate condițiilor de rezistență mare.

În domeniul mecanizării lucrărilor de semănat și plantat, pe plan mondial se remarcă o sporire a cererii de semănători echipate cu dispozitive pentru controlul automat al parametrilor realizați. Agriculturile din țările dezvoltate solicită semănători capabile să lucreze în condiții agrotehnice coresponsabile. la viteze de pînă la 15 kg/h, avînd buncăre de semințe cu o capacitate sporită. În afara semănătorilor universale sau speciale, care execută numai lucrarea de semănat, a celor combinate care asigură și fertilizarea și aplicarea ierbicidelor, sînt solicitate și semănătorile echipate cu dispozitive de cultivare

pentru executarea mobilizării solului în benzi pe rîndul ce se seamănă. Aceste mașini sînt capabile să execute lucrări direct în miriște, eliminîndu-se operațiile speciale de pregătire a paturii germinativ.

În domeniul mașinilor de plantat, s-a manifestat deja cererea de introducere a dispozitivelor de alimentare și de mecanizare a operațiilor, astfel încît se prevede ca într-un viitor foarte apropiat și această lucrare agricolă să se efectueze în totalitate mecanizat. Extinderea utilizării îngrășămintelor chimice complexe va impune o sporire a cererii de mașini speciale, avînd o capacitate sporită de lucru impusă de perfecționarea administrării îngrășămintelor și a produselor necesare combaterii bolilor și dăunătorilor. Se estimează o creștere a capacității benelor mașinilor de împrăștiat de pînă la 10—12 t și o sporire a cererii pentru mașinile cu sisteme de rulare echipate cu pneuri de mare lățime, care să asigure realizarea unor viteze de lucru de pînă la 30 km/h.

La lucrările de administrare a îngrășămintelor chimice, odată cu mărirea concentrației de substanță activă, a apărut necesitatea împrăștierii lor mai uniforme pe lățimea de lucru. În acest sens s-a manifestat cererea de înlocuire a sistemului de distribuție cu disc centrifugal, prin aparate de tip mecano-pneumatic și pneumatic-centrifugal. Ca o tendință generală se remarcă o sporire a cererii de vehicule cu perne de aer pentru a reduce efortul de tasare a solului pentru administrarea îngrășămintelor. Într-o altă ordine de idei, menționăm că cercetările efectuate în scopul prevenirii și combaterii bolilor și dăunătorilor arată că rolul principal în aceste acțiuni îl vor avea mijloacele biologice, ultrasunetele, razele infraroșii etc., care vor înlocui mijloacele chimice toxice pentru om. Pentru mașinile agricole din acest domeniu, cererea nu a îmbrăcat, încă, o formă concretă. Se semnalează, însă, o tendință de solicitare a îmbunătățirii parametrilor constructivi ai utilajelor care folosesc substanțele clasice în sensul mării capacității rezervoarelor pînă la circa 4000 l și a lățimii de lucru pînă la 20—25 m, în scopul asigurării unei capacități de lucru de 50—60 ha/schimb.

O deosebită importanță pentru eficiența întregii activități agricole o are creșterea nivelului calitativ și cantitativ al lucrărilor de recoltare a cerealelor. Pentru satisfacerea cerințelor agrotehnice, mașinile și utilajele tehnologice vor evolua în direcția universalizării combinelor autopropulsate de cereale și în direcția specializării celorlalte utilaje de recoltare. Cererea pentru combinele autopropulsate este orientată spre utilajele care, în condiții de șes, asigură un front de lucru de 6—8 m și sînt dotate cu motoare puternice de 180—250 CP, capabile să antreneze aparate de batere cu dimensiuni mai mari de 1520 mm lungime și diametrul de 600 mm. Se estimează atingerea unor capacități de treier a combinelor de pînă la 15 kg/sec, adică de circa 3 ori mai mult decît actualele capacități. Prin folosirea unor principii noi de lucru, cum este treieratul cu aer comprimat, specialiștii consideră că se va putea ajunge la un debit de pînă la 20 kg/sec. Se estimează și o creștere a cererii de combine autopropulsate cu dimensiuni de gabarit ceva mai redus, ce vor fi adaptate pentru lucru pe pante de pînă la 22°. Pentru recoltarea porumbului, combinele autopropulsate vor fi înzestrate cu echipamente de recoltare de 8—12 rînduri, cu distanță reglabilă, putînd să recolteze porumbul semănat de la 60—90 cm. Să menționăm, totodată, perfecționarea constructivă a combinelor prin introducerea transmisiilor hidrostatice pentru acționarea organelor de treier și prin introducerea reglării automate a organelor, în raport cu producția de pe fiecare parcelă. Astfel, se vor introduce semnalizatoare de funcționare a organelor de lucru, controlul pierderilor, reglajul înălțimii de tăiere, reglajul vitezei în funcție de debit etc.

Cele arătate constituie înnoiri, modificări de optică, în fapt soluții tehnico-constructive dintre care multe au depășit etapa previziunilor, fiind tot mai mult aplicate în practică. Ele caracterizează cererea mondială de mașini și utilaje pentru agricultură și sînt întemeiate pornind tocmai de la cerințele unei agriculturi intensive, moderne, de productivitate, ale unei agri-

culturi deopotrivă economice din punct de vedere al energiei și resurselor. Este deci imperios necesar ca pe baza sarcinilor trasate de tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului, pentru crearea sistemelor naționale de mașini agricole, pornind de la asemenea mutații, nu o dată relevate de conducere, să se acționeze cu mai multă hotărîre pentru a crește gradul de competitivitate al acestui important sector de producție.

Mutații la nivelul sectorului de îngrășăminte chimice

ÎN CE PRIVEȘTE sectorul de îngrășăminte chimice, și în acest domeniu, pentru materializarea opțiunilor de dezvoltare, un interes deosebit prezintă informațiile cu privire la direcțiile și orientările pe plan mondial ale consumului și producției de îngrășăminte chimice. Analizele efectuate în diferite țări scot în evidență tendința de creștere a consumului total și a consumului de îngrășăminte chimice la ha. Această creștere s-a realizat continuu și se prevede să se realizeze în continuare pînă în anul 1990, în pofida caracterului energointensiv al îngrășămintelor chimice și a scumpirii accelerate a resurselor energetice. Amplificarea respectivă a producției este în continuare posibilă datorită faptului că majoritatea țărilor, în perioada considerată, nu au atins încă pragul apreciat ca maxim posibil al dozelor de îngrășăminte chimice peste care consumul suplimentar de îngrășăminte este inefficient.

Mai departe, putem arăta că relația dintre ponderea diferitelor grupe de țări în cererea mondială de îngrășăminte chimice și ponderea lor în capacitatea totală de producție se caracterizează în general prin următoarele aspecte: țările socialiste înregistrează un deficit de capacitate la îngrășămintele fosfatice, care însă se estimează că va fi anulat spre sfîrșitul acestui secol; țările în curs de dezvoltare, după ce la începutul perioadei aveau un excedent de capacitate la producția de îngrășăminte fosfatice, tind, în perioada următoare, să devină deficitare la toate categoriile de îngrășăminte chimice; țările capitaliste dezvoltate tind să aibă capacități de producție excedentare, în raport cu cererea lor internă, la toate categoriile de îngrășăminte chimice.

În ceea ce privește ritmurile medii anuale de creștere a cererii de îngrășăminte chimice, statisticile evidențiază tendința de scădere lentă a ritmurilor, pe plan mondial și pe grupe de țări. Ritmurile cele mai reduse se vor înregistra în țările capitaliste dezvoltate, așa cum este firesc, dat fiind nivelul înalt al consumului de îngrășăminte chimice deja realizat în aceste țări. De menționat că, deși aceste țări au atins praguri înalte ale consumului de îngrășăminte, totuși se prevăd în continuare unele creșteri ale consumului și spre sfîrșitul perioadei considerate, ceea ce denotă menținerea, în continuare, chiar o perioadă mai lungă, a influenței primordiale a consumului de îngrășăminte chimice asupra volumului producției agricole, în pofida riscului poluării mediului înconjurător și în special caracterului lor energointensiv. Studiile întreprinse evidențiază, de asemenea, ritmurile apropiate în care va crește cererea de diferite tipuri de îngrășăminte chimice în țările socialiste și în țările în curs de dezvoltare, mai ales în ultima perioadă studiată (1985—1990).

Revenind la problemele economiei noastre se poate arăta că, cu toate eforturile deosebite făcute pentru a se asigura cantități sporite de îngrășăminte chimice, gradul de satisfacere a cerințelor agriculturii este încă redus. Din analiza asigurării necesarului de îngrășăminte chimice în perioada 1976—1980 și mai ales 1981—1985, rezultă că producția de îngrășăminte chimice destinate consumului intern este încă sub nivelul cerințelor agriculturii. Această constatare a fost valabilă atît pentru anii 1976—1980 cît și pentru anul 1981. Pentru cincinalul 1981—1985 este prevăzută o creștere substanțială a gradului de asigurare a necesarului de îngrășăminte chimice. Ceea ce indică, o dată mai mult, însemnătatea și responsabilitățile sectorului industrial de producere a îngrășămintelor chimice.

conf. dr. ing. Barbu Gh. PETRESCU

Specializarea — valorificată optim

Oportunitatea unui subsistem teritorial de producție și servicii pentru construcții

DIVIZIUNEA socialistă a muncii, privită ca o legitate a procesului de dezvoltare, este chemată să asigure folosirea cu maximă eficiență a mijloacelor de producție de care dispune societatea. Ea are un caracter spontan sau controlat, în raport cu nivelul de decizie de la care este inițiată, acceptată și adoptată, corespunzător cu interesul de a spori eficiența economică a sistemelor. Manifestându-se în primul rând pe plan calitativ, ca o nouă schimbare și ulterior pe plan cantitativ, ca un nou proces de evoluție cantitativă, pornind de la o nouă calitate, diviziunea socială a muncii aduce ordine în dezvoltarea proceselor economice.

Orice proces de organizare are un orizont al său, mai larg sau mai redus, în raport cu dimensiunile unităților economice la care el se localizează. Chiar dacă un proces de organizare este aplicat la toate unitățile din subordinea unei centrale sau dintr-o ramură, nu înseamnă că s-a lărgit orizontul; ceea ce se realizează este simpla generalizare. Deci, perfecționările de natură organizatorică au spații de aplicare limitate de granițele unităților economice, în aceste limite se concentrează eforturile specialiștilor din organizațiile economice respective. O tendință cu caracter și motivări subiective, ce se menține de multă vreme, este aceea ca, acceptând aceste limite, să se lărgescă aria din interiorul lor. Dacă se constată că prin activitățile de profil nu se poate asigura o sporire a mărimii unităților economice, pentru a satisface această tendință se urmărește o diversificare a activităților. Ca urmare, complexitatea unor unități crește așa de mult, încât activitatea de bază începe să-și piardă prioritatea absolută.

Conținutul de elemente pozitive al acestor limitări este totuși incontestabil. Spațiul limitat sporește concentrările de forțe în direcția perfecționării procesului de producție, asigurându-se mărirea volumului și eficienței acesteia. Procesul de generalizare a unor perfecționări organizatorice conduce la apariția, în toate subdiviziunile teritoriale, a unor subunități specializate cu același profil, dar subordonate unor unități economice distincte. Să lărgim de data aceasta orizontul procesului de organizare în planul în care am ajuns, cel teritorial, și să examinăm posibilitățile de concentrare în teritoriu a acestor subunități specializate aparținând mai multor unități economice independente, cu referire la activitatea de construcții-montaj.

În evoluția acestei activități, pe măsura creșterii volumului producției au apărut pe de o parte unități cu înalt grad de specializare, organizate în întreprinderi independente (cum este, de exemplu, producția de prefabricate din beton, care de la nivel de activitate secundar-industrială a ajuns la cel de subramură a industriei materialelor de construcții), iar pe de altă parte centralizarea tot mai multor activități în cadrul marilor șantiere sau pe localități (prepararea betoanelor și mortarelor, prepararea asfaltului, extragerea agregatelor etc.). Acest proces, justificat prin necesitatea de a mări gradul de industrializare a lucrărilor, a schimbat calitativ organizarea internă a fiecărei unități de construcții-montaj.

Betoane și mortare

PREPARAREA betoanelor și mortarelor în stații centralizate a adus o serie de avantaje în ce privește îmbunătățirea calității

acestor semifabricate, mecanizarea și automatizarea instalațiilor, reducerea consumurilor materiale, energetice și a costurilor, creșterea productivității muncii, micșorarea volumului operațiilor de manipulare etc. Astfel de avantaje sînt obținute de fiecare unitate de construcții-montaj care a organizat specializarea producției de betoane și mortare.

Dar, după cum este cunoscut, în prezent într-o singură mare localitate pot exista cel puțin 3 stații de betoane și mortare, în subordinea unor unități distincte, deseori aparținînd aceluiași for tutelar. Cu alte cuvinte, mai multe unități economice dintr-o arie teritorială, perfecționîndu-și organizarea, au specializat una și aceeași activitate. Se pune în mod firesc problema — care a mai fost ridicată în paginile Revistei economice — dacă, adîncind procesul de diviziune a muncii prin concentrare, nu s-ar putea obține efecte economice superioare.

Este vorba de a constitui **unități județene independente de preparare a mortarelor și betoanelor**, valorificînd în ansamblu zestrea fiecărei componente specializate și cele mai eficiente mijloace pe care le pune la îndemînă concentrarea. Concret, ne referim la fabricarea și livrarea betoanelor și mortarelor **ca marfă**, în toate sortimentele, în unități independente aparținînd de un subsistem economic specializat și care să servească pe toți solicitanții din zonă sau localitate, utilizînd intensiv și extensiv capacitățile existente.

O asemenea adîncire a procesului de diviziune a muncii se justifică în primul rînd prin **posibilitatea unei raționalizări globale a procesului de transport**, pe ansamblul acestei activități, ceea ce ar asigura considerabile reduceri ale consumului de carburanți, lubrifianți etc. Întregul flux de transport ar putea fi organizat într-o concepție unitară, creîndu-se — prin utilizarea serviciilor centrelor teritoriale de calcul — condițiile necesare pentru găsirea soluțiilor optime sub raport economic.

Prima etapă în adoptarea unei soluții optime de transport este găsirea **centrului de greutate** al activității de construcții din zonă, care permite **cea mai judicioasă amplasare pentru o fabrică de beton** — problemă deloc simplă, a cărei rezolvare diferă foarte mult de la o zonă la alta, în raport cu restricțiile care trebuie satisfăcute. În general, amplasamentul optim trebuie să fie deservit de linia de transport feroviar, eventual și fluvial. (Dar acest criteriu nu este universal valabil; de pildă, el nu funcționează atunci cînd principala concentrare de obiecte de construcții se află la distanță de calea ferată sau cînd agregatele se extrag pe plan local.) Fixînd în sarcina producătorului de beton întregul proces de transport, s-ar determina un interes major în găsirea unor variante cît mai economice.

Beneficiarii de beton nu vor mai afecta cheltuieli de organizare — sau chiar fonduri de investiții — în construcția de stații centralizate proprii, care să nu fie constant încărcate la capacitate. Vor trebui însă perfecționate formele de organizare a lucrărilor, pentru a putea prelua **livrări strict programate** de betoane și mortare. Toate unitățile care vor beneficia de producția fabricii vor trebui să-i cedeze acesteia repartițiile corespunzătoare de ciment, agregate și alte materiale, iar de aici un mare avantaj prin reducerea imobilizărilor de materiale în stoc.

Balastierile — cel puțin cele locale — ar urma să fie constituite ca **activități anexă (secții) ale fabricilor de beton**, ceea ce, de asemenea, ar crea condiții de optimizare a fluxului de transport. În același regim ar putea funcționa și **poligoanele pentru prefabricate din beton** de serie mijlocie; pentru fabricile de beton, anexarea producției de prefabricate ar fi foarte utilă, acționînd ca un regulator al producției și permițînd, cu o programare judicioasă, folosirea constantă a capacităților de preparare a betonului.

Aplicarea în practică a acestei propuneri ar trebui să pornească de la situațiile și perspectivele care diferă de la o zonă la alta, analizîndu-se amplasarea instalațiilor existente cu organizarea aferentă, redistribuirea mijloacelor fixe pentru asigurarea capacității la nivelul comenzilor, modalitatea de programare a livrărilor, organizarea fluxului de transport, făcîndu-se calculul exact al eficienței și estimîndu-se condițiile de sporire a acesteia.

Producția de mixturi asfaltice

O **ALTĂ ACTIVITATE** a cărei desfășurare reclamă transportul unor volume considerabile de materiale este producerea mixturilor asfaltice.

În raza unui județ există cel puțin trei deținători de astfel de instalații, respectiv pentru întreținerea șoselelor de interes național, a drumurilor județene și locale. Fiecare dintre ei își amplasează stațiile de preparare după propriile criterii, dar aceste criterii pot uneori să coincidă atît de mult, încît să avem în una și aceeași localitate trei instalații.

Instalațiile moderne de construcție românească asigură un consum rațional de combustibil și o dozare corespunzătoare a bitumului în mixtură, dar gradul înalt de mecanizare și auto-

matizare a lor s-a făcut concomitent cu sporirea substanțială a capacităților unitare. În aceste condiții, pentru asigurarea cu asfalt a zonei deservite de două sau trei unități ar fi în multe cazuri suficientă o singură stație (evident, cea mai apropiată de linia de transport feroviar), ceea ce ar diminua consumul de combustibil pentru prepararea amestecurilor și pierderile de materiale prin transport.

O asemenea concentrare (tot în cadrul unor unități independente) ar facilita, de asemenea, **generalizarea unor noutăți** în prepararea amestecurilor asfaltice, care au fost experimentate cu bune rezultate (de pildă, valorificarea nisipurilor bituminoase prin folosirea lor la prepararea amestecurilor asfaltice, confecționarea de elemente prefabricate din amestecuri asfaltice pentru construcția de drumuri din dale, pentru repararea îmbrăcăminților bituminoase, benzilor rutiere, bordurilor etc.).

SE CONTUREAZĂ astfel ideea unui **subsistem local de producție și servicii pentru construcții** (la care, pe lângă cele două activități ajunse la un nivel superior de specializare — producția de betoane și mortare și cea de amestecuri asfaltice — ar putea fi racordată și **activitatea de prestări în construcții**), cu **subordonare unică și arie largă de servicii**.

Sintem conștienți că propunerea va întâmpina obiecții și contraargumente tocmai din partea unora din cei care, în mod obiectiv, ar trebui să fie interesați în aplicarea ei.

Unul din principalii factori de frînare a adoptării unor forme de organizare între ramuri este faptul că gradul unităților economice — un element ce influențează nivelul retribuției personalului din conducerea acestora — depinde prioritar de mărimea lor; în întregul sistem de gradare, ponderea punctajului care se referă la eficiența economică este foarte restrânsă. Aceasta determină unitățile economice să-și amplifice mărimea prin creșterea numărului de activități (ceea ce, evident, aduce cu sine și creșterea complexității), lărgindu-și și posibilitatea de a masca activitățile nerentabile la adăpostul celor cu rentabilitate ridicată; dar un astfel de artificiu nu mobilizează specializării la găsirea unor soluții de valoare, în măsură să sporească efectiv eficiența. Cred, de aceea, că **ponderea factorilor calitativi trebuie să stea pe primul plan în dimensionarea activității, respectiv în stabilirea gradului unei unități economice**.

Eugen HANCĂ
Suceava

Organizarea și conducerea activităților economice proprii

la nivelul consiliului popular comunal

ESTE CUNOSCUT că în zilele noastre, județul, municipiul, orașul, comuna au devenit puternice unități administrativ-teritoriale, constituindu-se ca sisteme parțiale ale organizării și conducerii locale, cu rol determinant în îndeplinirea cerințelor eficienței maxime, ale valorificării optime a resurselor și a potențialului local, ale participării maselor la conducerea unitară în raza teritorială respectivă.

Perfecționarea conducerii și planificării economico-financiare impune aplicarea principiilor autoconducerii și autogestiei economico-financiare și la nivelul unităților administrativ-teritoriale, stimulând consiliile populare în dezvoltarea unităților economice de interes local și a activităților generatoare de venituri, astfel ca din aceste surse să-și acopere cheltuielile ocazionale de îndeplinirea funcțiilor ce le revin.

Amplificarea participării unităților administrativ-teritoriale la progresul general al economiei și al întregii vieți sociale contribuie nemijlocit la sporirea avuției naționale, la creșterea eficienței și competitivității sistemului economiei românești. Concomitent, acest proces creează condiții superioare de întărire a potențialului economic al fiecărui subsistem și, pe această bază, asigură creșterea continuă a potențialului economic și edilitar-gospodăresc al fiecărei localități, ridicarea continuă a nivelului de trai și a calității vieții, a gradului de civilizație al întregului popor.

Introducerea și generalizarea noului mecanism economico-financiar în unitățile administrativ-teritoriale înseamnă nu o simplă schimbare de tehnologie, ci o **reconsiderare totală a modului de abordare a sistemului de conducere la nivel micro-economic, o reconsiderare a metodelor de conducere și administrare a activităților economice ale unităților administrativ-teritoriale**. Ținând seama de aceste cerințe și pornind de la

principiul că îndeplinirea funcțiilor unităților administrativ-teritoriale nu este posibilă fără crearea unor **surse proprii de venituri** necesare acoperirii cheltuielilor legate de îndeplinirea acestor funcții, **Consiliul popular comunal Zărnești** (jud. Buzău), cu sprijinul consiliului popular județean, a desfășurat o amplă activitate de valorificare a potențialului material și uman existent în comună.

Punctul de plecare al acestei ample acțiuni l-a constituit inventarierea resurselor locale, a materialelor recuperabile și refolosibile rezultate din industria municipiului Buzău, a produselor secundare agricole. Ea a fost realizată de comisia permanentă economică, de gospodărie, construcții și sistematizare a consiliului popular, cu concursul secției plan-dezvoltare-organizare de la județ. Printre resursele evidențiate se numără lemnul și produsele secundare din pădurea comunală, răchita, argila, paie, sorgul, papura și foile de porumb, precum și diverse materiale recuperabile și refolosibile, care au devenit tot atâtea surse de materii prime pentru activitățile industriale proprii ale consiliului popular comunal, organizate în conformitate cu prevederile Legii nr. 7/1971 și Legii nr. 2/1930. Paralel cu aceasta au fost inventariate terenurile degradate de pârul Cîlnău, care pot fi amenajate pentru realizarea unor produse hortiviticole și agricole ce pot fi prelucrate de către mica industrie. Studiul efectuat a evidențiat, de asemenea, existența în localitate a unei forțe de muncă disponibile, în rîndul căreia o pondere importantă o dețin meșteșugarii locali.

Pentru valorificarea acestui important potențial economic, biroul executiv al consiliului a organizat o serie de **activități economice cu caracter industrial și agrar**, prin care se realizează o paletă largă de produse necesare industriei, agriculturii, construcțiilor și populației (impleturi din răchită, foi de porumb, papură; produse din lemn; mături; diferite tipuri de oglinzi; fire tip lînă din deșeuri; covoare țesute; confecții din cupoanele rezultate în industria textilă; accesorii pentru vase emailate și alte bunuri de larg consum). Importante venituri aduc și activitățile cu caracter agricol: răchităria, grădina de legume și fructe, sera de flori, cultura ciupercilor, microfermele de porcine, ovine, iepuri ș.a., produsele lor contribuind în mare măsură la realizarea programului de autoconducere și auto-aprovizionare teritorială.

În aceste activități din comună lucrează cca. 320 de persoane și se realizează anual un volum de producție industrială și agricolă de cca. 18 milioane de lei (în primele 7 luni din 1982 s-a înregistrat o depășire de 980 mii de lei față de prevederile de plan ale perioadei). Consiliul popular Zărnești și-a prevăzut să realizeze pe această cale venituri proprii de 4 milioane lei/an, asigurând astfel sursele necesare autofinanțării comunei și unele excedente destinate bugetului județului.

Pină la începutul acestui an, activitățile industriale și agricole erau organizate în puncte și formații de lucru conduse de șefi de formație, la nivelul consiliului popular comunal sarcina de coordonare revenind biroului executiv. Creșterea volumului producției, diversitatea activităților industriale și agricole proprii, complexitatea sarcinilor cerevin consiliului popular comunal în îndeplinirea principiilor autoconducerii și autogestiei au necesitat găsirea unei noi forme de organizare și conducere, care să asigure desfășurarea normală a activității economice, creșterea eficienței lor. În acest cadru s-a propus, iar organele centrale de resort au avizat înființarea, în cadrul Consiliului popular Zărnești, a unei **secții de producție mixte**, avind ca obiect de activitate producerea de bunuri materiale industriale, agricole și prestările de servicii. Secția este organizată conform organigramelor tip și funcționează pe principiul autoconducerii muncitorești și autogestiei economico-financiare. Funcțiile conducerii și relațiile cu bugetul local, cu banca, cu furnizorii și beneficiarii se realizează de către consiliul popular comunal, rezultatele economico-financiare ale secției înglobându-se în bilanțul acestuia. Printr-o astfel de formă de organizare s-a reușit să se folosească mai bine și personalul muncitor din cadrul consiliului popular comunal, care a preluat unele atribuții, ca evidența contabilă și statistică, evidența personalului și altele, să se valorifice mai bine resursele locale și creativitatea factorilor de conducere de la nivelul comunei. Existența unor activități diverse, cu capacități mici și fără o dotare tehnică deosebită, a unui fond de cadre calificat permite o adaptare ușoară a structurii producției la nivelul cererii, fără să necesite cheltuieli deosebite și timp îndelungat pentru reprofiliere.

Studiul cererii populației se realizează de către sectorul de balanțe din cadrul secției plan-dezvoltare-organizare a consiliului popular județean, care, împreună cu bazele de aprovizionare și desfacere județene, cu direcția comercială județeană și

Nicolae RALEA
Buzău

(Continuare în pag. 23)

Asigurarea necesarului energetic al dezvoltării

ÎN ANSAMBLUL preocupărilor partidului și statului nostru de dezvoltare multilaterală a economiei, asigurarea necesităților energetice mereu sporite ale țării a ocupat și ocupă un loc de frunte, pe măsura importanței sale în promovarea industrializării socialiste, în dezvoltarea tuturor ramuri-

tor, care reprezintă unul dintre criteriile importante de caracterizare a nivelului de dezvoltare al unei țări, România s-a apropiat mult de țările dezvoltate din punct de vedere economic, deși cu numai patru decenii în urmă se situa, sub acest aspect, în rîndul țărilor

1935 și dezvoltarea bazei energetice a țării pînă în anul 1990. Acest document, elaborat la inițiativa și cu contribuția hotărîtoare a secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, dezvoltă pe o treaptă superioară prevederile cuprinse în Programul-directivă amintit adoptat de Congresul al XII-lea al partidului. Importantele măsuri stabilite cu acest prilej sînt orientate spre extinderea și perfecționarea sistemului electroenergetic național, utilizarea completă a potențialului hidroenergetic, folosirea energiei nucleare și a noilor resurse de energie și reducerea utilizării hidrocarburilor în scopuri energetice. Urmează, de asemenea, să fie adoptate măsuri privind producerea și utilizarea judicioasă a hidrocarburilor.

În vederea realizării acestor obiective se intensifică eforturile — pe care țara noastră le face de altfel de multă vreme — pentru investigarea aprofun-

Tabelul nr. 1

Producția de energie electrică					
	1938	1950	1965	1980	1985
Producția totală (mild. kWh)	1,1	2,1	17,2	67,5	82,5
Producția pe locuitor (kWh)	72	130	905	3 040	3 500

lor economice, în ridicarea nivelului de civilizație și cultură al poporului. Încă de la Conferința Națională a partidului, din anul 1945, dezvoltarea energetică și electrificarea țării au fost considerate sarcini de maximă importanță pentru asigurarea premiselor necesare unui progres rapid în toate sectoarele și domeniile de activitate.

Politica clarvăzătoare a partidului, de dezvoltare și structurare eficientă a energiei românești s-a manifestat cu precădere în anii de după Congresul al IX-lea al P.C.R., încă înainte de declanșarea crizei energetice pe plan mondial, în țara noastră fiind întreprinse măsuri și acțiuni pentru economisirea și valorificarea superioară a potențialului energetic, pentru o corelare strictă a dinamicii venitului național cu consumul de energie. Justețea orientărilor stabilite de Congresul al IX-lea al partidului a fost confirmată pe deplin de realitățile vieții noastre economico-sociale, iar la congresele și conferințele naționale ce au urmat au fost reafirmate aceste orientări. La Congresul al XII-lea al partidului, ansamblul de măsuri privind creșterea și structurarea eficientă a producției de energie electrică a fost încadrat într-o strategie nouă, avînd drept obiectiv obținerea independenței din punct de vedere energetic a țării noastre la sfîrșitul acestui deceniu, sarcină de însemnătate vitală pentru dezvoltarea pe mai departe a economiei românești. În acest scop la Congres au fost adoptate documente de mare importanță, pe un prim plan situîndu-se „Programul-directivă de cercetare și dezvoltare în domeniul energiei pe perioada 1981—1990 și orientările principale pînă în anul 2000”.

Eforturile deosebite depuse în vederea asigurării economiei naționale cu cantități sporite de energie electrică au avut ca rezultat creșterea rapidă a producției acestui important factor de progres și civilizație (tabelul 1). După consumul de energie electrică pe locui-

europene cu economie subdezvoltată — ceea ce trebuie să îndemne însă la un efort și mai intens de economisire a energiei. Aceste rezultate au fost obținute printr-o puternică mobilizare a forțelor, printr-o asiduă muncă organizatorică desfășurată de partid, prin utilizarea unor importante resurse ma-

teriale și financiare. Astfel, în anul 1980 volumul investițiilor realizate în ramura energiei electrice și termice era de peste 3 ori mai mare decît cel din anul 1965 și de circa 47 ori mai mare decît în anul 1950.

Un moment de mare însemnătate pentru dezvoltarea în continuare a energiei românești l-a constituit adoptarea de către Plenara C.C. al P.C.R. din 31 martie 1982 a hotărîrii cu privire la realizarea programului de producere a energiei în cincinalul 1981—

dată a tuturor zonelor țării astfel încît să fie puse în valoare noi resurse de energie, iar producția principalilor indicatori de energie să înregistreze creșteri substanțiale (tabelul nr. 2).

Pentru ca producția de energie electrică a țării să crească la 74,1 mild. kWh în 1982, la 82,5 mild. kWh în 1985 și la 110 mild. kWh în 1990, în actualul cincinal se va instala o putere nouă de 7 920 MW din care circa 2 500 MW în centrale hidroelectrice și 5 420 MW în termocentrale care funcționează cu căr-

Tabelul nr. 2

Evoluția producției principalilor purtători de energie							
	U.M.	1950	1960	1970	1975	1980	1985
Cărbune (net)	mild.t	3,2	6,8	20,5	27,1	35,2	85,6
Țiței (extras)	mild.t	5,0	11,5	13,4	14,6	11,2	15,0
Gaz metan extras	mild.m ³	2,1	6,7	20,0	27,0	29,2	26,3
Energie hidro	mild. kWh	0,169	0,397	2,773	12,637	8,711	17,5

Structura pe surse a producției de energie electrică în România — în % —

	1965	1980	1985*)	1990*)
Total producție de energie electrică	100,0	100,0	100,0	100,0
din care :				
— în hidrocentrale	5,8	13,7	22,3	24,0
— pe bază de cărbune	13,5	26,5	49,9	44,0
— pe bază de hidrocarburi	75,0	52,3	25,5	4,6
— în centrale nucleare	—	—	—	22,7
— pe alți combustibili și pe resurse noi și re folosibile	0,7	2,5	2,3	4,7

*) Producția realizată în centralele Ministerului Energiei Electrice, care vor furniza 93,2% din totalul producției de energie electrică (centrale M.E.E. + întreprinderi) în anul 1985 și 96,4% în anul 1990

bune, șisturi și resurse refolosibile, iar în perioada 1986—1990 va fi instalată o putere de 9 850 MW. Dată fiind eficiența centralelor care produc și energie electrică și energie termică, toate centralele termoelectrice noi se vor realiza ca centrale de termoficare.

O sensibilă modificare va cunoaște în viitor structura pe surse a producției de energie electrică (tabelul 3). În primul rând trebuie subliniată reducerea considerabilă a contribuției hidrocarburilor la obținerea energiei electrice, acestea urmând a fi destinate într-o mai mare măsură industriei chimice, unde li se poate asigura o valorificare superioară. De remarcă, în schimb, aportul deosebit de important pe care urmează să îl aibă **cărbunile** în balanța energetică a țării, a cărui producție este prevăzută să crească de la 44 mil. tone, cât reprezintă nivelul planificat al producției pentru anul 1982, la peste 85 mil. tone în 1985. Peste 3/4 din producția de lignit a țării va fi asigurată de combinatele miniere Rovinari și Motru din bazinul Gorj.

Având în vedere faptul că în actualul deceniu se urmărește cu precădere creșterea producției de energie din resursele clasice și în special din cărbuni, se va extinde aplicarea tehnologiei de extracție din abataje dotate cu complexe mecanizate de susținere, se vor stabili noi tehnologii adecvate diferitelor grosimi ale straturilor de cărbune. De asemenea, eforturile se vor concentra asupra elaborării tehnologiilor de exploatare, inclusiv prin gazeificare subterană, a rezervelor de cărbune situate în condiții geologice-miniere grele.

În structura balanței energetice o pondere în creștere vor deține resursele hidroenergetice. În anul 1980 a fost utilizat circa 30% din potențialul hidroenergetic al țării; în 1985 gradul de utilizare va crește la 45%, în 1990 la 65%, adică practic întregul potențial economic amenajabil. Pe lângă realizarea hidrocentralelor mari, se va urmări amenajarea pe apele interioare — până la sfârșitul acestui deceniu — a unui număr de peste 1 500 microhidrocentrale. În ceea ce privește resursele energetice noi și refolosibile, accentul se pune pe intensificarea lucrărilor de cercetare științifică și inginerie tehnologică pentru găsirea unor soluții cât mai eficiente de valorificare a energiei solare, a celei geotermale, a energiei vântului, a biogazului și a energiei conținute în deșeurile industriale și în cele menajere. Aportul surselor noi de energie în balanța energetică va echivala cu 5,5 mil. tcc. în 1985 și cu 7—10 mil. tcc în 1990.

Actualul și viitorul cincinal constituie perioada în care va începe implemen-

țarea programului de dezvoltare a energiei nucleare în țara noastră. Putea instalată în centralele nucleare va fi de 4 500 MW în 1990 și de 9 600 MW în 1995. Centralele atomoelectrice vor fi amplasate în Dobrogea, în Moldova și în Transilvania. Centrala din Dobrogea, este în curs de realizare la Cernavodă și va avea 5 grupuri de 600 MW, cea din Moldova va dispune de 3 grupuri de câte 1 000 MW, iar în Transilvania se va amplasa o centrală similară cu cea de la Cernavodă. Cu prilejul recente vizite de lucru a tovarășului Nicolae Ceaușescu în județul Constanța s-a confirmat posibilitatea realizării la centrala de la Cernavodă, potrivit sarcinilor stabilite de conducerea de partid și de stat, a unui număr de 5 unități nucleare, în loc de numai 4 cite se prevăzuseră inițial. Proporțiile cu totul deosebite ale acestui obiectiv sînt puse în evidență de faptul că stația de pompare a apei necesare centralei va asigura un debit de apă pe secundă de 2 ori mai mare decît al Oltului. În vederea realizării programului de creare și dezvoltare a energiei nucleare românești, se acordă o atenție deosebită realizării la termen și la un nivel calitativ corespunzător a sarcinilor cuprinse în programele speciale privind realizarea materialelor nucleare necesare, a combustibililor nucleari și a echipamentelor necesare pentru partea nucleară și pentru cea clasică a centralelor care se vor construi.

Realizarea obiectivelor presupune, pe lângă un imens efort material, specific domeniului energetic, o deosebită concentrare de forțe pe plan organizatoric, aplicarea acelor măsuri menite a asigura obținerea rezultatului dorit. Aceste măsuri vizează, pe lângă asigurarea unei baze materiale corespunzătoare, crearea condițiilor necesare atragerii și stabilizării forței de muncă acolo unde se resimte mai puternic lipsa acesteia. O atenție sporită se acordă nivelului de exploatare a instalațiilor energetice prin supravegherea și întreținerea calificată a acestora. Totodată, se fac eforturi pentru asigurarea unei fiabilități sporite a echipamentelor grupurilor energetice de diferite puteri.

Asigurarea condițiilor pentru satisfacerea nevoilor de energie ale economiei naționale reprezintă nu numai problema lucrătorilor din sectorul energetic, ci o problemă de interes național, care privește pe fiecare om al muncii, pe fiecare cetățean. Nu numai în țara noastră, ci în întreaga lume se consideră astăzi că economisirea, eliminarea risipei reprezintă sursa cea mai avantajoasă de energie. Acest adevăr trebuie să fie mai bine însușit de acele unități economice care depășesc normele de consum, unde se impune luarea unor

măsuri hotărîte pentru modernizarea tehnologiilor și raționalizarea fluxurilor de producție, pentru creșterea randamentelor de utilizare a resurselor energetice. Totodată, trebuie să se acționeze mai hotărît pentru înlocuirea formelor superioare de energie cu resurse de calitate inferioară, care în țara noastră sînt mai abundente.

Rezervele mari care există în această privință sînt sintetic ilustrate de faptul că, în România, consumul energetic pe locuitor se situează la nivelul corespunzător unor țări dezvoltate, dar în care se realizează un venit național pe locuitor superior celui din țara noastră. Lichidarea acestui decalaj de ordin calitativ presupune promovarea unei politici ferme de gospodărire rațională și reducere a consumurilor materiale și energetice, de economisire strictă a combustibililor și energiei în toate sectoarele de activitate, de îmbunătățire a structurii producției industriale. Totodată, menținerea în continuare a efectelor negative ale crizei mondiale a energiei și creșterea simțitoare a cheltuielilor de producție și exploatare a combustibililor au impus adoptarea de noi măsuri menite să asigure gospodărirea judicioasă a resurselor energetice și reducerea consumului de combustibili prin sporirea randamentelor de utilizare a acestora, eliminarea pierderilor în transportul energiei, raționalizarea strictă a consumului de combustibili, de energie electrică și termică.

Pe de altă parte, cerințele asigurării unor condiții normale de desfășurare a activității în toate sectoarele economice au impus adoptarea de măsuri care să asigure rentabilizarea producerii și folosirii diferitelor categorii de combustibili, ceea ce a determinat majorarea prețurilor de producție, precum și a prețurilor cu amănuntul și a tarifelor la combustibili, energie electrică și energie termică, conform Decretului privind stabilirea unor măsuri pentru gospodărirea judicioasă și reducerea în continuare a consumului de energie electrică, energie termică, gaze naturale și alți combustibili. Fără îndoială că prin eforturi reunit ale tuturor oamenilor muncii, prin aplicarea complexului de măsuri adoptate de conducerea partidului privind îndeplinirea programului energetic național, prin îndeplinirea ritmică, lună de lună, decadă de decadă, a prevederilor de producere, utilizare judicioasă și economisire a energiei, se vor crea premisele necesare atingerii obiectivului strategic constînd în asigurarea independenței energetice a țării, în condițiile menținerii unui dinamism accentuat al dezvoltării de ansamblu a economiei noastre naționale.

dr. Alexandru MIHĂILESCU

Raporturile de forțe pe plan mondial

Tendențe și perspective (I)

PENTRU definirea strategiei edificării noii societăți în România, pentru elaborarea politicii interne și externe a partidului și statului o mare importanță are aprecierea științifică a contextului internațional în care poporul nostru desfășoară opera sa constructivă, a mutațiilor economice, sociale, politice, de ordin militar ce au loc în lumea contemporană, cîntărirea lucidă, realistă a raporturilor de forțe existente pe arena mondială și perspectivei evoluției lor. În Programul P.C.R., adoptat în 1974, care a jalonat căile progresului României socialiste pe o îndelungată perioadă de timp, se subliniază cu o pătrunzătoare clarviziune că „făurirea societății socialiste multilaterale dezvoltate și edificarea comunismului în România vor avea loc într-o epocă de mari prefaceri revoluționare, sociale și naționale mondiale. Și în continuare, în ultimul sfert al secolului al XX-lea se vor petrece, fără îndoială, mari transformări și schimbări în raportul de forțe mondial în favoarea forțelor progresului, ale socialismului”¹⁾.

Desfășurarea evenimentelor internaționale, a proceselor majore din lume confirmă pe deplin justetea aprecierilor făcute de Partidul Comunist Român, de secretarul său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, care au acordat statornic o mare atenție evaluării obiective a marilor prefaceri din viața internațională.

Cu aceeași perspicacitate, întemeiată pe analiza multilaterală a realităților, tovarășul Nicolae Ceaușescu a concretizat pentru etapa actuală aprecierile făcute în Programul partidului, arătînd în expunerea magistrală prezentată la plenara largită a C.C. al P.C.R. din 1—2 iunie 1982 că acum „ne aflăm într-o epocă deosebit de complexă a vieții internaționale... Echilibrul bazat pe blocuri militare nu mai corespunde realităților istorice actuale. În lume s-au accentuat vechile contradicții și au apărut noi contradicții economice și sociale... Sintem, de fapt, într-o perioadă de reasezare a raportului de forțe, de realizare a unui nou echilibru mondial între diferite state și grupări de state”²⁾. Analiza pe care se bazează aceste evaluări evidențiază atât procesele profunde ce au determinat deplasările petrecute pe arena mondială și în raporturile de forțe, cât și tendințele ce guvernează schimbarea acestora în viitor, avînd o mare importanță teoretică și practică.

Unele probleme teoretice și metodologice

APRECIEREA raporturilor de forțe pe plan mondial, în ansamblu, într-o regiune sau alta a globului, într-un domeniu sau altul al producției, al schimburilor, științei, capacității militare etc. — indispensabilă pentru oamenii politici, economiști, cercetători, militari, pentru toți cei care iau decizii sau studiază probleme cu caracter internațional — nu se poate limita la date sau informații parțiale, la evaluări empirice, ci trebuie să aibă la bază analize multilaterale, efectuate din unghiul de vedere al unei viziuni teoretice clare. Călăuziți de ideile fertile ale partidului, ale secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, oamenii de știință din țara noastră și-au adus contribuția la elaborarea unei teorii a raporturilor de forțe, la aplicarea acesteia la analiza realităților contemporane. Fără a aminti o serie de studii mai vechi³⁾, voi menționa interesantele articole apărute recent în diferite publicații — „Era socialistă”, „Lumea”, „Revista economică” — în care se aprofundează și se aduc precizări, ce se completează între ele, în legătură cu tezele cuprinse în expunerea tovarășului Nicolae Ceaușescu la plenara largită a C.C. al P.C.R. din iunie a.c., referitoare la raporturile de forțe. Bineînțeles, în practica activității noastre externe în diferite domenii se face o continuă evaluare a raporturilor de forțe, a evoluției și perspectivei acestora, ceea ce servește în orientarea unor acțiuni.

Este, desigur, greu, dacă nu chiar imposibil, să tratezi într-un singur articol complexa problemă a reasezării raporturilor de forțe pe plan mondial și de aceea mă voi referi numai la câteva aspecte.

În teoria și analiza raporturilor de forțe, care este prin excelență multidisciplinară, un concept de bază este cel de **forță sau putere** a unei țări sau a unui grup de țări care este comparată cu a altor țări. Forța, puterea unei țări cuprinde totalitatea capacităților active⁴⁾ de care ea dispune într-o anumită perioadă sau moment dat — pe teritoriul propriu, iar în unele cazuri și în alte țări sau în zone internaționale — în domeniile economic, științific, tehnic, demografic, militar, al învățămîntului și culturii; această putere este folosită pentru înlăturarea anumitor interese

și țeluri ale țării respective, ale clasei sau păturilor sociale conducătoare. Evaluarea forței diferitelor țări sau grupuri de țări și compararea acestora nu se poate limita la elementele cuantificabile, care reflectă potențialul și nivelul dezvoltării economice (produsul social total și pe locuitor, venitul național total și pe locuitor, mărimea producției unor produse industriale și agricole globale și pe locuitor, ponderi în producția mondială, în comerțul internațional, în rezervele mondiale de valută și aur etc), puterea militară (numărul de divizii, de avioane, tancuri, submarine, rachete, capacitățile acestora etc.) ș.a., ci trebuie să cuprindă, totodată, influența și orientările politice ale țării respective, prestigiul ei internațional, caracterul pozițiilor pe care le promovează și șansele realizării lor.

Evaluarea realistă, științifică a raporturilor de forțe, mai ales dintre țările mari, nu se poate limita la datele statistice referitoare la teritoriul diferitelor state. Politica imperialistă de subjugare a unor popoare, de dominație a dus la crearea sferelor de influență. În timp ce pînă acum 4—5 decenii sferele de influență cuprindeau în principal colonii și unele țări puțin dezvoltate, acum ele se extind asupra unor țări cu independență și regimuri politice proprii, dar care, datorită în principal slăbiciunilor lor economice, unor cauze de ordin istoric, național, gravitează pe orbita unei mari puteri ce le menține sub influența sa cu ajutorul unor instrumente și pirghii economice, militare, politice, culturale, etnice, naționale etc.

După cel de-al doilea război mondial, pe scena raporturilor de forțe au apărut protagoniști noi, cum sînt companiile transnaționale. Organizînd producția și comercializarea produselor lor pe scară internațională, aceste firme, ca și unele bănci internaționale, dețin uneori o forță economică ce întrece pe aceea a unor state, exercită o influență asupra producției și pieței mondiale ce depășește cu mult granițele țărilor lor de origine, pun deseori în dificultate guvernele. În domeniul politic au apărut forțe noi, influente, cum este mișcarea de realiniere, ce reușește cu precădere țări în curs de dezvoltare, opunîndu-se politici de bloc și unimărilor ei nefaste, promovînd independența popoarelor, colaborarea egală, dreptul tuturor statelor de a participa la rezolvarea marilor probleme contemporane.

Raportul de forțe pe scară mondială reprezintă situația comparativă a diferitelor țări, într-o anumită perioadă istorică, exprimînd distribuția în lume a puterii economice, tehnico-științifice, militare, a influenței politice între diverse state și grupuri de state, considerate după criteriul deosebite — alianțe politico-militare, grupări economice, orînduirea socială, nivel de dezvoltare ș.a. Cercetarea științifică a raporturilor de putere evidențiază că acestea constituie nu un dispozitiv static, o ierarhie abstractă, ci, înainte de toate, **un sistem complex de relații**, aflate într-o strînsă interdependență și în mișcare continuă, al căror efect rezidă în prioritățile și avantajele unor țări sau grupuri de țări și slăbiciunile altora (în ansamblu sau pe domenii), în decalajele calitative sau diferențele cantitative ce separă diferite țări, în locul și influența ce le dețin în cadrul ordinii economice și politice internaționale, în rezolvarea problemelor vitale ale omenirii.

Raportul de forțe nu depinde de aprecieri subiective, nu este un indicator conjunctural, care s-ar statifica pe baza „regîndirii” sistemului internațional, ci are un caracter obiectiv, de regulă de lungă durată, fiind compus din numeroase elemente ce se întrepătrund. În realitate, raportul mondial de forțe este cel care și pune amprenta asupra sistemului internațional dintr-o perioadă sau alta, asupra ordinii economice și politice internaționale, determinînd prin schimbările sale modificarea fizionomiei acestora. Desigur, există o influență reciprocă între aceste elemente, concomitent cu posibilitatea de a influența evoluția raporturilor de forță.

În fond, problema raporturilor de forțe între state este cea a folosirii surplusului de putere economică, financiară, militară, științifică pe care-l deține o țară sau un grup de țări față de

¹⁾ Programul P.C.R. de făurire a societății socialiste multilaterale dezvoltate și înaltare a României spre comunism, Editura politică, 1975, p. 188—199.

²⁾ Nicolae Ceaușescu, Expunere la plenara largită a C.C. al P.C.R. din 1—2 iunie 1982, Editura politică, 1982, pag. 70.

³⁾ A se vedea, de exemplu, Adrian Gheorghiu, Probleme teoretice și metodologice ale evaluării raporturilor de forțe pe arena internațională, „Era socialistă” nr. 2/1975 ș.a.

⁴⁾ Uneori, forța sau puterea unei țări este considerată a fi sinonimă cu potențialul ei, care este totuși diferit, în condițiile în care în acesta includem rezervele disponibile, dar nepuse în valoare, ale țării respective.

altă țară sau grup de țări pentru a o sau a le determina să facă concesii de ordin economic, politic, juridic, moral etc., să cedeze din drepturile proprii, să accepte condiții impuse în avantajul și interesul țării mai puternice. Atâta timp cât în lume relațiile dintre state se desfășoară sub semnul puterii, al folosirii forței, raporturile de forțe dintre țări și grupe de țări rămân tiparul de bază pe care se croiește ordinea economică și politică, sistemul internațional. Tocmai pentru a se înlătura primatul politicii de forță și dominație, pentru a se instaura primatul legalității în viața internațională țara noastră acționează cu consecvență pentru așezarea relațiilor dintre țări pe principiile egalității în drepturi, respectării independenței și suveranității, neamestecului în treburile interne, avantajului reciproc, nerecursării la forță și la amenințarea cu forța, soluționării oricăror diferende pe cale pașnică.

Analiza comparativă a situației țărilor lumii, prin prisma unui complex de factori și criterii aplicat cumulativ, reliefează atât adâncile inegalități și deosebiri existente între ele, cât și marile categorii în care ele pot fi grupate. Din punct de vedere al forței lor — luând în considerație, desigur, caracterul relativ al limitelor dintre diferitele grupe apropiate și marea gamă de nuanțe din interiorul fiecărei grupe — statele lumii sînt adesea împărțite în următoarele categorii: **marile puteri; puterile „de rangul al doilea”, situate din multe puncte de vedere aproape de primele; țările mijlocii; țările mici.** Ultimele două categorii sînt foarte apropiate între ele, cuprind marea majoritate a țărilor lumii, au o varietate foarte nuanțată de situații, sînt distanțate prin adinci decalaje de primele două grupe.

Pentru a înțelege just esența și dinamica raportului de forțe pe arena internațională se cuvin cel puțin două precizări metodologice. Prima este aceea că raportul de forțe trebuie plasat și examinat în contextul epocii, perioadei istorice concrete, ordinii economice și politice internaționale din care el face parte ca o componentă decisivă. Aceasta înseamnă, în primul rînd, că raporturile de forțe reflectă dispozițiile forțelor motrice ale epocii, ele nu pot fi reduse la una sau alta din fațetele lor (militară, economică, politică etc.), oricît de importantă ar fi aceasta, ci este necesar să fie investigate și evaluate în complexitatea lor și în mod concret pe fiecare domeniu. Aceasta înseamnă, în al doilea rînd, că raporturile de forțe au un caracter istoric, evoluează odată cu prefacerile ce au loc în cadrul epocii respective și sub incidența acestora, mai ales în legătură cu gradul de intensitate și manifestările contradicțiilor epocii. Aceasta înseamnă, în al treilea rînd, că raporturile de forțe trebuie apreciate nu izolat, ci în strînsă legătură cu celelalte mari probleme ale epocii, ale perioadei istorice date, stabilindu-se cel mai mult în stimularea sau frînarea rezolvării acestora. Aceasta înseamnă, în al patrulea rînd, că în epoca noastră în viața internațională bătălia decisivă în domeniul raportului de forțe se dă și se va da între partizanii menținerii politicii de dictat, a sferelor de influență și dominație și ai tendințelor de reîmpăr-

țire a acestora, pe de o parte, și țările și popoarele care militază pentru a se pune capăt politicii imperialiste de forță, a sferelor de influență, pentru a se asigura afirmarea liberă și independentă a tuturor națiunilor lumii, destinderea și pacea, pe de altă parte.

A doua precizare se referă la faptul că schimbările în raporturile de forțe pe plan mondial constituie un fenomen legic, nu întâmplător. Modificarea raporturilor de forțe dintre țări și grupe de țări este determinată, în primul rînd, de acțiunea legii dezvoltării inegale a diferitelor țări, ca lege generală ce condiționează — înainte de toate pe tărîm economic — tendințele de detașare a unor țări față de altele în privința puterii, potențialului și nivelului de dezvoltare, cit și de apropiere, de nivelare a lor în aceste privințe. În al doilea rînd, transformările revoluționare, de ordin social, național ce au loc în mod necesar în diferite țări și zone ale globului într-o asemenea epocă istorică de tranziție, cum este cea în care trăim, determină tot în mod legic reasezări, schimbări în raporturile de putere pe plan regional sau mondial.

Pornind de la cele de mai sus, se naște întrebarea: există o periodicitate, ritmicitate sau ciclicitate în repetarea fenomenului de reasezare, de schimbare a raportului de forțe mondial? Istoria arată că nu se poate stabili un interval regulat de repeatabilitate a fenomenului, evidențiind, totodată, factorii de importanță majoră sub impactul cărora se schimbă configurația și structura raporturilor de forțe dintre țări. Printre acești factori se numără: acumularea de putere economică pe diverse căi de către unele țări sau grupe de țări; slăbirea pozițiilor economice ale unor țări în comparație cu ale altora sau în mod absolut; sporirea exagerată, peste nevoile de securitate națională, a capacității militare a unor țări sau grupe de țări; transformări în orientările politicii unor țări în sensul manifestării unor tendințe expansioniste, de dominație asupra altora; creșterea sau slăbirea împotrivirii forțelor sociale și politice care se opun politicii de dictat și dominație, care luptă pentru dezvoltarea liberă, independentă a popoarelor; războaiele și răsturnările sau consolidările de poziții politico-militare și economice pe care ele le determină; recurgerea la violență armată, la forță, la amenințarea cu forța, la ațitarea de conflicte pentru a ocupa poziții avantajoase, a reîmpărți sferile de influență; desfășurarea revoluției științifico-tehnice și gradul în care o țară sau alta beneficiază de rezultatele ei, se situează pe baricadele ei cele mai avansate; agravarea unor probleme globale și gradul în care diferitele țări reușesc să facă față în interiorul lor efectelor acestor probleme pentru a nu-și slăbi puterea și a nu rămîne în urma altora ș.a.

Desigur, dinamica raporturilor de forțe poate fi privită pe termene diferite: scurt, mediu și lung, dar cel mai mult interesează tendințele și procesele de lungă durată, cu efecte stabile.

Gheorghe BADRUS

Diamantele industriale „DACIA”

(Urmare din pag. 13)

Abrazivi), organizație cu caracter internațional, adoptînd corespunzător standardul F.E.P.A., ca nomenclator și tipodimensiuni, ceea ce conferă diamantelor românești posibilitatea de utilizare pe majoritatea piețelor de export.

Dezvoltarea viitoare a pieței

INDUSTRIA a fost întotdeauna prudentă în aplicarea unor noutăți care promiteau o mare eficiență. Un exemplu a fost introducerea diamantelor acoperite cu un strat metalic în sculele cu liant rezinoid pentru rectificarea carburilor sinterizate, prin care eficiența sculei s-a dublat. Teama în fața unei deteriorări a pieței din cauza eficienței tehnice mari a fost lipsită de temelie; s-a dovedit că există întotdeauna suficientă elasticitate a cererii pentru a se acomoda cu salturile în productivitate.

Fără scule diamantate industria sticlei, ca multe altele, nu ar putea să supraviețuiască pe o poziție economică, viabilă. Instalările de fabricat sticlă pentru imensele vitrine de magazine, de grosimi peste 10 mm sînt dependente de mașinile de mare viteză cu scule cu diamante pentru prelucrarea capetelor și finisarea marginilor, iar fabricația de instrumente optice de precizie bazate pe producția de serie a lentilelor și prismelor nu se poate concepe fără diamant.

Asperizarea suprafețelor șoselelor, podurilor și pistelor pentru avioane cu discuri diamantate este o tehnică modernă care a adus mari beneficii tuturor celor preocupați de construcția și întreținerea unor asemenea proiecte mari și indirect celor care

le întrebunțează. Aceste beneficii includ nu numai viteză, economicitate și ușurință în construcție și reparații, dar, de asemenea, crește securitatea transporturilor, reducînd riscurile unor derapări, în special pe vreme umedă.

Materialele plastice au devenit o parte esențială a vieții zilnice; în multe aplicații folosirea sculelor cu diamant reprezintă o tehnică de producție standard, tăierea materialelor plastice armate cu fibre de sticlă fiind mult mai rapidă, ieftină și precisă, iar prelucrarea plasticelor moi și reziliante se face cu mai puține distorsiuni și de precizie mult mărită față de alte tipuri de scule.

Sapele de foraj sînt arme esențiale în descoperirea unor noi surse minerale atât de vitale industriei moderne, echipamentele mici și ușoare pentru foraj jucînd un rol important în construirea zăcămintelor ea și în construcția de poduri, baraje, șosele, aeroporturi, tunele sau alte structuri ale civilizației moderne.

Alte două noi produse apărute recent pe piața mondială urmează să-și precizeze poziția aplicativă în industrie. Primul apărut, policristalul de diamant, există în sortimente care au utilizare majoră în cel puțin patru mari aplicații — cușile de tăiat, scule de profilat, filiere pentru trefilatul sîrmă și sape de foraj. Cel mai nou și probabil cel mai atractiv produs, policristalul de azotură cubică de bor, a deschis calea în prelucrarea (strunjirea) oțelurilor dure înalt aliate.

Industria de astăzi, cu marea sa complexitate, în condițiile de creștere a prețurilor energiei și a forței de muncă, reclamă necesitatea prelucrării unor materiale din ce în ce mai dure, la standarde de precizie extrem de ridicate. Aceasta pledează în favoarea dezvoltării superabrazivilor, între care diamantul de ține rolul principal urmat și poate depășit în viitor de azotura cubică de bor și compactele policristaline de diamant și azotură cubică de bor.

PUNCTE DE VEDERE

Probleme ale viitorului și dezvoltării

în viziunea specialiștilor

Circulația cunoștințelor științifice și tehnice

ROLUL și condițiile în care ar trebui să fie promovată circulația cunoștințelor științifice și tehnice în societatea contemporană pentru ca rezultatele actualei revoluții științifice și tehnice să fie cât mai folositoare țărilor și popoarelor în general și a celor în curs de dezvoltare în special, formează una din vocațiile UNESCO. Problema este analizată pe larg într-un recent volum editat sub egida sa, titlul și subtitlul lucrării fiind semnificative pentru poziția, pentru punctele de vedere pe care le susține UNESCO în problema circulației cunoștințelor științifice și tehnice.¹⁾ Deci, întrebarea ar fi dacă această circulație trebuie să se realizeze pe calea impunerii din afară — dominare — sau prin colaborare și cooperare — avantaj reciproc — în condițiile în care dezvoltarea social-economică este în principal endogenă, pe baza efortului propriu, iar transferul și respectiv implantarea cunoștințelor științifice și tehnice constituie un element participant activ.

Se știe că dezvoltarea social-economică exprimă, prin conținutul și formele sale, schimbările adânci, structurale, care au loc în sfera activității sociale și umane contemporane.

Desigur că atunci când este vorba de a identifica cauzele care au generat și generează aceste schimbări, sîntem în prezența unor puncte de vedere foarte diferite și foarte adeseori contradictorii. Diversitatea este și mai accentuată când se analizează sensul și direcția schimbărilor și implicit finalitatea și eventualele soluții necesare și posibile.

Diverse puncte de vedere, privind sensul în care se desfășoară schimbările ce au loc în societatea contemporană caută — și reușesc în mare măsură — să caracterizeze sintetic — dar desigur și simplificat — unele din cele mai complexe fenomene și procese ce au loc în prezent în viața socială. Avem în vedere — potrivit studiului citat — trei astfel de concepte și anume: **etnocratie, policentrism și abordarea globală a problemelor.** Este neîndoiește că prin mijlocirea lor științele sociale reușesc să reflecte cuprinzător esența triplului conținut al unora din realitățile lumii contemporane, așa cum sînt aceste realități instituționalizate și cum funcționează ele, adică în structura lor organizatorică și în mecanismul de acțiune. Pentru ca reflectarea să fie cât mai veridică este necesar ca fenomenele și procesele ce sînt caracterizate prin conceptele menționate să fie analizate în interdependențele concomitente și dinamice lor, aceasta chiar și atunci când urmărim — în principal — cunoașterea conținutului lor particular. Vorbind de pe poziția metodei științei aceasta implică în cercetarea lor promovarea unei **viziuni inter și multidisciplinare, o abordare sistemică a fenomenelor și proceselor** definite de conceptul de etnocratie, policentrism și globalitate. **Conținutul lor specific rămîne particular, chiar marginal dacă nu este văzut și înțeles faptul că ele operează în condițiile existenței statelor naționale — ca realități esențiale ale timpului nostru — aflate în multiple și variate legături de interdependență; că sîntem în prezența unor comunități autonome, a unor sisteme deschise, părți componente ale cuprinzătorului sistem mondial; de asemenea, trebuie înțeles că ele operează în condițiile desfășurării revoluției științifice și tehnice contemporane, a cărei existență și ale cărei efecte sînt unanim recunoscute.**

Recunoașterea existenței și a multiplilor efecte ce le are revoluția științifică și tehnică actuală este, însă, departe de a fi unanimă atunci când se analizează rolul acesteia pentru societate și om. Aprecierile sînt — din acest punct de vedere — foarte diferite, înscriindu-se între două extreme: binefacerea necondiționată sau calamitatea inexorabilă, un optimism exagerat față în față cu un pesimism tot atât de exagerat.²⁾

A considera în sine revoluția științifică și tehnică prin alter-nativa viciu sau virtute este profund greșit. O mare apreciere rezultă din judecarea acestei revoluții ca o manifestare extrasocială, când, în fapt, tocmai societatea și sistemul său — orînduirea socială — sînt vinovate dacă cuceririle științei și tehnicii sînt folosite în scopuri antisociale și antiomane.³⁾ Pentru a fi consecvenți cu acest punct de vedere este necesar ca atunci când vorbim de promovarea circulației cunoștințelor științifice și tehnice, să luăm în considerare importanța și necesitatea folosirii de către toate țările a cuceririlor revoluției în știință și tehnică pentru dezvoltarea propriilor economii naționale, pentru contribuția hotărîtoare pe care o aduc — și trebuie să o aducă — acestea la îndeplinirea obiectivelor sociale și economice, de progres și modernizare, pe care și le propun popoarele.

Neglijîndu-se această interdependență reciprocă dintre social-economic și științific-tehnic se ajunge la afirmația — înălțată adeseori în literatura occidentală de specialitate, în filozofie și sociologie mai ales — că însăși ideea de progres ar corespunde mai mult unor dorințe și nu ar fi o caracteristică esențială a realităților sociale.⁴⁾ O atare poziție în problemă nu este unică și nici dominantă. Într-adevăr, în aceeași literatură filozofică și sociologică occidentală foarte mulți autori recunosc legăturile indisolubile dintre orînduirea socială și locul și rolul progresului și condamna și dovedesc netemeinicia poziției gînditorilor pentru care există o singură viziune despre lume și societate — cea occidentală, pesimistă. Se demonstrează că această poziție este urmarea firească a crizei de sistem — a crizei actuale a sistemului mondial al capitalismului.⁵⁾ Dovadă în acest sens sînt dezbaterile și punctele de vedere afirmate — între altele — în problema conținutului conceptului de dezvoltare⁶⁾ și a locului și rolului științei și tehnologiei în procesul

¹⁾ Domination or sharing? Endogenous development and the transfer of knowledge. The UNESCO Press-Paris 1981.

²⁾ A. Rahman, Science, Democracy and Socialism. Indian Institute of Advanced Studies, 1977. Autorul arată că există trei puncte de vedere privind rolul științei și tehnologiei: 1) „dezvoltarea științei și tehnologiei și a impactului asupra omului și societății au creat exclusiv speranțe în posibilități care nu au putut fi nici măcar visate mai înainte.

2) „alții le consideră ca o binefacere care pe de o parte aduce foleose oamenilor și pe de altă parte pune probleme începînd cu cele de natură etică pînă la cele referitoare la valorile sociale de bază și ale bunăstării omului” 3) „alții consideră știința și tehnica ca un rău care duce omirea la sclavie”.

⁴⁾ „În timp ce știința reflectă tendințele sociale, străduindu-se să răspundă cerințelor societății și încercă să găsească soluții tehnologice problemelor sociale, sistemul de valori și cultural al științei, afectează societatea și cultura acesteia. Oamenii de știință trebuie să transforme știința într-o mișcare socială de radicale transformări”. A. Rahman, op. cit.

⁵⁾ Theodor Abel: L'avenir de la théorie sociologique, Revue Internationale de Sciences Sociales UNESCO, vol. XXXIII, nr. 2, 1982. „Ideea de progres are la bază patru postulate: primul că progresul este o necesitate ineluctabilă, al doilea că principala caracteristică a progresului este de a face pe om mai fericit, al treilea că, în timp, problemele ce se pun umanității descresc în număr și al patrulea — conduita umană este din ce în ce mai rațională. În fond cele 4 propoziții pe care se fondează ideea de progres corespund mai mult unor dorințe decât realităților”.

⁶⁾ Rene Girard: Vers une nouvelle anthropologie, Le Monde, 2 Mai 1981, „Vanitoșii și naivi, strămoșii noștri vedeau în răsturnările tehnologice semnul unei binefaceri, mîslunea lor fiind de a o răspîndi pe pămînt, crezîndu-se atît autorii cit și beneficiarii acesteia. Imperialismele sînt limitele finale de realizare. Nu trebuie să inversăm această viziune în una de blestem specific occidentală și modernă, care odată îndepărtată ar da umanității o nevinovăție și o bucurie ce l-au fost luate”.

⁷⁾ Prof. dr. Sultana Sută-Selejan, Tendințe și orientări noi în dialogul asupra dezvoltării. Revista economică nr. 29 din 17 iulie 1981 și nr. 30 din 24 iulie 1981.

dezvoltării economiei, societății și ființei umane.⁷⁾ Problema care evidențiază cel mai pregnant existența unor puncte de vedere diferite și predominanța acelor care văd în dezvoltarea socială o necesitate inexorabilă, iar în știință și tehnologie un factor pozitiv deosebit de activ este noua ordine economică și politică mondială. Dovadă concludentă este faptul că dezbaterile și pledoariile acestora — lupta lor pentru instituirea unei noi ordini economice și politice internaționale — s-a instituționalizat, înscriindu-se între obiectivele și sarcinile O.N.U. și U.N.E.S.C.O., ca o preocupare importantă a guvernelor și a multor organe și organisme neguvernamentale naționale și internaționale. Se urmărește înfăptuirea unei interdependențe cit mai simetrice și lichidarea celei asimetrice — ce predomină în prezent în economia mondială⁸⁾.

Revenind la problema punctelor de vedere diferite referitor la condițiile promovării circulației cunoștințelor științifice și tehnice reținem în primul rând rolul deosebit de important atribuit **transferului** acestora în desfășurarea cu rezultate bune a însuși procesului edificării unei noi ordini economice și politice internaționale. Într-adevăr, în condițiile desfășurării revoluției științifice și tehnice contemporane un rol deosebit de important revine însușirii și aplicării în viața economică, în societate a acestor cunoștințe. Schimburile economice și sociale de structuri pe care le implică dezvoltarea economiilor naționale au ca o componentă organică circulația intensă a cunoștințelor științifice și tehnice, transferul acestora. Transferul cunoștințelor științifice și tehnice — circulația lor liberă — este pe de o parte o condiție necesară și pe de altă parte un efect al schimbărilor sociale și economice, este un element intrinsec, inseparabil al procesului de modernizare.

În mod firesc lucrarea U.N.E.S.C.O. — la care ne-am referit la începutul acestui articol — este foarte cuprinzătoare ca aspecte problematice abordate. Ea începe cu analiza formelor sociale ale transferului cunoștințelor științifice și tehnice și a condițiilor sociopolitice ale partenerilor în general și cele din țările în curs de dezvoltare — beneficiari — în special și continuă cu analiza procedeelelor și căilor de înfăptuire și de îmbunătățire a condițiilor circulației cunoștințelor științifice și

tehnice și a valorilor culturale ce le însoțesc, sfârșind cu abordarea unor probleme mai particulare și anume circulația cunoștințelor din domeniul juridic, din cel economic și din cel tehnologic.

Un prim punct de vedere afirmat de U.N.E.S.C.O. se referă la faptul că problema circulației cunoștințelor științifice și tehnice nu este și nu trebuie privită ca un scop în sine, independent de importanța pe care o are această circulație în lumea noastră contemporană. Se insistă asupra faptului că circulația cunoștințelor este o caracteristică ce definește — ca una din componente — conceptul de dezvoltare — concept care în viziunea U.N.E.S.C.O. atribuie dezvoltării patru însușiri, acestea fiind integrală, globală, echitabilă și endogenă. Ultima însușire — endogenă — este de fapt condiția de bază în desfășurarea căreia se realizează — și se poate realiza — dezvoltarea integrală, globală și echitabilă. De altfel, preocuparea de a cunoaște și respecta condițiile endogene constituie o constantă în activitatea O.N.U. și U.N.E.S.C.O., programele acestora plecând de la realitățile existente în țările în cauză, obiectivele înscrise în programe susținând dezvoltarea și schimbările dorite, posibile și necesare. Definindu-se conținutul conceptului de dezvoltare endogenă se precizează că transferul cunoștințelor științifice și tehnice, circulația lor au rolul de a stimula această dezvoltare și aceste schimbări⁹⁾. Este vorba, desigur, despre un proces ce se desfășoară în timp, având obiectul esențial și final menționat.

Un alt punct de vedere scos în evidență de U.N.E.S.C.O. privește faptul, deosebit de important, că, odată cu transferul cunoștințelor științifice și tehnice, a manifestării efectelor lor favorabile și al influențelor în modul de viață pe care pot să-l genereze — și îl generează — să nu se distrugă valorile materiale, distrugere de natură să ducă la „noi stări de dependență”, la neocolonialism în fapt¹⁰⁾. Evitarea acestei situații se poate obține numai dacă se urmărește și realizează o împletire armonioasă între condițiile economice, sociale și culturale locale și implementarea cunoștințelor noi științifice și tehnice. Aceasta presupune — între altele — o dublă reinnoire a „sistemelor educaționale” și „a proceselor transferului de cunoștințe științifice și tehnice”. În această reinnoire se specifică rolul ce-l pot avea cercetările din domeniul științelor sociale, dat fiind că aceste științe, prin însăși obiectul lor, au un pronunțat caracter endogen și prin ele se favorizează extinderea legăturilor dintre grupele socio-culturale, activitatea și acțiunile acestora formând preocupări ale științelor sociale.

În problema domeniilor care constituie obiect de transfer al cunoștințelor științifice și tehnice, sînt enumerate: cultura, educația, stilul de viață, modul de organizare socială, informația, știința și tehnologia¹¹⁾. În judecarea operațională a transferului de cunoștințe științifice și tehnice trebuie apreciate condițiile socio-politice în care acesta are loc. Din acest punct de vedere, trebuie să distingem între stocul de cunoștințe însușit, care a devenit „mod de viață” și „cunoștințele noi” acestea din urmă fiind cele ce formează obiectul transferului de la o societate la alta, toate acestea fiind cele care „exercită un control natural asupra stilului de viață, gândirii, credințelor și atitudinilor și comportamentului psiho-social, politic și economic al membrilor societății”¹²⁾.

prof. dr. doc. Roman MOLDOVAN

Organizarea și conducerea activităților economice

(Urmare din pag. 17)

consiliile populare comunale, organizează periodic expoziții cu vînzare, cu care ocazie se realizează și contractarea producției. Pentru produsele solicitate de locuitorii comunei, consiliul popular al acesteia a înființat un punct de desfacere a mărfurilor realizate de secția mixtă.

Pregătirea de fabricație, documentațiile tehnice și economice se realizează de către personalul tehnic al secției mixte, cu sprijinul secțiilor de specialitate ale consiliului popular județean și al centrului județean de proiectare.

Diversitatea producției secției permite folosirea pe tot parcursul anului — chiar și în perioada cînd apar factori perturbatori în asigurarea materiei prime și în desfacerea producției — a **forței de muncă**, prin existența în cadrul secției a unor activități complementare industriei (plantarea, întreținerea și recoltarea răchitei, a legumelor și fructelor, cositul și strînsul finului ș.a.). De asemenea, personalul secției lucrează în acord

global suprafața de teren repartizată de cooperativa agricolă de producție din localitate.

Valorificarea deplină a valențelor acestei experiențe și extinderea ei în cit mai multe comune necesită și rezolvarea unor probleme cu caracter normativ:

- elaborarea — de către Comitetul pentru Problemele Consiliilor Populare și Uniunea Națională a Cooperativelor Agricole de Producție, cu acordul organelor de resort — a unui regulament-cadru care să jaloneze activitățile de cooperare în realizarea unor produse, între unitățile de industrie mică ale consiliilor populare și cele ale cooperativelor de producție. Asemenea precizări trebuie făcute și în cazul cooperării unităților consiliilor populare cu întreprinderile industriale republicane;

- emiterea, de către Ministerul Aprovizionării Tehnico-Materiale și Controlului Gospodării Fondurilor Fixe, a unor instrucțiuni mai complete care să faciliteze preluarea de către unitățile de industrie mică ale consiliilor populare, a unor materiale recuperabile și refoșibile ce fac obiectul activității acestora;

- organele centrale de sinteză să analizeze posibilitatea eliberării fondului de retribuție în funcție de îndeplinirea planului la beneficii — indicator care, prin funcțiile sale, ar reuși să cointerezeze mai bine personalul muncitor din industria mică în creșterea eficienței economice.

● **MOTIVELE** care au determinat introducerea impozitului pe venitul global în legislația noastră fiscală, așa cum rezultă din expunerea de motive, erau multiple. În primul rând, așa cum demonstrase experiența altor țări, ca impozit pe veniturile globale ale contribuabilului el se dovedea deosebit de elastic, putând fi sporit sau micșorat după trebuințele timpului fără ca bazele așezământului fiscal să fie puse în discuție. De asemenea, prin acest impozit se asigura cuprinderea în sfera impunerii a acelor venituri care, dintr-un motiv sau altul, scăpau de la impozitele cedulare. Impozitul global permitea ca aceste venituri să fie și ele impuse în interesul public. „Fără un asemenea impozit — se sublinia în expunerea de motive — am crea un privilegiu intolerabil pentru anumite categorii de contribuabili”. Se aprecia, totodată, că impozitul pe venitul global, fiind așezat direct pe persoana realizatoare de venituri, nu va favoriza repercusiunea asupra altora, sau, în orice caz, repercusiunea se va produce în chip foarte limitat.

Apoi, cum discriminarea și progresivitatea — care sînt manifestările principale ale echității fiscale — nu puteau fi luate în considerare decît în măsură redusă la impozitele cedulare, numai prin instituirea unui impozit care să țină seama de factorii personali se puteau realiza cerințele uniformizării impunerii. La impozitele cedulare regula de bază era proporționalitatea impunerii. Progresivitatea se realiza doar prin aplicarea unor anumite scăderi la determinarea venitului impozabil. La impozitul pe venitul global însă, progresivitatea se obținea nu numai prin unele scăderi, ci printr-o scară a impozitului, corespunzătoare unei scări analoge a veniturilor¹⁾.

Partizanii impozitelor indirecte și apărătorii marelui capital s-au ridicat împotriva

Nicolae Titulescu și finanțele publice (II)

reformei propuse de N. Titulescu, propagînd neîncredere, ostilitate, țesînd în jurul acestei reforme tot felul de intrigi, prin presă, prin memorii, în dezbaterile parlamentare etc. În atmosfera sufocantă ce se crease în jurul acestei reforme prin „complicitatea neștiinței, a ușurinței și a interesului”, cum afirma autorul ei, proiectul de lege a fost totuși adoptat de parlament. În eforturile sale N. Titulescu s-a bucurat de sprijinul unor personalități politice burgheze de prestigiu ca N. Iorga, N. Lupu precum și al unor deputați socialiști ca N. D. Cocea, Gh. Cristescu și alții. Deși avea un caracter burghez, reforma contribuțiilor directe a fost o curajoasă încercare de a pune în locul empirismului perceptoresc din perioada antebelică un regim fiscal modern și de a promova principiile democratice în acest domeniu. Ea era chemată să pună capăt dezordinii care dăinuia în finanțele publice și să distrugă un întreg șir de tradiții anacronice în materie fiscală, constituind astfel expresia celei mai radicale și mai avansate concepții burgheze în această materie²⁾.

La baza ei au fost așezate principiile democratice vizînd atenuarea inechității în repartizarea sarcinilor fiscale, aplicarea unui tratament diferențiat pentru veniturile din muncă și din capital, introducerea progresivității în impunere, menajarea veniturilor mici dobîndite prin muncă, de-

grevarea sau chiar scutirea de impozit a unor venituri, aplicarea minimumului de venit neimpozabil etc. Dar, deși votată în parlament, reforma n-a avut șansa aplicării imediate în practică. În februarie 1922 la cirna țării s-a instalat un nou guvern în cadrul căruia lui N. Titulescu i s-au încredințat noi imputerniciri, de astă dată în domeniul relațiilor externe: ambasador la Londra și delegat permanent la Liga Națiunilor. Principiile reformei lui Titulescu s-au regăsit însă în Legea pentru unificarea contribuțiilor directe inițiată de noul ministru de finanțe Vintilă Brătianu și votată în parlament în anul 1933. Chiar dacă în ea s-au operat o serie de modificări privind numărul de cede, nivelul cotelor de impunere etc., atenuîndu-se într-o anumită măsură efectul scontat inițial, noua lege poartă amprenta personalității lui Nicolae Titulescu — care rămîne de fapt inițiatorul sistemului fiscal modern în România întregită.

Aționînd în direcția creșterii ponderii impozitelor directe în formarea resurselor bugetare ale statului, N. Titulescu a avut în vedere nu numai veniturile, ci și averea, capitalul. În acest sens el a elaborat proiectul unei legi separate, cea a impozitului extraordinar progresiv pe avere și pe îmbogățirea de război, menită să impună sever, pînă la confiscare, averile dobîndite „prin fraudă și violență sau prin simplu efect al norocului, speculei și exercițiului spurcat al puterii publice”. Inspirată din experiența Franței, această lege — expresie a unei concepții înaintate, a rămas din păcate în colecțiile de legi după plecarea autorului ei de la conducerea ministerului finanțelor. Aplicarea fermă a unei asemenea legi, nu numai elaborarea și votarea ei în parlament, avea să fie posibilă de abia după 25 ani, cînd puterea politică în România trecea în mîinile clasei muncitoare. A fost cazul legii

FIȘE

Cunoștințe demografice

● Publicată de EDITURA ȘTIINȚIFICĂ ȘI ENCICLOPEDICĂ (seria „Știința pentru toți”), cartea „Ce este demografia?” semnată de profesorul Vladimir Trebică își propune să îndeplinească funcția unui ghid în domeniul demografiei; evident și publicul cărui i se adresează este compus din categoria largă a cititorilor nespecialiști. Lucrarea, subordonată acestui nobil obiectiv de popularizare a științei, oferă o informație sistematică privind noțiunile și conceptele referitoare la populație și la alte fenomene demografice. Aspectele metodologice sînt însoțite, pe parcursul

cărții, de ilustrații numerice preluate atît din izvoare naționale, cît și din cele internaționale, mai cu seamă ale O.N.U. Bibliografia selectivă, prezentată la final, precum și unele comentarii prezentate de-a lungul capitolelor sînt concepute să-i ajute pe cei ce doresc să aprofundeze cunoașterea unor fenomene demografice, cum ar fi: populația și repartizarea sa teritorială, structura demografică a populației, mortalitatea, fertilitatea, familia, reproducerea și migrația populației etc.

Tendințe și măsuri de contracarare

● În articolul „The Chinese economy — problems and prospects” publicat în numărul din Iunie a.c. al revistei „CHINA RECONSTRUCTS”. Xu Dixin —

vicepreședinte al Academiei chineze de științe sociale și directorul Institutului de cercetări economice — analizează o serie de tendințe care s-au manifestat în economia chineză în urma aplicării măsurilor de redimensionare a structurii economice. În primul rînd, afirmă X.D., se constată o tendință de creștere a natalității ca urmare a sporirii disponibilităților materiale și financiare ale populației rurale. Un alt fenomen constatat este cel al diminuării calității în favoarea sporirii producției. În fapt, se arată în studiu, nu ar fi vorba de un fenomen nou, ci de un fenomen relativ mascat de disproporția dintre cererea și oferta de bunuri de consum, și care, pe măsura realizării corelației respective apare tot mai mult în evidență. În sfîrșit, o sarcină dificilă, a cărei îndeplinire implică acțiunea unui sistem

de factori, este procesul de restructurare a industriei grele, de corelare a producției acestei ramuri cu necesitățile agriculturii, industriei ușoare, serviciilor. Pentru a contracara tendințele anuntite, la care se adaugă și o anumită instabilitate a prețurilor, măsurile avute în vedere urmăresc diminuarea numărului unităților neproductive — prin reprofilare, comasare sau chiar închiderea acestora — precum și perfecționarea sistemului de cooperare, precizarea mai clară a responsabilităților ce revin oamenilor muncii.

Dimensiunea exploatărilor agricole

● Analizele desfășurate în anii '50 și '60 în unele state din India prin care s-a urmărit stabilirea unei relații între produc-

Erodarea forței financiare a F.M.I.—B.I.R.D.

SESIUNEA DE LA TORONTO a confirmat existența unor vii controverse cu privire la rolul pe care cele două organisme internaționale sînt chemate să-l îndeplinească în actualele condiții. Nu atât cu privire la rolul lor în ansamblu, cît cu privire la rolul lor ca organisme de colectare a unor mari resurse financiare și de distribuire a acestora între țările membre. Ar fi absurd, de exemplu, să se poarte în actualele condiții discuții în contradictoriu asupra reformei sistemului monetar internațional deși F.M.I. are ca obiectiv principal realizarea unei asemenea reforme și chiar dispune de un organ special de lucru pentru aceasta. O reformă a sistemului de relații valutare internaționale este fără îndoială necesară și ea nu a ieșit din sfera de preocupări a Fondului, însă în prezent este limpede că nu există condiții pentru realizarea ei. Problemele actuale, stringente, sînt de altă natură, ele au împins pe planul al doilea alte probleme ca reforma sistemului monetar internațional. Prima dintre problemele de actualitate imediată este considerată aceea a finanțării țărilor membre afectate de criză. Ea a și stat în centrul dezbaterilor de la Toronto.

Cifrele arată că forța financiară a celor două organisme internaționale a scăzut în ultimii ani. Să luăm ca exemplu F.M.I.: acest organism își procură fondurile de lucru cu prioritate pe calea cotelor de participare ale țărilor membre, deci prin contribuțiile bănești ale acestor țări. În prezent, valoarea nominală globală a cotelor este de circa 67 miliarde dolari S.U.A. Trebuie să ne gândim însă că cea mai mare parte a cotelor se varsă, potrivit dispozițiilor statutare, în moneda națională a fiecărei țări membre și că cea mai mare parte a acestor monede au o valoare internă. Ele nu pot fi deci utilizate în operațiile și tranzacțiile internaționale ale F.M.I., cum ar fi acordarea de credite. Totalul monedelor convertibile care pot servi efectiv la acordarea de credite țărilor membre este evaluat la numai 20 miliarde dolari. Ce înseamnă ca valoare relativă aceste cifre?

La mijlocul anilor '60, totalul cotelor de participare ale țărilor membre la F.M.I. reprezentau 12% din valoarea comerțului mondial. În prezent, ele nu mai reprezintă decît 3,5%. Raportat la totalul rezervelor internaționale ale țărilor membre (aur, valute de rezervă etc.), volumul cotelor vîrsate la Fond reprezenta în 1960 circa 67%. În prezent, ele reprezintă mai puțin de 19%. Asistăm deci la o mare rămînere în urmă a resurselor F.M.I., tocmai într-o perioadă în care nevoile de finanțare, determinate de dezechilibrul financiar provocat de criză, au crescut enorm, iar băncile internaționale au sistat împrumuturile către majoritatea țărilor în curs de dezvoltare.

Este adevărat că F.M.I. își mai poate procura resurse și în afara cotelor și anume prin împrumuturi, pe baza acordului cu unele țări occidentale, cunoscut sub denumirea: The General Agreement to Borrow. În cadrul liniilor de credit existente în virtutea acordului, F.M.I. poate obține în total 15 miliarde dolari. O sumă relativ mică, cu care nu se pot rezolva decît o mică parte din problemele de finanțare existente. De altfel, la Toronto s-a insistat asupra necesității de a se menține ca sursă principală de procurare a fondurilor cotele de participare ale membrilor, pentru evitarea dependenței F.M.I. de unele state membre care dispun de resurse.

În fața acestei situații, discuțiile de la Toronto au evidențiat existența unor divergențe de opinii. Țările în curs de dezvoltare și Franța au susținut necesitatea dublării actualelor cote de participare la F.M.I., deci dublarea resurselor proprii ale Fondului și implicit a măsurii în care țările membre se pot împrumuta de la Fond. În felul acesta — s-a arătat în cursul discuțiilor —, F.M.I. și-ar putea recăpăta importanța ca centru internațional de finanțare și și-ar putea îndeplini pe o scară mai largă rolul de sprijinitor al echilibrului plăților externe ale țărilor membre și, prin urmare, ca factor anti-criză. Așa cum au subliniat unii vorbitori, „decizia de majorare a cotelor constituie o măsură prealabilă oricărei alte inițiative, măsură prealabilă care trebuie aplicată cît mai curînd“.

S.U.A., R.F.G. și Anglia n-au fost de acord cu această propunere. Reprezentanții acestor țări au declarat că nu vor accepta o atare majorare a cotelor lor de participare și aceasta pentru două motive. Primul este de ordin bugetar: în actualele împrejurări, în care bugetele sînt larg deficitare, efortul cerut de vîrsarea diferenței cu care s-ar majora cotele respective ar fi inacceptabil pentru parlamentele chemate să aprobe bugetul. Al doilea motiv, scos în relief în mod particular de americani, este de ordin ideologic, politic. S.U.A. se opun unei prea mari dezvoltări a organismelor financiare internaționale. S.U.A. preferă să acorde direct împrumuturile țărilor în curs de dezvoltare, în loc ca mijloacele lor de finanțare să fie încredințate organismelor internaționale, deci să fie depersonalizate, iar organismele internaționale să fie cele care să devină creditoare ale țărilor aflate în criză de lichiditate externă sau în căutarea de fonduri de investiții pentru realizarea programelor de dezvoltare

La această atitudine s-au adăugat în ultima vreme alte considerente care au venit să contureze și mai clar simburile politice ale atitudinii. În cuvîntarea ministrului de finanțe al S.U.A. Donald T. Regan, la sesiunea din Toronto, s-a făcut în câteva rînduri aluzie la încrederea guvernului S.U.A. în „mecanismul pieței“, în „orientarea spre piața liberă“, în „necesitatea mobilizării activității economice particulare“. Așadar, pe de o parte o dezvoltare „realistă“ a organismelor internaționale, care să devină „lenders of last resort“ — împrumutători care să intervină numai dacă și în măsura în care nu se pot folosi alte surse de finanțare —, iar pe de altă parte o invitație voalată la motivări politice ale finanțării. Reprezentanții acestui punct de vedere nu au propus nici un procent de majorare a cotelor F.M.I., însă în culisele sesiunii s-a considerat că o majorare de 25—35% ar fi acceptabilă.

În urma acestei controverse, la Toronto nu s-a putut lua nici o hotărîre asupra majorării cotelor, discuțiile urmînd să fie continuate la viitoarea sesiune a Comitetului interimar din aprilie 1983.

O altă sursă de creștere a lichidității internaționale, drep-turile speciale de trageră (D.S.T.), emise de F.M.I. în vederea completării rezervelor internaționale ale membrilor, nu a putut fi scoasă de pe linia moartă pe care se află de cîțiva ani nici cu ocazia reuniunii de la Toronto. În comunicatul de presă publicat după sesiunea Comitetului interimar din 4 septembrie se arată că alocările de D.S.T. în perioada de bază care a început la 1 ianuarie 1982 nu au putut fi reluate din cauza absenței largului consens prevăzut de statutul F.M.I. și că eforturile Consiliului executiv al F.M.I. de realizare a unei convergențe de vederi vor continua. Se știe că îndeosebi S.U.A. sînt adverse-are ale unei extinderi a rolului D.S.T. în sistemul monetar internațional.

Dificultățile legate de procurarea resurselor financiare pentru organismele internaționale în această perioadă de criză nu se limitează la F.M.I. Este adevărat că Banca Mondială, care și procură fonduri împrumutîndu-se pe bază de emisiune de obligațiuni pe termen mijlociu și lung pe piețele internaționale, nu întîmpină dificultăți prea mari, ea fiind o instituție de prim ordin din punctul de vedere al solvabilității. Și totuși, președintele băncii a anunțat la Toronto plafonarea împrumuturilor în anii ce vin.

Situația filialei Băncii Mondiale, Asociația Internațională pentru Dezvoltare, ilustrează în schimb mult mai pregnant dificultățile pe care le întîmpină în prezent organismele financiare internaționale sub aspectul procurării de fonduri. Anul trecut, din cauza lipsei de fonduri (acestea se colectează în principal prin donații), programul de finanțare a trebuit să fie amputat cu 35%, iar anul acesta el este de asemenea mult inferior celor prevăzute anterior. A.I.D. este „amenințată cu asfixia“. În discursul pronunțat la Toronto președintele Băncii Mondiale spunea: „Noi nu putem întoarce spatele la mai bine de două miliarde de oameni — jumătate din omenire — care trăiesc în țările cele mai sărace“. Președintele a citat, de asemenea, comunicatul reuniunii de la Versailles din iunie 1982 a celor șapte mari state industrializate în care se afirma: „Creșterea țărilor în curs de dezvoltare și adîncirea relațiilor constructive cu ele sînt vitale pentru prosperitatea politică și economică a lumii“.

Se pare că un număr de țări au acceptat să contribuie la recuperarea pe linia de plutire a A.I.D. și că altele au promis să reexamineze poziția lor.

Rolul organismelor financiare internaționale ar putea fi deosebit de important în contextul actualei crize. Adevărata lui semnificație reiese și mai mult în evidență dacă ne gândim că ajutorul financiar pentru dezvoltare, acordat de țările dezvoltate, a ajuns să reprezinte doar o fracțiune din angajamentul asumat de aceste țări în cadrul Deceniilor pentru dezvoltare inițiate de O.N.U., iar creditele bancare, așa cum am mai menționat, au fost sistate în numeroase cazuri, creînd o situație din cele mai alarmante în majoritatea țărilor în curs de dezvoltare.

Insuficiența mijloacelor de finanțare ale organismelor internaționale condamnă însă aceste organisme la o existență care bate pasul pe loc, condamnă țările subdezvoltate la o restrîngere uneori dramatică a eforturilor lor de a ieși din „ciclul sărăciei“, condamnă întreaga omenire la eforturi ineficiente de combatere a crizei. Desigur, acest lanț al slăbiciunilor nu are ca punct inițial doar situația capacității de finanțare a organismelor internaționale. Însă dacă creșterea economică a țărilor în curs de dezvoltare este vitală pentru echilibrul economiei mondiale, iar sprijinul financiar al organismelor internaționale este, împreună cu utilizarea corectă a propriilor mijloace ale acestor țări, indispensabil pentru progresul lor, se poate înțelege că existența unor mijloace financiare pe măsura nevoilor reale de finanțare constituie un comandament al perioadei actuale de criză.

dr. Costin C. KIRIȚESCU

Programe de dezvoltare

Guinea: valorificarea bogățiilor naționale în scopul modernizării economiei

PRIN POTENȚIALUL său uman, agricol și minier, Guinea dispune de condiții favorabile pentru dezvoltarea economiei. Subsolul țării este deosebit de bogat în bauxită și fier: rezervele certe de bauxită se cifrează la 9 mrd. tone, adică o treime din rezervele mondiale; cele de minereu de fier sînt estimate la 15 mrd. tone avînd un conținut mare în metal (70% fier), îndeosebi în zăcămintele Nimba și Simandou. Agricultură domină activitatea economică a țării ocupînd circa 80% din populația activă și participînd cu circa 46% la formarea P.I.B.; ea nu participă, însă, la exporturile țării decît cu circa 3%. Din contră, sectorul minier, prin producțiile sale de bauxită și alumina participă cu 21% la formarea P.I.B., dar constituie 97% din exporturile țării.

În prezent, Guinea exploatează trei din marile sale zăcămintele de bauxită: zăcămintul Fria (capacitate anuală 700 mii tone bauxită care alimentează o uzină de alumina), zăcămintul Boke (capacitate anuală 9 mil. tone) și zăcămintul Debele (capacitatea anuală 3 mil. tone care urmează să fie sporită la 5 mil. tone pe baza unor noi investiții). Printre alte mari zăcămintele care vor intra în exploatare se numără zăcămintul de la Ayek... cu rezerve de 1,3 mrd. tone, bauxita extrasă urmînd a fi prelucrată în alumina (1,2 mil. tone pe an) și aluminiu (150 mii tone pe an). Proiectul mai prevede modernizarea și extinderea căii ferate Sangaredi-Kamsar și construirea a două mari baraje pe fluviul Konkoure pentru alimentarea cu energie electrică a complexului metalurgic. Un alt mare proiect se referă la exploatarea zăcămintului de la Dabola ale cărui rezerve sînt estimate la 1 mrd. tone, bauxita extrasă urmînd să alimenteze o uzină de alumina cu capacitate de 1 mil. tone / an.

Valorificarea resurselor de minereu de fier va începe cu exploatarea zăcămintului Nimba. Capacitatea de producție avută în vedere este de 15 milioane tone / an și va fi orientată către export. În viitor, odată cu construirea unei mari căi ferate transguineeze, zăcămintul urmează să alimenteze cu minereu și primul combinat siderurgic al țării aflat deocamdată în fază de studiu.

În domeniul dezvoltării agriculturii, eforturile sînt orientate către sporirea producțiilor agricole de bază pentru consumul intern și înființarea unor culturi de export. Începînd din 1978, procesul de modernizare a agriculturii cunoaște noi forme organizatorice. Pe lîngă înființarea de ferme agricole comunale la nivel districtual sînt înființate ferme agropastorale, la nivel regional sînt organizate întreprinderi agro-industriale de mărime medie, iar la nivel național — mari întreprinderi agroindustriale pentru produse vegetale și animale. Pentru consumul intern sînt vizate, în primul rînd, creșterea producțiilor de cereale (orez, porumb, mei), de legume, carne, pește, sporirea culturilor industriale (arahide, bumbac, trestie de zahăr, soia, ricin), iar pentru export se prevede sporirea producțiilor de cafea, cacao, ulei de palmier etc.

În același timp sînt intensificate eforturile de dezvoltare a industriei prelucrătoare. Pe lîngă dezvoltarea metalurgiei aluminiului se preconizează crearea unor ramuri de substituere a importurilor (produse textile, materiale plastice, de pielărie, de construcții, produse siderurgice, piese turnate și altele) și crearea unor ramuri de aprovizionare a agriculturii cu îngrășăminte și cu echipamente agricole. Printre obiectivele aflate în faza de punere în funcțiune se numără fabrica de lacuri și vopseluri Sipeco, uzina de oxigen și a-

celilenă Sogedi, precum și extinderea complexului textil Sanoyah. În pregătire se află proiectul unei fabrici de ciment și al unei fabrici de zahăr.

Dezvoltarea ramurilor productive va fi susținută de consolidarea infrastructurii electroenergetice. Va spori în primul rînd utilizarea potențialului hidroenergetic al fluviilor Konkoure și Bafing prin construirea unor mari hidrocentrale la Souapiti, Koukoutamba și Amania, iar hidrocentrala Grandes Chutes își va dubla capacitatea.

Între România și Guinea există strînse relații de colaborare economică pe multiple planuri. Ponderea principală a exporturilor românești din ultimii ani au constituit-o livrările de echipamente agricole (îndeosebi tractoare și piese pentru tractoare), articole metalice, produse chimice, electrotch-nice.

România participă în Guinea la societatea internațională Mifergui pentru exploatarea minereului de fier de la Nimba. În ultimii ani, întreprinderile celor două țări și-au sporit negocierile pentru începerea unor noi acțiuni de cooperare în diferite domenii: mecanizarea agriculturii, prospecțiuni și exploatarea miniere, distribuirea energiei electrice, fabricarea de materiale de construcție etc. Rezultatele obținute pînă în prezent și potențialul economic în permanență creștere al României și Guineei creează condiții favorabile pentru aprofundarea în continuare a bunelor relații reciproce, îndeosebi pe calea extinderii schimburilor comerciale și a cooperării în producție. O contribuție de cea mai mare importanță în acest sens o au întîlnirile și discuțiile dintre președintele Nicolae Ceaușescu și președintele Ahmed Sekou Touré, rezultatele recente vizite întreprinse în țara noastră de președintele Guineei constituind o nouă afirmare a dorinței comune de a se valorifica mai bine posibilitățile existente, asigurîndu-se astfel o evoluție meru ascendentă a relațiilor economice între cele două țări.

Marin FRÎNCU
I.E.M.

EVOLUȚII MONETARE

ÎN INTERVALUL 13—17 SEPTEMBRIE, evoluția dolarului S.U.A. pe piața valutară internațională a fost caracterizată prin mișcări destul de contradictorii.

După ce în prima parte a intervalului dolarul s-a repreciat față de toate celelalte valute — în special ca urmare a creșterii nivelului dobînzilor la depozitele în dolari și a publicării unui nivel record al excedentului balanței de plăți curente al S.U.A. pe trim. II 1982 de 2,06 miliarde dolari (comparativ cu unul de 1,09 miliarde dolari în trim. I 1982) ulterior, după ce a fost anunțată scăderea producției industriale nord-americane cu 0,5% în luna august a.c. (față de o creștere revizuită în iulie a.c. de 0,1%) și o scădere a indicelui capacităților de producție la 69,4% în august a.c. (comparativ cu 69,9% cu o lună în urmă), a influențat negativ situația dolarului pe piață, astfel că la închiderea din 17 septembrie cota la referință erau în ușoară deprecieri față de cursurile de referință din 10 septembrie (cu excepția lirei sterline, yenului japonez și a francului belgian).

Creșterea la o rată anuală de 5,2% a indicelui prețurilor de consum în luna august (comparativ cu o rată de 6% în iulie a.c.) a determinat o redresare a cursului francului elvețian în relația sa cu dolarul de 0,2% la închiderea din 17 septembrie (2,1275 franci/1 dolar, față de 2,1324 franci cursul de referință).

O ușoară reprecieri față de dolar înregistra la sfîrșitul intervalului analizat și lira italiană (1 408 lire/1 dolar, comparativ cu 1 409 lire/1 dolar închiderea din 10 septembrie), ca de altfel și francul francez (7,06 franci/1 dolar, față de 7,07 franci/1 dolar închiderea de referință). De menționat că în acest interval au reapărut presiunile „à la baisse” asupra monedei

franceze (care înregistrează un nou minim record la fixîngul din 13 septembrie de 7,1340 franci/1 dolar).

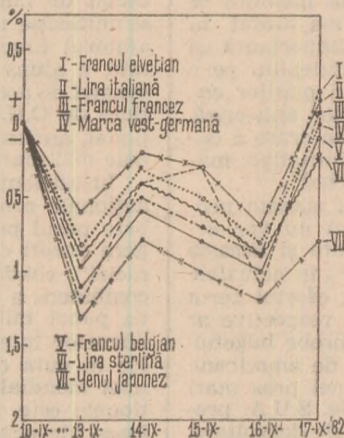
Marca vest-germană, deși a beneficiat de reducerea cu 1,3% a indicelui prețurilor cu ridicata în luna august (comparativ cu o creștere de 0,2% în iulie), a terminat această perioadă la un nivel asemănător celui din 10 septembrie, respectiv circa 2,50 mărci/1 dolar, în timp ce francul belgian cota la închiderea din 17 septembrie ușor sub cursul de referință (40 franci/1 dolar, față de 47,95 franci/1 dolar).

Lira sterlină se situa pe 17 septembrie la 1,7150 dolari/1 liră respectiv cu 0,2% sub cursul de referință de 1,7175 dolari/1 liră, iar yenul japonez (influențat negativ de ecartul încă mare de dobîndă față de dolarul S.U.A., în defavoarea sa, și o încetinire a activității economice nipone) cota la închiderea săptămîinii la 263 yeni/1 dolar.

Dobînzile la depozitele în principalele eurovalute pe termen de 6 luni au înregistrat, cu excepția euromărcii vest-germane (8,375% față de 8,4375%) ușoară creștere, astfel (se dau nivelele de la închiderea din 17 septembrie, comparativ cu cea din 10 septembrie): +13% față de 12,8125% la eurodolar 11,0625%, comparativ cu 10,9375% la euro lira sterlină și 5,0625% față de 4,9375% al eurofrancului elvețian.

Prețul aurului la Londra a evoluat aproape permanent pe o linie descendentă, al doilea fixing din ziua de 17 septembrie de 441,50 dolari/uncie fiind cu 11,50 dolari/uncie sub cel corespunzător din 10 septembrie.

Gheorghe MUNTEAN
Alexandru OLTEANU

Evoluția cursurilor principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. în perioada 13—17 septembrie 1982. Bază: 10 septembrie 1982

Dinamici in transporturile feroviare

IN pofida concurenței susținute din partea transporturilor rutiere și a influenței crizei economice mondiale, transporturile feroviare de mărfuri au înregistrat o creștere continuă în ultimele trei decenii (dacă facem abstracție de stagnarea înregistrată în anul 1975, după o dezvoltare accelerată în anii precedenți). Un exemplu pe regiuni geografice evidențiază însă existența unor ample disparități ca volum absolut și dinamică (vezi tabelul); într-adevăr, în Africa, Oceania și Asia intensitatea traficului feroviar este mult mai scăzută decât în U.R.S.S. sau Europa occiden-

Traficul feroviar de mărfuri (în miliarde tone-km netto)

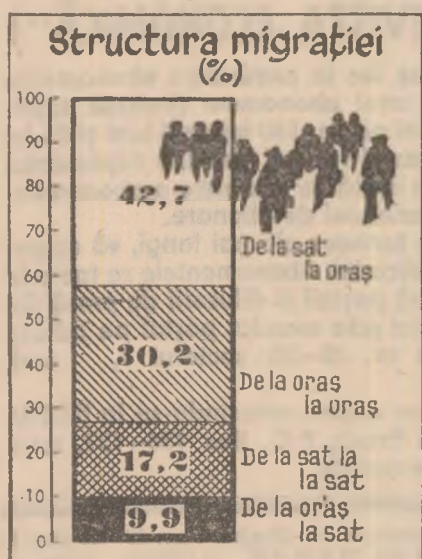
	1950	1960	1970	1980
Total mondial	1 995	3 338	5 020	6 834
din care :				
— Africa	35,5	56,5	100,2	127,2
— America de Nord	955	947	1 302	1 635
— America de Sud	27,0	31,9	35,6	100,0
— Asia	115	186	501	739
— Europa fără U.R.S.S.	248	397	559	631
— U.R.S.S.	662	1 504	2 195	3 507
— Oceania	12,0	15,1	38,1	35,2

Sursa : U.N., Monthly Bulletin of Statistics, June 1982

tală, iar ritmul mediu de creștere a volumului acestui trafic în perioada 1950—1980 a fost în Asia de aproape patru ori mai înalt decât în America de Nord.

Migrația populației în R. P. Bulgaria

FĂCÎND o analiză a migrației — teritoriale și profesionale — a populației în R.P. Bulgaria, săptămânalul **Ikonomiceski život** sublinia recent că acest proces se menține intens, exercitînd o influență importantă asupra structurilor sociale și demografice. După cum se vede din graficul de mai jos, principalul flux al migrației se menține cel de la sat la oraș, chiar dacă intensitatea sa a scăzut întrucîtva în ultima perioadă. El este urmat — ca pondere în totalul per-

soanelor care migrează — de fluxul oraș-oraș, importanța acestuia urmînd să crească în perspectivă, ca de altfel și a curentului migrației de la oraș la sat. Totodată, statisticile evidențiază că, din cele 28 de județe ale Bulgariei, opt (în general, cu un nivel mai înalt de dezvoltare social-economică) cunosc un sold pozitiv al migrației, față de celelalte douăzeci care înregistrează un sold negativ, ceea ce constituie un argument în favoarea dezvoltării cu prioritate a economiei acestor județe din urmă.

Se apreciază că ar fi necesară elaborarea unui model sociologic al migrației, care să reprezinte baza optimizării proceselor migratorii, a soluționării diferitelor probleme conexe, cum este — de pildă — cea a asigurării unui spor natural corespunzător al populației.

Evoluții în comerțul exterior al Cehoslovaciei

RELAȚIILE economice, inclusiv cele comerciale, cu țările capitaliste industrializate joacă un rol important pentru Cehoslovacia, fapt demonstrat de menținerea și chiar de ușoara creștere a ponderii țărilor respective în volumul global al comerțului său exterior în deceniul trecut: de la 22,4% în 1970 la 23,1% în 1980. Și aceasta într-o perioadă de evoluții nefavorabile în conjunctura economică internațională, de înțărare a diferitelor restricții, ceea ce s-a exprimat — între altele prin scăderea ponderii produselor finite (îndeosebi a celor furnizate de industria constructoare de mașini, cea textilă și de încălțăminte) în exportul cehoslovac către piețele cu valută liber convertibilă și înrăutățirea (în special, prin majorarea dobînzilor aferente) a condițiilor de creditare a importurilor cehoslovace.

Drept consecință — scrie publicația **Le commerce extérieur tchécoslovaque** — o trăsătură caracteristică a schimburilor comerciale externe ale Cehoslovaciei cu țările capitaliste dezvoltate a constituit-o un sold pasiv pe termen lung, care a sporit (în prețuri curente) de la 8,7 mlrd. coroane în perioada 1971—1975 la 19,7 miliarde coroane în anii 1976—1980. Întrucît la aceste sume s-au adăugat și plățile pentru serviciile furnizate de țările capitaliste dezvoltate (în domeniul transporturilor, al asigurărilor, pentru licențe ș.a.), a rezultat un dezechilibru cronic al balanței de plăți externe și o creștere a volumului creditelor contractate. Din 1981, datorită aplicării unui complex de măsuri s-a ajuns la reducerea soldului pasiv al balanței comerciale.

Perspectivile gazelor naturale

O ANALIZĂ asupra evoluției rolului gazelor naturale în balanța energetică mondială, reluată de revista **Problèmes économiques**, arată că ponderea acestora a ajuns la 20%, producția-marfă de gaze naturale reprezentînd în 1980 echivalentul a circa 55% din volumul extracției de petrol. Tendința de creștere

a importanței gazelor naturale în consumul mondial de energie se datorează, înainte de toate descoperirii și punerii în valoare a unor noi zăcăminte, ceea ce a făcut ca gradul de acoperire a extracției anuale să sporească de la 36 de ani în 1960 la 45 de ani în 1980, în timp ce în cazul petrolului indicele respectiv a scăzut, corespunzător, de la 38 la 30 de ani.

Deși s-a dezvoltat în ultimele decenii, comerțul mondial cu gaze naturale nu cuprinde decât o parte redusă din volumul extracției acestora: 1% în 1960, 4% în 1970 și 13% în 1981 (față de circa 50% la petrol). O frînă o constituie costul mai ridicat (de aproximativ 4 ori, raportat la un potențial echivalent de calorii) al transportului gazelor naturale comparativ cu cel al petrolului. Totuși, ținîndu-se seama că principalele zone de extracție a gazelor naturale nu coincid cu cele mai importante zone de consum al acestora, specialiștii prevăd sporirea dinamică a importului de gaze naturale îndeosebi în majoritatea țărilor Europei occidentale, în Japonia și chiar în S.U.A.

Orientări în siderurgia japoneză

EXISTENȚA — pe plan mondial — a unor excedente de capacități în siderurgie a determinat ca în Japonia, unul dintre primii producători de oțel din lume, fluxul investițiilor în această industrie să se reducă începînd din 1974, concomitent cu modificarea orientării lor. Astfel, noile investiții nu au mai fost destinate preponderent extinderii capacităților de producție, ci introducerii de tehnici și tehnologii menite să contribuie atît la reducerea consumului de materii prime, combustibili și energie, cît și la ridicarea randamentului instalațiilor existente. În ceea ce privește primul obiectiv, în perioada 1973—1980 se consemnează scăderea în medie cu 8% a energiei consumate pentru obținerea unei tone de oțel; economiile au fost mai substanțiale la combustibilii lichizi, pe ansamblul siderurgiei japoneze consumul acestora reducîndu-se în aceeași perioadă, de la 15,5 milioane la 6 milioane de kilolitri.

Politica de economisire a energiei a fost promovată în mai multe etape, și anume: în prima etapă s-au aplicat măsuri care nu necesitau investiții însemnate (îndeosebi un control riguros al consumurilor de energie); în a doua etapă accentul a fost pus pe sporirea eficienței investițiilor, urmărindu-se în special îmbunătățirea randamentelor energetice ale instalațiilor; în cea de-a treia etapă (de la sfîrșitul deceniului trecut) în centrul atenției se află utilizarea complexă a energiei termice degajate, extinderea turnării continue a oțelului ș.a. Se apreciază că în deceniul actual un obiectiv de bază îl va constitui aplicarea așa-numitului sistem de exploatare productivă a utilajelor și instalațiilor, în cadrul căruia repararea preventivă și întreținerea acestora devine o preocupare permanentă a întregului personal al secției respective, ceea ce permite reducerea la minimum a opririlor fluxului de producție, eliminarea pierderilor aferente de produse și energie.

Revista ECONOMICA

Editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale — Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 38 din 24 septembrie 1982

ECONOMIE NAȚIONALĂ

- Diversificare și calitate — exigențe ale producției moderne (Gheorghe Helvig) 1
- Dezvoltarea bazei de materii prime și energetice. Intensificarea prospectării geologice pentru descoperirea de noi rezerve de cărbuni (Daniel Bădoiu) 3
- Opinii. Aprovizionarea tehnico-materială — un mecanism susceptibil de perfecționare. Exigențe sporite în fundamentarea necesarului de materiale (Stelu Șerban) 5
- Perfecționarea organizării terenurilor irigate (Ion Bold, Faust Pufulescu) 6
- Noi resurse în circuitul economic. Creșterea melcilor: resursă alimentară și venituri suplimentare (Aghata Popescu) 8
- Autogestiunea în întreprinderi: răspunderi, acțiuni, rezultate. Întărirea gestiunii secțiilor și atelierelor (Gh. Șică) 10
- Tehnologiile originale: amplificarea posibilităților de export. Diamantele industriale „Dacia” (Ion Benea, Mihai Dumitru, Marcel Diaconu) 12
- Opțiuni pentru corelarea armonioasă a ramurilor în procesul dezvoltării (Barbu Gh. Petrescu) 14

CONDUCERE — ORGANIZARE

- Specializarea — valorificată optim (Eugen Hancă) 16
- Organizarea și conducerea activităților economice proprii la nivelul consiliului popular comunal (Nicolae Ralea) 17

RĂSPUNSURI LA ÎNTREBĂRI

- Asigurarea necesarului energetic al dezvoltării. (Alexandru Mihăilescu) 18

TEORII • IDEI

- Raporturile de forțe pe plan mondial. Tendințe și perspective (I) (Gh. Badrus) 20
- Probleme ale viitorului și dezvoltării în viziunea specialiștilor. Circulația cunoștințelor științifice și tehnice (Roman Moldovan) 22
- Școli • curente • economiști. Nicolae Titulescu și finanțele publice (II). (Ilie Rîmniceanu) 24

ECONOMIE MONDIALĂ

- 27 septembrie — Ziua mondială a turismului. Retrospectivă și perspective în turismul internațional (Gheorghe Barbu) 26
- Din dosarul sesiunii F.M.I.—B.I.R.D. de la Toronto. Semnificații ale recențelor reuniuni financiare internaționale (I) (Costin C. Kirîșescu) 28
- Tendințe — conjuncturi 30
- Mondorama 31

IN SUPPLEMENTUL REVISTEI: Generalizarea experienței înaintate în unitățile economice

IN THIS ISSUE

- Raw materials and energy development. More intensive geological prospections to discover new coal reserves (Daniel Bădoiu) 3
- Improving the organization of the irrigated lands (Ion Bold, Faust Pufulescu) 6
- Self-management in enterprises: responsibilities, actions, results. Strengthening the management in workshops (Gh. Șică) 10
- Options for a harmonious correlation of branches in the process of development (Barbu Gh. Petrescu) 14
- Secure the energy necessity for development (Alexandru Mihăilescu) 18
- Power balances at the world scale (I) (Gh. Badrus) 20
- Schools • trends • economists. Nicolae Titulescu and public finances (II). (Ilie Rîmniceanu) 24
- Retrospect and prospects in the international tourism (Gheorghe Barbu) 26

DANS LE NUMERO

- Le développement de la base de matières premières et énergétique. L'élargissement des prospections géologiques pour découvrir de nouveaux gisements de charbon (Daniel Bădoiu) 3
- L'amélioration de l'organisation des terrains irrigués (Ion Bold, Faust Pufulescu) 6
- L'autogestion des entreprises: responsabilités, actions, résultats. Le renforcement de la gestion des sections et des ateliers (Gh. Șică) 10
- Options pour la corrélation harmonieuse des branches dans le processus du développement (Barbu Gh. Petrescu) 14
- Assurer le nécessaire énergétique du développement (Alexandru Mihăilescu) 18
- Le rapport de forces sur le plan mondial. Tendances et perspectives (I) (Gh. Badrus) 20
- Ecoles • courants • économistes. Nicolae Titulescu et les finances publiques (II) (Ilie Rîmniceanu) 24
- Retrospective et perspectives dans le tourisme international (Gheorghe Barbu) 26

В ЭТОМ ЧИСЛЕ

- Развитие сырьевой и энергетической базы. Интенсификация геолого-разведочных работ по открытию новых запасов каменного угля (Даниел Бăдою) 3
- Усовершенствование организации орошенных площадей (Ион Болд, Фауст Пуфulesку) 6
- Самофинансирование на предприятиях: ответственность, меры, результаты. Укрепление самофинансирования цехов и секций (Г. Шика) 10
- Опционы в области гармоничного сочетания отраслей в процессе развития (III) (Барбу Г. Петреску) 14
- Обеспечение энергетических потребностей развития (Александру Михăилеску) 18
- Соотношение сил на мировой арене. Тенденции и перспективы (I) (Г. Бадрус) 20
- Школы. Течения. Экономисты. Николае Титulesку и государственные финансы (II) (Илие Рымницеану) 24
- 27 сентября. Международный день туризма. Ретроспектива и перспективы мирового туризма (Георге Барбу) 26

ABONAȚI-VĂ LA „REVISTA ECONOMICĂ”!

Anunțăm cititorii noștri că se fac în continuare abonamente la „Revista economică”. Prețul unui abonament (inclusiv suplimentul săptămînal) este de 260 lei pe an, 130 lei pe 6 luni și 65 lei pe trimestru. Prețul unui exemplar al revistei (inclusiv suplimentul săptămînal) este de 5 lei. Termen limită de încheiere a abonamentului — 15 ale lunii anterioare perioadei de abonare.

Abonindu-vă din timp și pe termene cit mai lungi, vă asigurăm continuitatea în primirea publicației. Abonamentele se fac prin oficiile și agențiile P.T.T.R., factorii poștali și difuzorii de presă din întreprinderi și instituții sau direct prin mandat poștal pe adresa redacției: Bulevardul Magheru nr. 28-30, sectorul 1, cod 70 159, București.

Cititorii din străinătate se pot abona adresindu-se la ILEXIM — Departamentul Export-Import Presă, P.O. Box 136-137, telex 11126, București, strada 13 Decembrie.

Redacția și administrația: 70159, București Bd. Magheru nr. 28-30 etaj I, sectorul 1. Cont I.S.I.A.P. 645 150 228 B.N.R.S.R. — filiala sector 1

AUTO - MOTO - VELO!

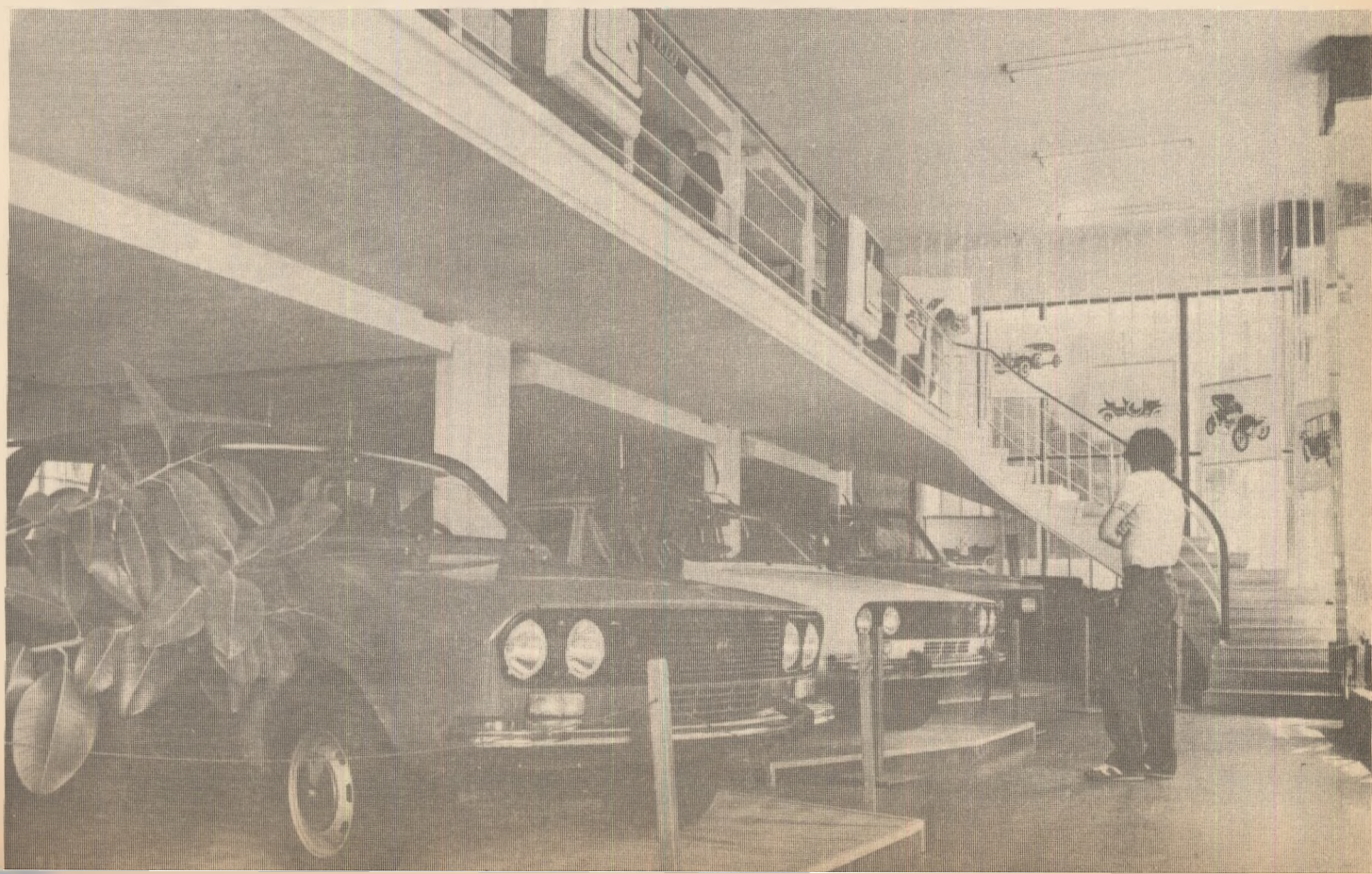
Noi magazine ale Intreprinderii de desfacere a materialelor sportive (I.D.M.S.), înființate prin reprofilară în Bd. Nicolae Bălcescu nr. 36 ; Calea Victoriei nr. 59 ; Șoseaua București - Ploiești bloc 13/II (cartierul Băneasa).

Cei interesați își pot procura din aceste unități ale I.D.M.S. :

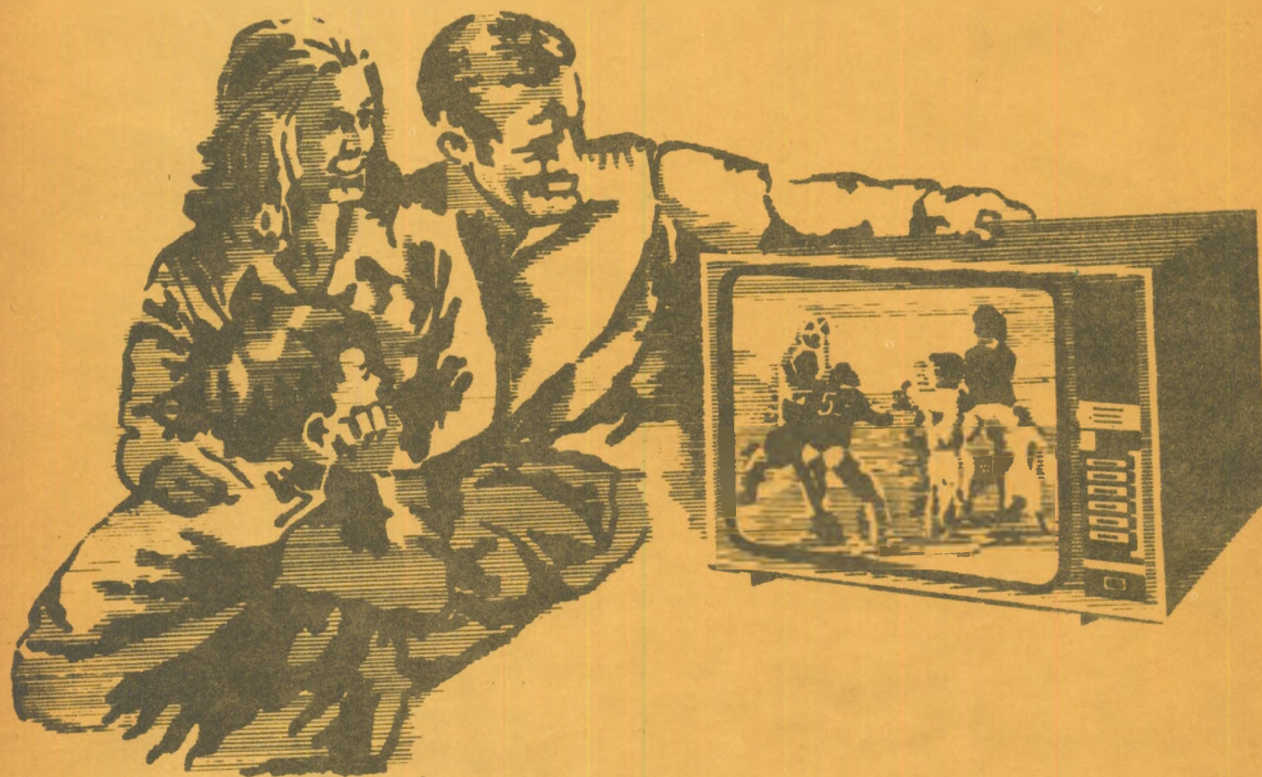
- ARTICOLE DESTINATE TURISMULUI (biciclete, motorete, accesorii camping, articole pentru pescuit și alte produse specifice turismului) ;
- ACCESORII AUTO-MOTO-VELO (anvelope, camere, piese de schimb, cosmetice auto și alte accesorii).

Magazinele I.D.M.S. vă facilitează și înscrierile pentru cumpărarea autoturismelor.

Sinteți oricând binevenit în noile magazine AUTO-MOTO-VELO ale Intreprinderii de desfacere a materialelor sportive.

TELEVIZOARE CU CIRCUITE INTEGRATE

Magazinele și raioanele de produse electronice ale comerțului de stat vă oferă o diversă gamă de **TELEVIZOARE CU CIRCUITE INTEGRATE**, aparate care prezintă următoarele caracteristici :

- complet tranzistorizate ;
- imagine perfectă și sunet clar ;
- durată de folosire îndelungată ;
- consum de energie electrică redus cu circa 33% ;
- funcționare normală chiar și la variații mari ale tensiunii pe rețea ;
- depanare mult simplificată deoarece în construcția aparatelor se află module funcționale care se pot înlocui cu operativitate.

Termenul de garanție de la data cumpărării :

- 1 an pentru aparat ;
- 18 luni pentru tubul cinescop.

Denumirea televizorului	Diagonala ecranului (cm)	Preț (lei)
● OLT	44	2 920
● OLT	44	3 000
● SNAGOV	47	2 920
● SNAGOV	47	3 065
● SIRIUS	50	3 050
● SIRIUS	50	3 200
● DIAMANT	61	3 600
● DIAMANT	61	3 720